

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 11 stycznia 2006r.

Nr 10

TREŚĆ:

Poz.:

U C H W A Ł Y:

192 — Nr VI/34/2005 Rady Gminy Złota z dnia 20 października 2005r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Złota.....	393
193 — Nr VI/35/2005 Rady Gminy Złota z dnia 20 października 2005r. w sprawie strategii integracji i polityki społecznej Gminy Złota na lata 2005-2015.....	452

192

UCHWAŁA Nr VI/34/2005 RADY GMINY ZŁOTA

z dnia 20 października 2005r.

w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Złota

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity - Dz. U. z roku 2001 Nr 142, poz. 1591, z późniejszymi zmianami), art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późniejszymi zmianami) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) po uzyskaniu pozytywnej opinii Zarządu Powiatu Pińców Rada Gminy Złota uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota, o treści jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Wójta Gminy Złota do sporządzania i przedkładania, co dwa lata raportu z wykonania programu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Gminy: *W. Mlaskawa*

Załącznik do uchwały Nr VI/34/2005
Rady Gminy Złota
z dnia 20 października 2005r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota

Spis treści:

1. Wprowadzenie
  - 1.1. Cel opracowania
  - 1.2. Cele Polityki Ekologicznej Państwa oraz rozwoju Województwa Świętokrzyskiego i Powiatu Pińczowskiego jako wytyczne dla polityki ekologicznej Gminy Złota
2. Charakterystyka obszary gminy Złota
  - 2.1. Położenie administracyjne i geograficzne
  - 2.2. Sytuacja demograficzna
  - 2.3. Warunki klimatyczne
  - 2.4. Warunki hydrologiczne
  - 2.5. Warunki geologiczne i hydrogeologiczne
  - 2.6. Środowisko przyrodnicze gminy
  - 2.7. Użytkowanie terenu i charakterystyka gleb
  - 2.8. Sytuacja gospodarcza
  - 2.9. Gospodarka wodno-ściekowa
3. Stan i ocena zagrożeń środowiska przyrodniczego w gminie Złota
  - 3.1. Powietrze atmosferyczne
    - 3.1.1. Ocena czystości powietrza atmosferycznego
    - 3.1.2. Ogniska zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego
  - 3.2. Wody powierzchniowe
    - 3.2.1. Stan czystości wód powierzchniowych
    - 3.2.2. Ogniska zanieczyszczeń wód powierzchniowych
  - 3.3. Wody podziemne
    - 3.3.1. Stan czystości wód podziemnych
    - 3.3.2. Źródła zanieczyszczenia wód podziemnych
  - 3.4. Ochrona powierzchni ziemi
    - 3.4.1. Stan czystości gleb
    - 3.4.2. Warunki glebowo-rolnicze
  - 3.5. Przyroda ożywiona
    - 3.5.1. Szata roślinna i lesistość
    - 3.5.2. Świat zwierzęcy
    - 3.5.3. Formy ochrony przyrody na obszarze gminy
  - 3.6. Hałas
    - 3.6.1. Hałas drogowy
    - 3.6.2. Hałas przemysłowy
  - 3.7. Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne
  - 3.8. Gospodarka odpadami wytwarzanymi na terenie gminy

4. Cele, kierunki i zadania ekologiczne dla gminy
  - 4.1. Ochrona powietrza atmosferycznego
    - 4.1.1. Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym
    - 4.1.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych
  - 4.2. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych
    - 4.2.1. Ochrona zasobów wodnych
    - 4.2.2. Ochrona przeciwpowodziowa
  - 4.3. Ochrona powierzchni ziemi i zasobów kopalin
    - 4.3.1. Gleby użytkowane rolniczo
    - 4.3.2. Zasoby kopalin
  - 4.4. Ochrona zasobów przyrodniczych
  - 4.5. Ochrona przed hałasem
    - 4.5.1. Ochrona przed hałasem komunikacyjnym
    - 4.5.2. Ochrona przed hałasem przemysłowym
  - 4.6. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
  - 4.7. Gospodarka odpadami
  - 4.7. Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska
5. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych
  - 5.1. Harmonogram realizacji zadań na lata 2004-2007
  - 5.2. Harmonogram realizacji zadań na lata 2008-2014
6. Narzędzia i instrumenty polityki ekologicznej
  - 6.1. Instrumenty prawne
  - 6.2. Instrumenty finansowe
  - 6.2. Instrumenty społeczne
7. Zarządzanie i monitoring realizacji programu
  - 7.1. Zarządzanie programem ochrony środowiska
  - 7.2. Monitoring jakości środowiska
  - 7.3. Monitoring polityki środowiskowej
8. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska dla gminy

1. Wprowadzenie

„Program Ochrony Środowiska dla gminy Złota” (GPOŚ), został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska i obejmuje poszczególne komponenty środowiska zlokalizowane na obszarze gminy.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota” został wykonany przy wykorzystaniu materiałów i informacji pozyskanych z Urzędu Gminy w Złota a także dostępnych materiałów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz Starostwa Powiatowego w Pińczowie. Dla realizacji pracy wykorzystano badania i doświadczenia własne IGSMiE PAN, a także prace innych instytutów i placówek naukowo-badawczych oraz dostępną literaturę z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota” został opracowany zgodnie z art. 17.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z dn. 20.06.2001). Zarząd województwa, powiatu i wójt gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14 Programy ochrony środowiska uchwała odpowiednio Sejmik Województwa, Rada Powiatu albo Rada Gminy. Z wykonania programu Zarząd Województwa, Zarząd Powiatu lub Wójt Gminy sporządza, co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub Radzie Gminy.

Postawione w Programie do osiągnięcia cele polityki ekologicznej Gminy Złota są zgodne z założeniami II Polityki Ekologicznej Państwa oraz z założeniami „Programu Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego”, a także z założeniami „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pińczowskiego”.

1.1. Cel opracowania

Ochrona środowiska powinna być zagadnieniem spójnym z całością działań realizowanych przez Gminę Złota. Naczelną zasadą, która powinna być przyjęta w działaniach zmierzających do zdrowego i przyjaznego środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, taki rozwój, który zaspokaja potrzeby

obecnego pokolenia, nie ograniczając możliwości realizacji potrzeb przyszłych pokoleń. Zrównoważony rozwój oznacza prowadzenie szerokiej działalności gospodarczej i społecznej przy jednoczesnym ograniczaniu lub eliminowaniu degradacji środowiska naturalnego oraz na podejmowaniu działań zmierzających do zdecydowanej poprawy zniszczonych elementów środowiska.

Długoterminowym celem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złota jest dążenie do zrównoważonego rozwoju gminy, gdzie ochrona środowiska stanowi nierozłączną część procesów rozwojowych i jest rozpatrywana razem z nimi.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną analizę stanu aktualnego środowiska oraz ocenę zagrożeń i możliwości rozwoju gospodarczego gminy, jako cel nadrzędny polityki ekologicznej Gminy Złota przyjęto:

Wysoka jakość środowiska warunkiem zrównoważonego i dynamicznego rozwoju gminy Złota

Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w dużej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania środków finansowych oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony ludności. Podejmowane działania powinny być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem krótko- i długookresowym, sporządzonym na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji aktualnej i przewidywanych zagrożeń środowiska w rejonie.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota jest podstawą planowania strategicznego, stawiającym cele i kierunki polityki ekologicznej gminy. Program nie jest dokumentem decyzyjnym, ale wspomagającym działania decyzyjne gminy. Przygotowany Program stanowić powinien przesłankę konstruowania budżetu gminy i jest podstawą do ubiegania się o fundusze pomocowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej.

Realizacja zadań postawionych w Programie, służących do osiągnięcia celów ekologicznych z podziałem na poszczególne komponenty środowiska, powinna spowodować poprawę warunków życia mieszkańców poprzez zachowanie lub polepszenie walorów środowiska przyrodniczego przy zachowaniu charakteru rolniczego i turystycznego gminy. Poszczególne wytyczne, zawarte w Programie powinny być respektowane i uwzględniane w programach i planach szczegółowych oraz w działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Sporządzony Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota obejmuje elementy:

- Charakterystyka ogólna obszaru gminy z zaznaczeniem ekologicznego i rolniczego charakteru gminy.
- Charakterystyka stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze gminy w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów.
- Obserwowane oraz przewidywane zagrożenia stanu środowiska przyrodniczego na obszarze gminy.
- Cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska.
- Kierunki oraz zadania zmierzające do poprawy w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i długoterminowych.
- Uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie koordynacji działań, źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem.
- Zasady monitorowania efektów wdrażania Programu.

1.2. Cele Polityki Ekologicznej Państwa oraz rozwoju Województwa Świętokrzyskiego i Powiatu Pińczowskiego jako wytyczne dla polityki ekologicznej Gminy Złota

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota” wraz z wytyczonymi celami polityki ekologicznej gminy, powinien i jest zgodny z założeniami II Polityki Ekologicznej Państwa oraz z założeniami „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego”, a także z wytycznymi Programu Ochrony Środowiska dla powiatu Pińczowskiego.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych (m.in. powiatów i gmin), które powinny prowadzić politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

Jako podstawowy warunek skutecznej realizacji Polityki Ekologicznej Państwa wymienia się respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania.

Realizacja Polityki Ekologicznej Państwa opiera się na systemie prawa ochrony środowiska oraz programach, strategiach i polityce ekologicznej państwa, określanych na różnych szczeblach administracji. Polityka Ekologiczna Państwa określa zasady i sposoby ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz racjonalne użytkowanie zasobów przyrody. Wskazuje na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego Państwa, poprzez znaczny wzrost lesistości, utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, ochronę te-

renów wodno-błotnych, poprawę stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych, poprawę klimatu akustycznego oraz ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych i poważnymi awariami przemysłowymi, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz uporządkowanie gospodarowania odpadami. Obliguje do zrównoważonego wykorzystywania surowców, materiałów, wody i energii oraz do coraz większego rozwoju energetyki odnawialnej, nakazuje kształtowanie stosunków wodnych i ochronę przed powodzią.

Głównym celem Polityki Ekologicznej Państwa jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikające z narażenia na szkodliwe czynniki środowiskowe. W Polityce Ekologicznej Państwa zaznaczono, że programy ochrony środowiska mają być ukierunkowane na osiągnięcie głównie trzech celów:

- ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego stanowi drugą, uaktualnioną i poszerzoną edycję wojewódzkiego dokumentu programowego, który określa zadania Samorządu Województwa w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego na lata 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2010. Pierwsza edycja tego dokumentu zatytułowana „Program ochrony środowiska oraz tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego” została opracowana w 2001 roku i nawiązuje do „Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego”, przyjętej przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwałą Nr XIV/225/2000 z dnia 30 czerwca 2000r. Program ten został zatwierdzony uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XIX/274/2001, z dnia 26 stycznia 2001 i stanowi obecnie podstawowy instrument wojewódzkiej polityki ekologicznej. Umożliwiał on kompleksowe i efektywne zarządzanie ochroną środowiska, jak też zapewniał niezbędną koordynację działań proekologicznych na wszystkich szczeblach administracji samorządowej. W wyniku wprowadzenia licznych zmian w przepisach prawnych, jak też nowych rozwiązań programowych związanych z przystosowaniem polityki ekologicznej Państwa do obowiązującej w Unii Europejskiej zachodzi ciągle potrzeba aktualizacji tego dokumentu oraz dostosowania jego ustaleń do standardów obowiązujących w UE.

W „Programie ochrony środowiska dla województwa Świętokrzyskiego” znajdują się informacje z zakresu:

1. ochrony przyrody,
2. wydobycia surowców mineralnych,
3. ochrony powietrza,
4. hałasu i promieniowania elektromagnetycznego,
5. gospodarki wodno-ściekowej,
6. gospodarki odpadami,
7. ochrony i zwiększania zasobów leśnych,
8. edukacji ekologicznej.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pińczowskiego ujmuje następujące elementy i zagadnienia:

- diagnozę stanu środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem dziedzin i zagadnień należących do kompetencji samorządu powiatowego;
- ogólną ocenę dotychczasowej realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska;
- priorytety ekologiczne wynikające z diagnozy stanu na lata 2004-2006, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2010;
- program działań proekologicznych w najważniejszych dziedzinach ochrony środowiska obejmujący cele polityki ekologicznej i strategię ich realizacji w odniesieniu do poszczególnych zagadnień;
- sposoby i źródła finansowania programu;
- monitoring realizacji programu.

Strategia Rozwoju Powiatu Pińczowskiego w zakresie ochrony środowiska obejmuje:

- charakterystykę obszaru opisującą jego cechy fizyczne,
- prezentację struktury społeczno-gospodarczej powiatu, uwzględniającej procesy demograficzne, kształtowanie się lokalnego rynku pracy, poziomu życia mieszkańców oraz miejsca powiatu w strukturze społeczno-gospodarczej Pomorza oraz Województwa Świętokrzyskiego,
- podstawowe dziedziny aktywności gospodarczej powiatu tj. działalność rolniczą, produkcyjną i budowlaną, oświatę, turystykę i handel oraz usługi bytowe,
- infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi, a zatem elementy lokalnej infrastruktury społecznej i technicznej,
- nakreślenie kierunków rozwojowych.

Cele strategiczne rozwoju Gminy Złota w zakresie ochrony środowiska zawarte zostały w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015.

Cele Strategiczne rozwoju Gminy Złota:

- Gmina Złota - nowoczesną gminą rolniczą,
- Poprawa warunków życia mieszkańców,
- Gmina przyjazna dla inwestorów,
- Gmina turystyczna,
- Gmina ekologiczna

2. Charakterystyka obszaru gminy Złota

2.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Złota znajduje się w południowej części powiatu pińczowskiego w województwie świętokrzyskim. Wschodnia, południowa oraz południowo-zachodnia granica gminy Złota jest równocześnie granicą powiatu pińczowskiego. Północno-wschodnia granice gminy wyznacza rzeka Nida oraz jej dolina. Granica północno-zachodnia przebiega poprzez kompleks leśny za zachód od Woli Chroberskiej, następnie biegnie przez lokalne wzniesienie o nazwie Łysa Góra, a dalej wzdłuż południowo-wschodniego brzegu Stawu Hetman. Gmina Złota graniczy z trzema gminami:

- gminą Pińczów w powiecie pińczowskim,
- gminą Wiślica w powiecie buskim,
- gminą Czarnocin w powiecie kazimierskim.

Obszar gminy Złota leży w obrębie geograficznego makroregionu Niecki Nidziańskiej na pograniczu dwóch mezoregionów: Garbu Wodzisławskiego oraz Doliny Nidy (J. Kondracki, 2000). Południowo-zachodnia część gminy leży na południowym skłonie Garbu Wodzisławskiego. Jest to płaskie wyniesienie zbudowane z opoki kredowej w południowej części pokryte osadami lessowymi. Powierzchnia terenu w tej części gminy jest urozmaicona wzgórzami a najwyższe wzniesienie, Góra Zawinnica (317 m n.p.m) znajduje się pomiędzy wsiami Pełczyska i Kostrzeszyn. W okolicy Woli Chroberskiej oraz wsi Kostrzeszyn znajdują się kompleksy leśne, natomiast pozostała część gminy jest niezalesiona wykorzystywana rolniczo. Na terenie gminy znajdują się stanowiska roślinności stepowej.

Północno-wschodnia część gminy jest położona w obrębie Doliny Nidy. Jest to płaska dolina niuregulowanej na tym odcinku rzeki Nidy. Dno doliny wypełniają powstałe na skutek okresowego zalewania mady wykorzystywane jako łąki i pastwiska. Znajdują się liczne zakola rzeki Nidy oraz jej starorzecza.

Gmina Złota jest najmniejszą gminą Powiatu Pińczowskiego. Powierzchnia gminy (82 km²) stanowi 13,4 % powierzchni całego powiatu, a 0,7 % powierzchni województwa. W skład gminy Złota wchodzi 14 sołectw. Największym sołectwem w gminie Złota jest Chroberz, natomiast najmniejszym Biskupice.

Tabela 2.1. Powierzchnia sołectw w gminie Złota - stan na XII 2003

Lp.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia sołectwa [ha]
1	Biskupice	227,20
2	Chroberz	1385,78
3	Kostrzeszyn	551,72
4	Miernów	406,59
5	Niegosławice	457,13
6	Nieprawice	572,41
7	Pełczyska	772,97
8	Probołowice	559,91
9	Rudawa	262,19
10	Stawiszycy	372,68
11	Wojśławice	428,38
12	Wola Chroberska	527,66
13	Złota	1261,66
14	Zurawniki	410,63
Gmina Złota		8196,91

Źródło: na podstawie danych zebranych przez IGSMiE PAN w gminie Złota.

2.2 Sytuacja demograficzna

Gminę Złota zamieszkuje 5 071 osób (tabela 2.2), co stanowi 11 % ludności powiatu pińczowskiego (dane na rok 2003). Przyrost naturalny w gminie Złota od kilku lat ma wyraźną tendencję spadkową i jest jednym z najniższych w województwie świętokrzyskim. W roku 2002 zanotowano znaczny ujemny przyrost naturalny -7,4 ‰, podobnie jak w 2001 roku -6,2 ‰. Ponadto w gminie obserwuje się znaczny odpływ ludności (43 osoby), co w porównaniu z napływem (28 osób) daje saldo migracji - 15 osób (-3,0 osób na 1000 mieszkańców). Sytuacja taka prowadzi do stałego zmniejszania się liczby ludności w gminie. Z roku na rok notuje się zmniejszanie liczebności mieszkańców gminy średnio o 50 osób rocznie.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 62 osoby na km² jest to o 10 osób na km² mniej niż średnia gęstość zaludnienia w powiecie pińczowskim.

Tabela 2.2. Liczba ludności w gminie Złota - stan na XII 2003

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Liczba gospodarstw
Biskupice	151	53
Chroberz	904	294
Kostrzeszyn	278	130
Miernów	316	88
Niegosławice	275	84
Nieprawice	445	127
Pelczyska	430	146
Probołowice	285	96
Rudawa	193	62
Stawiszycze	359	91
Wojstawice	218	83
Wola Chroberska	93	44
Złota	921	297
Zurawniki	203	60
Gmina Złota	5071	1655

Źródło: na podstawie danych zebranych przez IGSMiE PAN w gminie Złota

Tabela 2.3. Liczba mieszkańców gminy Złota w kolejnych latach.

Rok	Liczba mieszkańców gminy
1991	5616
1992	5557
1993	5511
1994	5458
1995	5428
1996	5370
1997	5331
1998	5280
1999	5266
2000	5238
2001	5186
2002	5134
2003	5071

Źródło: na podstawie danych zebranych przez IGSMiE PAN w gminie Złota

2.3. Warunki klimatyczne

Średnia temperatura na terenie gminy Złota wynosi:

- w miesiącu styczniu: -3,5 °C,
- w miesiącu lipcu: - +18,5 °C.

Średnia roczna ilość opadów osiąga około 567 mm.

Wilgotność powietrza jest stosunkowo duża, co sprzyja występowaniu mgieł w ciągu około 70 dni w roku. Okres występowania pierwszych przymrozków rozpoczyna się około 20 października, ostatnich zaś około 24 kwietnia.

Okres wegetacji na obszarze gminy trwa średnio 218 dni. Wiatry o sile do 5 m/s, wieją głównie z kierunku zachodniego i północno-zachodniego.

2.4. Warunki hydrologiczne

Największą rzeką przepływającą przez gminę jest rzeka Nida. Jest to rzeka meandrująca z licznymi starorzeczami nie zabezpieczona wałami przeciwpowodziowymi. Dolina tej rzeki jest okresowo zalewana. Rzeka Nida prowadzi wody pozaklasowe, nie nadające się do wykorzystania jako źródło wody pitnej. Na terenie gminy znajdują się liczne źródła niewielkich cieków uchodzących do Nidy.

Cieki wodne będące dopływami Nidy to:

- rzeka Mozgawka, uchodząca do Nidy w rejonie Wojstawic (jest uregulowana),
- ciek krótki z okolic Chrobrza,
- ciek krótki spod Rudawy, Nieprowic i Niegosławic,
- ciek spod Złotej - przepływający przez Biskupice,
- ciek spod Pełczysk, przechodzący w rozległą sieć obiektu melioracyjnego - zwanego Pełczyska - Stawiszycy,
- ciek najdłuższy, biorący początek w okolicy Probołowic, uchodzący do rzeki poza terenem gminy Złota.

2.5. Warunki geologiczne i hydrogeologiczne

Obszar gminy Złota wchodzi w skład Niecki Nidziańskiej stanowiącej rozległe obniżenie pomiędzy Wyżyną Krakowsko-Częstochowską, a Wyżyną Kielecko-Sandomierską. Niecka stanowi synklinorium jurajskie wypełnione głównie osadami środkowej i górnej kredy, utworami mioceńskimi oraz czwartorzędowymi.

Dominująca część obszarów południowych zbudowana jest z utworów czwartorzędowych - lessów. Na niewielkiej przestrzeni we wsi Pełczyska występują rędziny kredowe. Ciekom wodnym towarzyszą małe utwory aluwialne.

W zachodniej części gminy przeważają utwory czwartorzędowe, a tylko sporadycznie kredowe, tworzące rędziny o składzie mechanicznym glin średnich (wschodnia część wsi Wola Chroberska).

Pozostała część terenu to osady czwartorzędowe:

- z epoki pleistocenu - pochodzą stąd lessy o składzie mechanicznym pyłów ilastych, które występują na wysoczyznach,
- z epoki holocenu - pochodzą utwory deluwialne - namyte, utwory hydrogeniczne, aluwialne - mady, o składzie mechanicznym glin średnich pylastych, ilów, pyłów zwykłych i piasków gliniastych lekkich.

Mady występują na całym tarasie rzeczny. Deluwia posiadają skład mechaniczny pyłów ilastych i występują w obniżeniach terenu, u podnóży wysoczyzny.

Utwory hydrogeniczne występują tylko śladowo (Wojstawice).

Na obszarze sołectw: Rudawa, Nieprowice, Niegosławice, Złota, Biskupice, Żurawniki - również występują głównie utwory czwartorzędowe i sporadycznie kredowe.

Wapienie kredowe, tworzące rędziny kredowe, o składzie mechanicznym glin średnich występują w południowo-zachodniej części.

Pozostała część terenu to osady czwartorzędowe:

- z epoki pleistocenu - pochodzą lessy o składzie mechanicznym pyłów ilastych i zwykłych (zachodnia część),
- z epoki holocenu - pochodzą utwory deluwialne - namyte, utwory hydrogeniczne, mułowo-torfowe i utwory aluwialne - mady, o składzie mechanicznym glin lekkich i średnich, piasków gliniastych mocnych i lekkich oraz pyłów zwykłych (cały taras rzeczny we wschodniej części terenu).

Deluwia posiadają skład mechaniczny pyłów zwykłych i ilastych, występują w obniżeniach terenu u podnóży wysoczyzny. Utwory mułowo-torfowe występują na niewielkim obszarze (Złota, Biskupice).

2.6. Środowisko przyrodnicze gminy

Obszar gminy Złota w 90 % jest objęty różnymi formami ochrony przyrody. Północno-zachodnia część gminy jest fragmentem Kozubowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, natomiast północno-wschodnia część gminy jest fragmentem Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny.

Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary zadrzewione i zalesione będące obiektami dziedzictwa kulturowego.

- park podworski w Chrobrzu (użytkuje Zespół Szkół Rolniczych) o powierzchni 10,6 ha,
- park w Złotej o powierzchni 7 ha (użytkują: Zespół Placówek Oświatowych, OSP, Komisariat Policji i inni użytkownicy),

Obowiązek stosowania nakazów, zakazów i ograniczeń wynikających z przyjętych zasad ochrony, został uwzględniony w zapisach zawartych w Rozporządzeniu Wojewody Kieleckiego nr 2/97 wraz z późniejszymi zmianami i Rozporządzeniach Wojewody Świętokrzyskiego nr 335/2001 i 336/2001. Zasady gospodarowania w gminach na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny wskazane zostały w pkt. 6 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Kieleckiego nr 2/97. Zasady te obejmują między innymi:

- ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy,
- ochronę pojedynczych zabytków i zespołów,
- budowę lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków,
- wprowadzenie systemu indywidualnej segregacji odpadów, zorganizowanie odbioru surowców wtórnych i wy-wozu odpadów, zagospodarowanie zorganizowanych wysypisk,
- zwiększenie powierzchni zalesionych,
- wzbogacenie obszaru zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi,
- ograniczenie melioracji odwadniających,
- egzekwowanie od właścicieli zakładów produkcyjnych i przetwórczych przestrzegania zasad ochrony środowiska,
- wykluczenie wprowadzenia nowej zabudowy na takie tereny, jak:
  - rezerwaty przyrody i ich otoczenie,
  - bezpośrednie sąsiedztwo pomników przyrody,
  - tereny występowania stanowisk roślinnych chronionych i rzadkich,
  - tereny występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny,
  - torfowiska i obszary podmokłe,
  - tereny z roślinnością kserotermiczną,
  - obszary geologiczne i geomorfologiczne kwalifikujące się do ochrony w postaci stanowisk dokumentacyjnych,
  - otoczenie naturalnych źródeł,
  - obszary węzłów ekologicznych,
  - korytarze ekologiczne,
- ograniczenia zabudowy na takich obszarach i terenach, jak:
  - grunty orne o wysokich klasach bonitacyjnych,
  - obszary źródliskowe,
  - tereny uniemożliwiające zaopatrzenie w wodę ze źródeł lokalnych,
  - strefy ochrony uzdrowiskowej (A, B, C),
- zachowanie terenów otwartych.

Opracowania planistyczne dla obszarów wchodzących w skład parku lub jego otuliny należy uzgadniać z planami ochrony parku, a w przypadku rezerwatów, zgodnie z planami ochrony rezerwatu. Działalność inwestycyjną na obszarze parku i jego otuliny należy uzgadniać z Dyrektorem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

Nadnidziański Park Krajobrazowy o powierzchni 22 874 ha i strefie ochronnej 26 113 ha położony jest na terenie gmin: Pińczów, Wiślica, Nowy Korczyn, Kije, Złota, Michałów, Opatowiec, Busko Zdrój, Imielno. Kształt Parku jest wydłużony w planie powierzchniowym, a jego oś stanowi rzeka Nida wraz ze swą doliną. Rzeka ma dojrzałą formę, o czym świadczą starasowane zbocza, liczne meandry i starorzecza. Nida płynie miejscami wieloma korytami, szczególnie tam gdzie przyjmuje formę rozlewiska. Występują wówczas bagna bądź tereny podmokłe. Obszar Parku obejmuje Garb Pińczowski będący stoliwem o stromych stokach i płaskiej wierzchołku, wznoszący się na wysokość 100 m ponad otaczający teren. W obrębie wierzchołku znajdują się ostańce, które wykształcone są w wapieniach litotamniowych i poprzecinane wąwozami utworzonymi w lessach. Osobliwością krajobrazową parku są pospolite w obrębie Niecki Soleckiej wychodnie gipsów tworzące malownicze urwiska skalne. Przykładem form krasu powierzchniowego są żłobki krasowe, które występują w Gorysławicach. Kras podziemny rozwinął się głównie w okolicach miejscowości Gacki, Wiślica, Busko-Zdrój tworząc liczne jaskinie, bramy skalne, ponory, wywieryska i jeziora krasowe. Formy krasu obserwowane na terenie Parku mają w kraju charakter unikatowy. Najcenniejsze i najatrakcyjniejsze są gipsy wielokrystaliczne tzw. szklicowe, zbudowane z kryształów o rzadko spotykanych rozmiarach dochodzących do 3,5 m długości. Warunki klimatyczne na terenie parku są znacznie łagodniejsze niż w regionie Gór Świętokrzyskich. Średnia temperatura roczna powietrza w południowej części Parku wynosi +7,5°C, a w części północnej +7,0°C. Najniższe średnie temperatury miesięczne występują w styczniu -3,0°C w północnej części Parku, a nieco niższe -2,5°C w części południowej. Najwyższe wartości średnich miesięcznych temperatur +19,0°C notowane są w lipcu. O bogactwie przyrodniczym świadczy różnorodność sąsiadujących ze sobą ekosystemów wodno-łąkowych występujących w dolinie rzeki Nidy oraz kserotermicznych muraw stepowych porastających wzgórza wapienne i gipsowe.

Kozubowski Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię 6 613 ha, a jego strefa ochronna 6036 ha. Położony jest na terenie 5 gmin: Michałów, Czarnocin, Działoszyce, Pińczów i Złota. Teren parku ma charakter falistej wyżyny. Tworzą ją pasma wzgórz obniżających się łagodnie w kierunku doliny Nidy. Charakterystycznymi glebami występującymi na terenie Parku są gleby brunatne i czarnoziemy wytworzone z lessów i zaliczane do najlepszych gleb tego regionu. Warunki hydrogeologiczne i głębokie występowanie wody podziemnej (około 50-80 m poniżej powierzchni terenu) jest przyczyną niezwykle rzadkiej sieci wód powierzchniowych na obszarze Kozubowskiego Parku Krajobrazowego. Park położony jest w całości w dorzeczu Nidy, w strefie wododziałowej. Klimat omawianego terenu charakteryzuje się zmiennością stanów pogody. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec o średniej temperaturze +18°C, a najzimniejszym styczeń o temperaturze -3°C. Średnia temperatura roczna wynosi około +8°C. Suma rocznych opadów atmosferycznych wynosi 550-650 mm. Najwyższe opady przypadają na lipiec około 95mm, a najmniejsze na luty około 30 mm.

2.7. Użytkowanie terenu i charakterystyka gleb

Powierzchnia gminy wynosi ogółem 8 170 ha, w tym:

- a) użytki rolne - 6 458 ha,
- b) łąki - 1 356 ha,
- c) pastwiska - 256 ha,
- d) lasy - 1 029 ha,
- e) pozostałe grunty - 683 ha.

W gruntach ornych i sadach dominują klasy I-III, czyli kompleksów pszennych i stanowią one 70 % użytków rolnych. Gleby łąk i pastwisk należą do kompleksów średniej jakości (2z), które stanowią 72 % tych użytków, natomiast bardzo dobre i dobre zajmują tylko 7,5 %.

Tabela 2.4. Procentowy udział poszczególnych klas ziemi w ogólnym areale użytków rolnych

Użytki rolne	Klasy bonitacyjne gleb								Razem
	I	II	III a	III b	IV a	IV b	V	VI	
Grunty orne [%]	18,6	27,1	22,3	13,0	9,5	8,1	1,3	0,1	100
Użytki zielone [%]	2,2	5,3	25,3		46,7		17,6	2,9	100

Źródło: „Strategia rozwoju gminy Złota” 2000r.

2.8. Sytuacja gospodarcza

Gmina Złota jest gminą wiejską, w której głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo. Użytki rolne stanowią 75 % (6 191 ha) powierzchni całej gminy. Jako grunty orne zakwalifikowanych jest 4 768 ha co stanowi 58 % powierzchni gminy. Pod zasiewy w 2002 roku przeznaczonych było 97 % (4 621 ha) powierzchni gruntów ornych (stan na 31XII 2002 Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego). Gleb wysokich klas bonitacyjnych (ponad 80 % powierzchni gruntów ornych) stanowią perspektywy dla rozwoju rolnictwa (tabela 2.4.).

Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie wynosi 5,18 ha. Duża część gleb ornych ze względu na wysoką ich jakość jest wykorzystywana pod uprawę pszenicy i jęczmienia. Znaczący areal zajmują warzywa oraz tytoń („Strategia rozwoju gminy Złota” 2000r.).

Na terenie gminy znajdują się sady (194 ha powierzchni gminy) głównie jabłoniowe. Produkcja sadownicza prowadzona jest w następujących sołectwach: Biskupice, Pełczyska, Probołowice, Miernów, Stawiszycy, Żurawniki, Złota i Chroberz.

W sektorze hodowli zwierząt dominuje trzoda chlewna oraz bydło. Łączna liczba zwierząt gospodarskich w gminie wynosi 7 519, w tym:

- bydło - 1 480 sztuk,
- trzoda chlewna - 4 175 sztuk,
- owce i konie - 1 864 sztuk.

Gmina Złota należy do obszarów słabo zalesionych. Lasy zajmują 13 % (1 015 ha) powierzchni gminy i nie stanowią potencjału gospodarczego (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Złota). Pozostałą część powierzchni gminy (940 ha) zajmują tereny zurbanizowane i nieużytki.

Źródłem dochodów mieszkańców gminy Złota jest także pozarolnicza działalność gospodarcza. Na terenie gminy działa 187 podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON (stan na 31XII 2002 Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego), w tym:

- 19 działających w sektorze publicznym,

- 168 działających w sektorze prywatnym.

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych największą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (134 podmioty). Ponadto zarejestrowane są 3 spółdzielnie oraz 2 spółki handlowe.

W tabeli 2.5 przedstawiono podział działających w gminie podmiotów gospodarczych ze względu na sekcje PKD, natomiast w tabeli 2.6. wykaz większych podmiotów gospodarczych działających w gminie.

Tabela 2.5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie regon według wybranych sekcji PKD w 2002 w gminie Złota

Wybrane sekcje PKD	Liczba podmiotów
Przetwórstwo przemysłowe	18
Budownictwo	24
Handel i naprawy	62
Transport, gospodarka magazynowa i łączność gospodarczą	10
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	10
Pozostałe sekcje	63
Łącznie	187

Źródło: Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego na rok 2003

Tabela 2.6. Wykaz większych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Złota

Nazwa	Miejscowość
Zakład Betoniarsko-Murarski	Chroberz
Mechanika Pojazdowa	Chroberz
Eko-Awar - produkcja sorbentów	Chroberz
Młyn Usługowy	Wojstawice
Agropole - suszenie owoców i warzyw	Nieprawice
Piekarnia	Złota

Źródło: na podstawie danych zebranych przez IGSMiE PAN w gminie Złota

Na terenie gminy działa 1 ośrodek zdrowia oraz 2 apteki w Złotej i Chrobrzu. Ponadto do sekcji handel i usługi zaliczone są między innymi:

- 28 sklepów ogólnospożywczych,
- 1 sklep odzieżowy,
- 1 stacja benzynowa,
- 13 pozostałych sklepów.

W sekcji nauka zostało uwzględnionych 9 placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy:

- Przedszkola - 1,
- Szkoły podstawowe - 3,
- Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne - 5

Placówki oświatowe oraz budynki działające przy placówkach oświatowych są ogrzewane kotłowniami węglowymi (tabela 2.7).

Tabela 2.7. Wykaz większych kotłowni działających na terenie gminy Złota

Lp.	Obiekty	Masa spalanego węgla/miału [Mg/rok]	Miejscowość
1	Szkoła Podstawowa	55	Chroberz
2	Zespół Szkół Rolniczych	700	Chroberz
3	Dom Nauczyciela	8	Miernów
4	Szkoła Podstawowa	55	Miernów
5	Zespół Placówek Oświatowych: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Przedszkole	200	Złota
6	Urząd Gminy oraz Zespół Opieki Zdrowotnej	60	Złota
Razem		1078	

Źródło: na podstawie danych zebranych przez IGSMiE PAN w gminie Złota

Rolnictwo

Wysokie klasy gleb w gminie Złota stanowią istotny atut dla rozwoju rolnictwa. Ziemię klas I-III zajmują ponad 80 % powierzchni gruntów ornych. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 6,34 ha i w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększyła się o 1 ha.

Tabela 2.8. Średnia powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych według rodzaju użytków występujących w gospodarstwie.

Wyszczególnienie	Rodzaje użytków							
	Grunty ogółem	Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe
Gmina Złota średnia gospod. [ha]	6,34	6,02	4,38	0,18	1,24	0,22	0,03	0,29
Województwo średnia gospod. [ha]	4,7	2,95	2,27	0,08	0,44	0,16	1,3	0,45

Źródło: „Strategia rozwoju gminy Złota” 2000r

Produkcja zwierzęca

Produkcja zwierzęca na terenie gminy to głównie:

- bydło mleczne i opasowe,
- trzoda chlewna,
- drób,

W ostatnich latach obserwuje się stabilizację w produkcji trzody chlewnej i niewielki spadek w hodowli bydła.

Tabela 2.9. Zwierzęta gospodarskie w gminie Złota

Wyszczególnienie	Zwierzęta gospodarskie - sztuki (na 100 ha użytków rolnych)				
	krowy	trzoda chlewna	owce	Konie	Drób
Gmina Złota	1 296 (20,07)	3 410 (52,80)	22 (0,34)	228 (3,53)	15 680 (242,8)
Województwo	(43,0)	(59,7)			

Źródło: „Strategia rozwoju gminy Złota” 2000r

Produkcja roślinna

Produkcja roślinna w gminie Złota opiera się o następującą strukturę zasiewów:

- Uprawy zbożowe 47 % (w tym pszenica - 30,5 %, jęczmień - 11,9 %). W ostatnich pięciu latach zwiększyły się powierzchnie upraw pszenicy i jęczmienia kosztem żyta i pszenżyta.
- Uprawy ziemniaków - około 10 % powierzchni upraw - produkcja na stałym poziomie
- Uprawy warzyw (28 % powierzchni upraw), tytoniu (3,3 %) oraz buraka cukrowego (2,2 %) dają gminie Złota miejsce w ścisłej czołówce w województwie.

Tabela 2.10. Produkcja rolnicza w gminie Złota

L.p	Rodzaj produkcji	Gmina Złota		
		Powierzchnia [ha]	Struktura [%]	Plon [dt/ha]
1.	Zboża ogółem	2120	46,95 %	33,5
2.	Pszenica	1375	30,45 %	34,7
3.	Jęczmień	539	11,94 %	31,5
4.	Buraki cukrowe	100	2,21 %	400
5.	Ziemniaki	475	10,52 %	175
6.	Tytoń	150	3,32 %	20
7.	Mak, ziola	45	1,00 %	10
8.	Warzywa	1270	28,13 %	214
9.	Pastewne	324	7,18 %	x
10.	Pozostałe	31	0,69 %	x
	Razem	4515	100,00 %	x

Źródło: „Strategia rozwoju gminy Złota” 2000r

W sektorze produkcji rolniczej (polowej) ważne pozycje zajmują sady, głównie jabłoniowe. Produkcja sadownicza prowadzona jest głównie w sołectwach: Biskupice, Pełczyska, Probołowice, Miernów, Stawiszycy, Żurawniki, Złota i Chroberz.

2.9. Gospodarka wodno-ściekowa

2.9.1. Zaopatrzenie w wodę.

Realizacja programu wodociągowania gminy została rozpoczęta w 1971r i zakończyła się w 1998 roku. Aktualnie, 100 % gminy Złota jest zwodociągowana, zarówno w zakresie gospodarstw rolnych jak też gospodarstw indywidualnych.

Tabela 2.11. Terminy oddania do użytku wodociągów w poszczególnych wsiach.

I.p.	miejsowość	rok
1	Złota	1971
2	Niegostawice	1971
3	Złota - Lubowiec	1985
4	Chroberz	1986
5	Złota - Graby	1986
6	Wojślawice	1990
7	Stawiszycy - Miernów	1990
8	Probołowice	1992
9	Rudawa - Nieprowice	1994
10	Biskupice - Żurawniki	1995
11	Pelczyska	1996
12	Kostrzeszyn	1997
13	Wola Chroberska	1998

Eksploatację wodociągów nadzoruje Związek Międzygminny "Ponidzie" w Kielcach, posiadający swoją placówkę terenową w Złotej i Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Złotej.

Związek Międzygminny „Ponidzie” otrzymał pozwolenie wodnoprawne na: pobór wody podziemnej ze studni wierconej w m. Graby gm. Złota dla potrzeb wodociągu wiejskiego w ilości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia wynoszących $Q_{max} = 33 \text{ m}^3/\text{h}$. Woda z tej studni zarówno pod względem wskaźników fizykochemicznych jak i bakteriologicznych jest dobrej jakości. Odpowiada aktualnym normom określającym wodę przeznaczoną do picia i na potrzeby gospodarcze.

Tabela 2.12. Wskaźnik zwodociągowania gospodarstw w gminie Złota.

Rodzaj gospodarstw	Ogółem szt.	Zwodociągowanych szt.	Stopień zwodociągowania %
Gospodarstw rolnych	1 060	1 060	100,00 %
Gospodarstw domowych	1 458	1 420	97,39 %

źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

Tabela 2.13. Zestawienie sieci wodociągowej i przyłączy na terenie Gminy Złota (stan na 31 grudnia 1999r.)
źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

L.p.	Miejscowość (ujęcie wody)	Sieć wodociągowa mb.					Przyłącza		Studnie		Zbiorniki		Rok wykonania	Średnie zużycie	
		Ogółem mb.	φ 63	φ 90	φ 110	φ 160	φ 225	szt.	mb.	głębok. m.	wyd m ³ /h	typ			pojem. m ³
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
1.	Chroberz	6 703	-	1 732	2 161	-	2 810	215	6 068	90 90	58 14	KB-4	1x60	1 986	
2.	Wojślawice	3 684	-	388	2 418	878	-	73	1 341	-	-	-	-	1990	3,6
3.	Rudawa + Nieprowice	10 790	-	198	8 062	2 530	-	154	4 056	-	-	-	-	1994	
4.	Złota	6 691	-	1 136	4 075	1 400	80	240	5 760	80 90	100 20	KB-4	2x50	1971	5,1
5.	Niegostawice	1 955	-	1 955	-	-	-	77	1 848	-	-	-	-	1971	
6.	Biskupice + Żurawniki	7 885	-	6 115	1 770	-	-	83	2 307	-	-	-	-	1995	
7.	Złota „Graby”	900	-	900	-	-	-	9	267	70	20	STAL	-	1986	3,4
8.	Złota „Lubowiec”	412	-	412	-	-	-	7	235	90 90	35 30	ZTK	2x50	1985	1,5
9.	Pelczyska	9 890	-	5 430	4 460	-	-	102	3 483	-	-	-	-	1996	
10.	Kostrzeszyn	7 528	65	1 113	3 410	2 940	-	79	1 900	-	-	-	-	1997	
11.	Wola Chrobberska	4 111	201	2 158	1 752	-	-	38	668	-	-	-	-	1998	
12.	Stawiszycze + Miernów	12 878	-	3 061	6 120	2 277	1 420	169	4 019	60 60	47 47	ZT	3x150	1990	3,4
13.	Probołowice	8 262	-	2 683	4 653	926	-	67	1 628	-	-	-	-	1992	
14.	Razem	81 689	266	27 281	38 881	10 951	4 310	1 313	33 580						

Tabela 2.14. Główne ujęcia wody oraz zasięg zaopatrywanych z nich wodociągów w gminie Złota.

ujęcia	zasięg wodociągu	uzdatnianie
Złota	Złota, Biskupice, Żurawniki, Niegostawice	odżelazianie
Chroberz	Chroberz, Rudawa, Nieprowice, Wojślawice	
Stawiszycze	Stawiszycze, Miernów, Probołowice, Kolasy Będziaki z Gminy Czarnocice	odmanganianie
Złota - Lubowiec	Złota-Lubowiec, Pelczyska, Kostrzeszyn, Wola Chrobberska, Górki Budziszowskie (gmina Czarnocin)	
Złota - Graby	Graby	

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pińczowskiego oraz dane UG Złota

2.9.2. Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy działa jedna oczyszczalnia ścieków znajdująca się na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Chrobrzu. Obecnie oczyszczalnia jest zarządzana przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Złotej. Oczyszczalnia funkcjonuje od lat 80-tych, a w roku 1995 została zmodernizowana. Początkowo oczyszczalnia obsługiwała tylko Zespół Szkół Rolniczych w Chrobrzu oraz internat przy szkole. W połowie 2002 roku do oczyszczalni zostały przyłączone gospodarstwa domowe sołectwa Chroberz. Obecnie przyłączonych jest 130 gospodarstw domowych (17,8 % mieszkańców gminy) oraz Zespół Szkół Rolniczych w Chrobrzu wraz z internatem. Jest to oczyszczalnia typu biologiczno-mechanicznego ze wspomaganiami chemicznymi. Maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 100 m³/d, w szczytowych okresach wykorzystywana jest w 70 %.

Monitoring gospodarki ściekami komunalnymi i powstającymi z nich odpadami, ograniczony jest do określenia ilości ścieków dopływających do oczyszczalni oraz do ilości osadów w przeliczeniu na suchą masę i określenia procesów, z jakich te osady pochodzą.

Tabela 2.15. Masa komunalnych osadów ściekowych pochodzących z komunalnej oczyszczalni ścieków w Chrobrzu.

Rok	Masa wytworzonych osadów ściekowych łącznie [Mg]	Masa odpadów 19 08 01 (skratki) [Mg]	Masa odpadów 19 08 02 (piaskowniki) [Mg]	Masa odpadów 19 08 05 (ustabilizowane komunalne osady ściekowe) [Mg]
1999	2,5	0.11	0.15	2.24
2000	2,5	0.11	0.15	2.24
2001	2,8	0.12	0.17	2.51
2002	5,0	0.21	0.31	4.49
2003	12,0	0.50	0.73	10.76

Źródło: na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Złota

W okresie, kiedy oczyszczalnia ścieków obsługiwała tylko Zespół Szkół Rolniczych w Chrobrzu ustabilizowane osady ściekowe były kompostowane, a następnie na bieżąco wykorzystywane do celów rolniczych. Skratki i piaskowniki wykorzystywane były do wyrównywania nierówności terenu lub były przekazywane na składowisko odpadów komunalnych w Skrzypiowie. Obecnie od roku 2002, kiedy przyłączono do oczyszczalni gospodarstwa domowe z terenu sołectwa Chroberz, osady ściekowe są stabilizowane na poletkach o łącznej powierzchni 132 m². Następnie ustabilizowane osady wraz ze skratkami i piaskownikami są w kontenerach

wywożone na składowisko odpadów komunalnych w Skrzypiowie. W 2003 roku jeden obsługiwany przez oczyszczalnię ścieków mieszkańców gminy wytworzył około 13,3 kg suchej masy osadów.

Pozostałe sołectwa gminy nie są przyłączone do oczyszczalni ścieków. Ścieki z gospodarstw domowych są gromadzone w przydomowych bezodpływowych zbiornikach (szambach) lub odprowadzane są bezpośrednio do cieków powierzchniowych.

Pozwolenie wodnoprawne (dotyczy oczyszczalni ścieków będącej w budowie) na odprowadzanie oczyszczonych ścieków sanitarnych z oczyszczalni ścieków będącej w budowie udzielono do 31 sierpnia 2012 roku. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków jest Struga Złota, będąca rowem melioracyjnym o niewydzielonych liniach granicznych.

Pozwolenia wodnoprawnego udzielono pod warunkami:

1. Ilość odprowadzanych ścieków nie przekroczy $165 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$.
2. Stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach nie będą przekraczały następujących wartości:

$$S_{\text{BZT}_5} = 25 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{ChZT}} = 125 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{zaw. og.}} = 35 \text{ mg}/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{azot og.}} = 15 \text{ mg N}/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{azot am.}} = 6 \text{ mg}/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{fosfor og.}} = 2 \text{ mg}/\text{dm}^3$$

Zakład Gospodarki Komunalnej w Złotej posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31 sierpnia 2013r. na szczególne korzystanie z wód w zakresie odprowadzania oczyszczonych ścieków sanitarnych z gminnej oczyszczalni ścieków w Chrobrzu do rowu melioracyjnego pod następującymi warunkami:

1. Ilość odprowadzanych ścieków nie przekroczy

$$Q_{\text{śr.dob.}} = 65 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max.dob.}} = 75 \text{ m}^3/\text{d}$$

2. Stężenia zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach odprowadzanych do odbiornika nie będą przekraczały:

$$S_{\text{BZT}_5} = 40 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$$

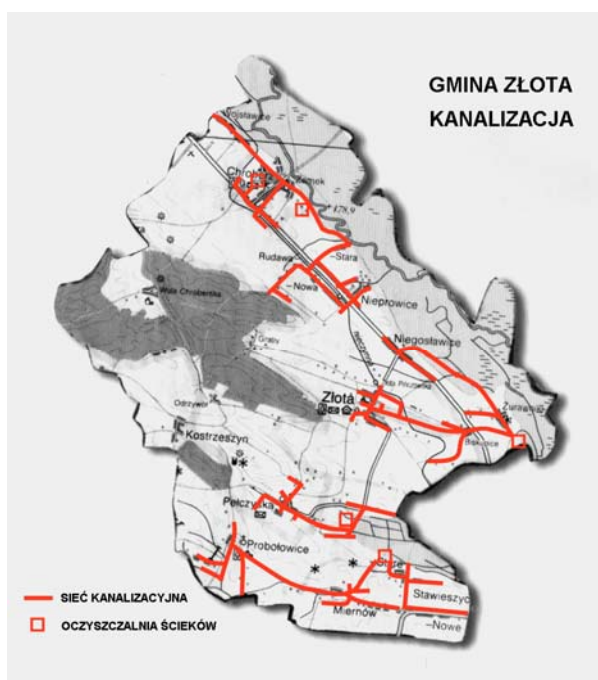
$$S_{\text{zaw. og.}} = 50 \text{ mg}/\text{dm}^3$$

$$S_{\text{ChZT}} = 150 \text{ mg N}/\text{dm}^3$$

Tabela 2.16. Procent skanalizowania i zwodociągowania na obszarze gminy Złota

Wodociąg %	Kanalizacja %	Długość wodociągów [km]	Długość kanalizacji [km]	Ilość przyłączy wodociągowych	Ilość przyłączy kanalizacyjnych
100	13,5	62,5	8,7	1316	165

Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu pińczowskiego

źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

3. Stan i ocena zagrożeń środowiska przyrodniczego gminy Złota

Obszar gminy Złota to w dziewięćdziesięciu procentach teren dwóch parków krajobrazowych: Nadniedziałńskiego i Kozubowskiego. Przez północno-wschodnią część gminy przepływa rzeka Nida, która jednocześnie stanowi naturalną granicę między gminami Złota i Wiślica.

W obrębie gminy Złota Nida nie jest uregulowana, występują tu liczne bezodpływowe starorzecza, stanowiące dogodne warunki lęgowe dla wielu gatunków ptaków.

3.1. Powietrze atmosferyczne

Czynnikiem, który w znacznym stopniu wpływa na stan środowiska przyrodniczego, (w tym na poziom życia mieszkańców regionu) jest stan czystości powietrza. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich stężeń lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Za zanieczyszczenia powietrza uważa się obecność w dolnej warstwie atmosfery substancji stałych, ciekłych i gazowych, obcych naturalnemu jej składowi oraz występujących w ilościach zagrażających zdrowiu człowieka oraz szkodliwych dla roślin i zwierząt.

3.1.1. Ocena czystości powietrza atmosferycznego

Prezentowana ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacja stref jest drugą z kolei oceną roczną wykonaną przy zastosowaniu nowych zasad i kryteriów określonych przepisami wprowadzonymi w życie w 2001 i 2002 roku. Pierwsza z ocen dotyczyła roku 2002, natomiast druga obejmuje 2003 rok. Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w Polsce w zakresie prowadzenia i rozpowszechniania oceny jakości powietrza są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 listopada 2002r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 204, poz. 1727);

Klasyfikacja stref sporządzana jest w odniesieniu do wartości kryterialnych obowiązujących dla ochrony zdrowia oraz do kryteriów określonych dla ochrony roślin.

Zakres prezentowanych zestawień oraz układ przedstawionych wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i wyników klasyfikacji stref jest zgodny z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 listopada 2002r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 204, poz. 1727) i obejmuje, dla województwa świętokrzyskiego, wykazy wyszczególnione w załączniku nr 2 rozporządzenia:

Strefa A; utrzymanie jakości powietrza w strefie na tym samym lub lepszym poziomie,

Strefa B - określenie obszarów przekroczeń dopuszczalnych stężeń, dążenie do osiągnięcia stężeń poniżej poziomów dopuszczalnych,

Strefa C - określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych stężeń oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji oraz podjęcie działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

W Gminie Złota brak jest punktów monitoringowych powietrza państwowej sieci pomiarowej. O stanie zanieczyszczenia powietrza można wnioskować na podstawie badań terenów sąsiednich. Wyniki tych badań trudno jest jednak porównać do obowiązujących norm. Szacuje się że zgodnie z klasyfikacją przedstawioną na wstępie, oraz według kryterium ochrony zdrowia dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, PM10, ołowiu, benzenu, tlenku węgla i ozonu, analizowany obszar gminy Złota leży w strefie A. Według klasyfikacji stref zgodnie z kryterium ochrony roślin dla zanieczyszczeń: SO₂, NO_x i ozonu, gmina Złota leży również w strefie A.

3.1.2. Ogniska zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Główne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w gminie Złota to: transport drogowy, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne. Emisja ta ze względu na charakter i rozproszenie, jest

trudna do zbilansowania i nie jest kontrolowana. Udział ognisk niepunktowych w ogólnej emisji jest szacowany jako znaczący, lecz nie określany ilościowo.

W strukturze zanieczyszczeń wyróżnia się:

- zanieczyszczenia pyłowe: pyły ze spalania paliw, pyły z procesów technologicznych,
- zanieczyszczenia gazowe: SO₂, NO₂, CO, CO₂ oraz inne gazy.

Źródłem dwutlenku siarki jest spalanie paliw stałych w sektorze komunalnym (głównie w indywidualnych paleniskach domowych w sezonie grzewczym) i częściowo w sektorze gospodarczym. O emisji dwutlenku azotu decyduje w głównej mierze transport drogowy. Tlenek węgla powstaje przez spalanie paliw w sektorze komunalnym i transporcie drogowym. Dwutlenek węgla powstaje głównie w energetyce komunalnej. Emisja pyłów wynika z procesów spalania w sektorze komunalnym i transporcie drogowym.

Na zanieczyszczenie powietrza znacznie wpływają substancje emitowane przez pojazdy. Badania stanu zanieczyszczenia powietrza węglowodorami aromatycznymi wskazują na wysoki stopień narażenia ludzi na skutki emisji szkodliwych substancji zawartych w spalinach samochodowych. Wzrost stężenia dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w okresie zimowym związany jest głównie z energetycznym spalaniem paliw, w tym głównie w paleniskach indywidualnych.

Emisja zanieczyszczeń powietrza typu niskiego tzw „niska emisja”, pochodząca z lokalnych kotłowni i palenisk domowych powoduje wzrost stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w okresach grzewczych na terenach o bardziej zwartej zabudowie. Gmina Złota nie posiada ujednoliconego systemu ciepłowniczego. Większość gospodarstw jest ogrzewana we własnym zakresie (węgiel, miął, drewno, odpady drzewne, olej opałowy, gaz). Istnieje tendencja dla budynków użyteczności publicznej np. szkoły, ośrodki zdrowia, do ogrzewania budynków z wykorzystaniem gazu.

Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania w sektorze komunalnym stanowi na terenach wiejskich około 80 %. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywanie w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwa w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego rodzaju materiały odpadowe.

Obserwuje się niekorzystne tendencje powrotu do opalania paliwem stałym indywidualnych palenisk domowych. Wynika to ze znacznego wzrostu ceny gazu ziemnego. Najczęściej stosowanym paliwem do opalania domowych palenisk jest tani węgiel, a więc o gorszym składzie i parametrach grzewczych. Dodatkowym negatywnym czynnikiem jest wzrost tendencji do spalania w przydomowych kotłowniach wszelkich odpadów (w tym z tworzyw sztucznych) nadających się do spalania.

Mimo tych niekorzystnych tendencji szacuje się, że na terenie gminy w 2003 roku nie nastąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń dla podstawowych zanieczyszczeń powietrza, dlatego strefę tą można zakwalifikować do klasy A ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

3.2. Wody powierzchniowe

Największą rzeką przepływającą przez gminę jest Nida. Jest to rzeka meandrująca z licznymi, starorzeczami nie zabezpieczona wałami przeciwpowodziowymi. Dolina tej rzeki jest okresowo zalewana. Rzeka Nida prowadzi wody pozaklasowe, nienadające się do wykorzystania jako źródło wody pitnej. Na terenie gminy znajdują się liczne źródła niewielkich cieków uchodzących do Nidy.

3.2.1. Stan czystości wód powierzchniowych

Podstawowym sposobem określenia stanu czystości rzek są wyniki badań monitoringowych jakości wód wykonywane według ściśle określonych zasad i obowiązujących norm analitycznych.

Obecnie oceny stanu czystości wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 roku (Dz. U. 04.32.284) oraz z dnia 27 listopada 2002 roku (Dz. U. 02.204.1728). Zwyczajowo, określa się często wody powierzchniowe, nadal zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.11.1991r. W rozporządzeniu określono trzy klasy czystości wód powierzchniowych:

- klasa I - wody nadające się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, zaopatrzenia zakładów wymagających wody o jakości wody do picia, bytowania w warunkach naturalnych ryb łososiowatych,
- klasa II - wody nadające się do bytowania w warunkach naturalnych ryb innych niż łososiowate, chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz do urządzania zorganizowanych kąpielisk,
- klasa III - wody nadające się do zaopatrzenia zakładów innych niż zakłady wymagające wody o jakości wody do picia, nawadniania terenów rolniczych, wykorzystywanych do upraw ogrodniczych oraz upraw pod szkłem i pod osłonami z innych materiałów.

Rozporządzenia określają wartości wskaźników zanieczyszczeń fizykochemicznych, bakteriologicznych i hydrobiologicznych charakterystycznych dla każdej z klas. Wody silnie zanieczyszczone, w których stężenia zanieczyszczeń przekraczają wartości określone w klasyfikacji określa się jako nie odpowiadające normatywom (pozaklasowe) i oznacza skrótem „NON”.

Jakość wód rzeki Nida do roku 2002, na podstawie dostępnych informacji (WIOŚ Kielce, 2003) oceniono jako wody NON czystości według kryterium fizykochemicznego. Wśród wskaźników decydujących o stopniu zanieczyszczenia fizyko-chemicznego rzeki dominowały: azotyny, fosfor ogólny, fosforany, zawiesina, mangan, odczyn, ChZT-Cr i ChZT-Mn. Dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń jakość wód była następująca:

Tabela 3.1. Stan jakości rzeki Nidy w zasięgu obszaru gminy Złota

Punkt pomiarowo-kontrolny	Wskaźniki decydujące o klasie czystości rzek			
	Rodzaj wskaźnika	Stężenie wskaźnika		
		minimum	maksimum	średnia
Chroberz	fosforany	0,28	1,08	0,69

Tabela 3.2. Ocena ogólna stanu czystości rzeki Nidy w granicach województwa świętokrzyskiego w 2003 roku oraz wskaźniki zanieczyszczeń decydujące o klasie czystości

Długość rzeki badanej w granicach woj.	Odcinek rzeki	Długość odcinka w stwierdzonej klasie	Stwierdzona klasa czystości	Wskaźniki decydujące o klasie czystości rzeki
98,8	od połączenia B. i Cz. Nidy - do uj. do Wisły	98,8	non	fosfor og., azotyny, fosforany, miano Coli

3.2.2. Ogniska zanieczyszczeń wód powierzchniowych

Nida to najdłuższa rzeka województwa licząca od połączenia z Czarną Nidą 98,8 km, o powierzchni zlewni 3865 km kwadratowych jest największym odbiornikiem ścieków z terenu województwa. W globalnej ilości ścieków odprowadzanych do Nidy i jej dopływów dominują ścieki komunalne, które rzutują na stan czystości rzeki.

Równie istotnym źródłem zanieczyszczenia są spływy powierzchniowe, co przy rolniczym charakterze zlewni wyraża się wzrostem stężenia związków fosforu i azotu w rzece.

W stosunku do wieloletnich wyników badań w roku 1997 po raz pierwszy odnotowano w ocenie fizykochemicznej zmianę jakości z NON do III klasy w źródłowym odcinku rzeki - do ujścia Brzeźnicy. O takiej klasyfikacji zdecydowały azotyny i fosfor ogólny; pozostałe wskaźniki zanieczyszczeń nie przekraczały norm I lub II klasy czystości. W 1998 stan sanitarny Nidy nie uległ zmianie; rzeka na całej długości nie spełnia wymagań żadnej z klas czystości.

3.3. Wody podziemne

Gmina Złota położona jest w obrębie mezozoicznej jednostki - niecki miechowskiej. Podłoże tej niecki stanowią skały paleozoiczne strefy miechowskiej. W dolnej części profilu skał wieku mezozoicznego dominują piaskowce, natomiast w górnej wapienie margliste, margle i opoki (E. Stupnicka 1989). Utwory mezozoiku miejscami pojawiają się na powierzchni lub są przykryte niewielkiej miąższości osadami piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi pochodzenia wodnolodowcowego, lodowcowego oraz rzecznego.

Głównym poziomem wodonośnym na omawianym obszarze jest poziom kredowy, znacznie mniejszą rolę odgrywa czwartorzędowy poziom wodonośny.

W celu ochrony wód podziemnych w obrębie poszczególnych regionów hydrogeologicznych ustanowiono Główne Zbiorniki Wód Podziemnych - GZWP, dla których zostały określone obszary najwyższej ochrony - ONO i obszary wysokiej ochrony - OWO. Strefy ochrony ustanowione zostały w obszarach nieposiadających dostatecznej izolacji pionowej, będących jednocześnie miejscami zasilania zbiorników wód podziemnych. Zbiorniki wód nie objęte przez obszary ONO i OWO to obszary wymagające zwykłej ochrony - OZO. Ochrona GZWP wynika z obowiązujących przepisów (Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku - Prawo wodne, Dz. U. z dnia 11 października 2001 roku, nr 115, poz. 1229).

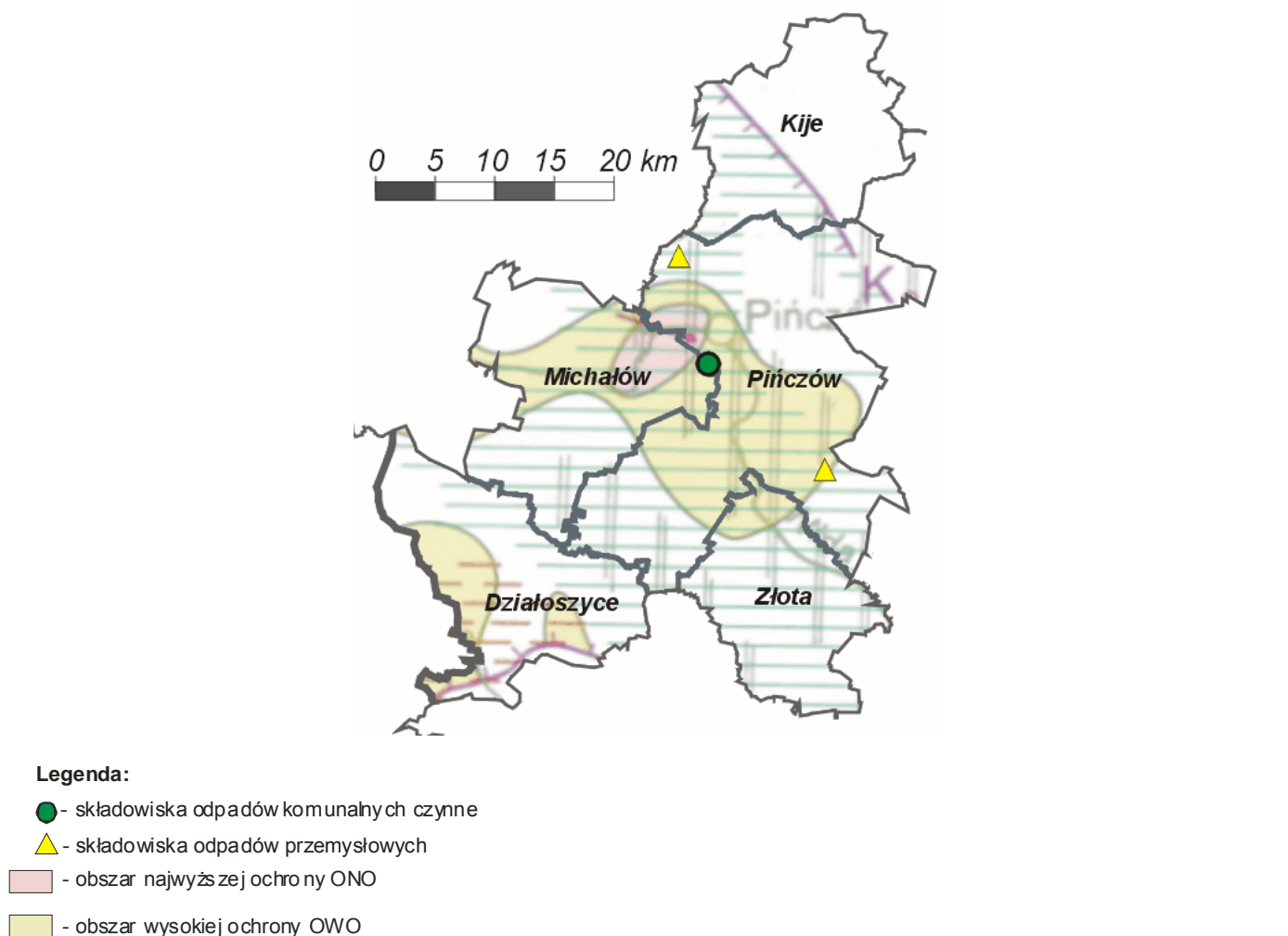
Poziomy wodonośny na obszarze gminy Złota są poziomami użytkowymi. Stanowią one źródło zaopatrzenia w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze. Gmina leży w zasięgu występowania zbiornika GZWP 409, i w większości w strefach ochrony wód tego zbiornika. Tylko środkowa część gminy pomiędzy sołectwem Chroberz i Złotą oraz południowa w okolicach Probołowic i Stawiszyc leży poza strefami ochronnymi GZWP 409.

Zbiornik nr 409 ma charakter szczelinowo-porowy o łącznych zasobach dyspozycyjnych 2886 m³/h. Posiada on szczegółową dokumentację hydrogeologiczną zatwierdzoną decyzją MOSZNiL z dnia 14 lipca 1999r. Określa ona warunki i kierunki ochrony zasobów wód podziemnych.

Tabela 3.3. Punkty monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych.

Nr punktu	Miejscowość	Właściciel punktu	Rodzaj punktu	Głębokość filtra	Klasa jakości wody	Przekroczenia norm w wodzie do picia i na potrzeby gospodarcze
99	Chroberz gm. Złota	Wod. wiejski i zakłady Gipsowe Dolina Nidy	Ujęcie infiltracyjne rzeki Nidy	-	III	Fe, Mn

Badania monitoringowe w 2003r. wykonano zgodnie z Programem regionalnego monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w województwie świętokrzyskim, opracowanym przez PIG Oddział Świętokrzyski w Kielcach (J. Prażak, G. Kowalczevska, W. Paciura), który został uzgodniony z Wydziałem Środowiska i Rolnictwa Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach oraz z Zakładem Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej PIG w Warszawie.

Rysunek 3.1. Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych [wg Kleczkowskiego A.S., 1990] (Źródło Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Pińczów)

Legenda:

- - składowiska odpadów komunalnych czynne
- - składowiska odpadów przemysłowych
- - GZWP
- - zbiorniki użytkowe
- - obszary niewodonośne

Rysunek 3.2. Lokalizacja obszarów wodonośnych oraz obszarów niewodonośnych [mapa podkładowa wg WIOŚ Kielce, 2000] (Źródło Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Pińczów)

3.3.1. Stan czystości wód podziemnych

Zanieczyszczenia wód podziemnych mogą mieć różne pochodzenie. Najważniejsze z nich to zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego. Są to zanieczyszczenia będące wynikiem działalności człowieka. Stanowią one około 40 % wszystkich zanieczyszczeń.

Największy wpływ na stan wód podziemnych mają:

- produkcja rolna,
- zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych do wód powierzchniowych,
- składowiska odpadów różnego rodzaju.

Jakość wód podziemnych można ocenić na podstawie klasyfikacji opracowanej przez PIOŚ na potrzeby monitoringu środowiska w 1993 roku i zweryfikowanej w 1995 roku. Według tej klasyfikacji rozróżnia się cztery klasy czystości wody:

- klasa Ia - wody najwyższej jakości,
- klasa Ib - wody wysokiej jakości,
- klasa II - wody średniej jakości,
- klasa III - wody niskiej jakości.

Jakość wód czwartorzędowego poziomu wodonośnego jest zróżnicowana w szerokim zakresie od dobrej (klasa Ib) do niskiej jakości (klasa III). Związane to jest z bezpośrednią strefą zasilania poziomu czwartorzędowego i wynikającym z tego bezpośrednim zagrożeniem zanieczyszczeniem. W obszarach zwartej zabudowy wody podziemne czwartorzędowego poziomu wodonośnego wskutek lokalnych zanieczyszczeń (np. przecieki ze zbiorników wybieralnych) posiadają złą jakość (klasa III) ze względu na wysokie stężenia

związków azotu (azotanów, azotynów) oraz nadmierne skażenie bakteriologiczne i wymagają odpowiedniego uzdatniania.

Wody podziemne jednostki fliszowej charakteryzują się naturalnym chemizmem, mają średnią twardość, są obojętne lub słabo zasadowe (pH 7,0-7,5), zawierają jony w ilościach odpowiadających normom dla wód pitnych. Generalnie są to wody wysokiej jakości. Badania jakości wód fliszowego trzeciorzędowego poziomu wodonośnego przeprowadzone w latach 1991-2002 przez Państwowy Instytut Geologiczny potwierdzają niezmienną, dobrą jakość wód tego poziomu wodonośnego (wody klasy Ib).

3.3.2. Źródła zanieczyszczenia wód podziemnych

Do Nidy i jej dopływów odprowadzane są przede wszystkim ścieki komunalne z aglomeracji miejskich (Kielce, Jędrzejów, Pińczów, Busko Zdrój, Sędziszów, Morawica, Małogoszcz, Chęciny, Daleszyce) oraz ścieki przemysłowe pochodzące z zakładów przemysłu wydobywczego kopalni, cementowo-wapienniczego, wyrobów gipsowych, materiałów budowlanych, metalurgicznego i rolno-spożywczego, które wpływają na stan czystości rzek. Rolniczo-przemysłowy charakter zlewni sprawia, że nie bez znaczenia dla stanu czystości wód powierzchniowych są spływy powierzchniowe z terenów uprawnych. Należy przypuszczać, że największe wymywanie substancji nawozowych do wód ma miejsce w środkowej i południowej części zlewni, gdzie prowadzona jest intensywna gospodarka rolna, występuje nieprzepuszczalne podłoże, gęsta sieć rzeczna i pagórkowate ukształtowanie terenu.

3.4. Ochrona powierzchni ziemi

Zgodnie z ustawą "Prawo ochrony środowiska" z 2001 roku (Dz. U. nr 62), ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości poprzez m.in. racjonalne zagospodarowanie, zachowanie wartości przyrodniczych, utrzymanie jakości gleby i gruntu powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych norm.

Dominującą i najodpowiedniejszą funkcją gminy Złota jest rolnictwo. Wynika to z bardzo dużego udziału gleb najlepszych - I-III klasy bonitacyjnej.

O korzystnym pod względem przyrodniczo-krajobrazowym położeniu gminy decydują m. in. gleby o bardzo dobrej jakości dla produkcji rolnej.

3.4.1. Stan czystości gleb

Uzyskiwanie wysokich i dobrych jakościowo plonów uzależnione jest od bardzo wielu czynników, a powodzenie w produkcji rolnej można uzyskać jedynie w wyniku dogłębnego poznania i umiejętnego wykorzystania zarówno praw przyrody, fizjologii roślin jak i środków do produkcji, a szczególnie właściwości i żywności gleb.

Gleba, obok powietrza, wody i światła jest jednym z podstawowych elementów biosfery, a zarazem głównym czynnikiem warunkującym produkcję żywności. Charakteryzuje się ona określonymi właściwościami fizyczno-chemicznymi oraz biologicznymi, ukształtowanymi pod wpływem naturalnych i antropogenicznych czynników procesu glebotwórczego. Gleba jest żywym układem dynamicznym, a związki organiczne i mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Do głównych czynników powodujących ubożenie i degradację gleb należą: wadliwy sposób użytkowania ziemi, zakwaszenie lub alkalizacja, zmniejszenie zawartości próchnicy, nieprawidłowe zmianowanie roślin, zmniejszenie zawartości podstawowych składników pokarmowych makro i mikroelementowych, przesuszenie lub zbytne nawodnienie, zanieczyszczenie metalami ciężkimi, erozja wodna i wietrzna. Degradacja gleby jest procesem znacznie łatwiejszym niż przywracanie jej naturalnych właściwości, dlatego wnikliwa obserwacja, a szczególnie badanie zmian jej właściwości fizyko-chemicznych są zagadnieniami o priorytetowym znaczeniu. Dla jakości gleb najistotniejsze są: skład mechaniczny (granulometryczny) gleby, odczyn (zakwaszenie), zasobność w makro i mikroelementy jako składniki pokarmowe roślin, zawartość substancji organicznej (próchnicy), zawartość pierwiastków toksycznych (metali ciężkich), właściwości biochemiczne i mikrobiologiczne. Znajomość zawartości w glebach zarówno składników (pierwiastków przyswajalnych) pokarmowych jak i metali ciężkich oraz ich zakwaszenia stała się za tym podstawowym wymogiem i koniecznym warunkiem utrzymania równowagi ekologicznej, prawidłowej produkcji roślinnej i zwierzęcej, uzyskiwania „zdrowej” żywności oraz utrzymania środowiska glebowego w stanie zabezpieczającym potrzeby ludzi i zwierząt.

Gleby gminy Złota w 90 % wykształcone z lessów, należą do jednych z najlepszych w woj. świętokrzyskim. Pozostałe gleby równie urodzajne powstały z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych oraz utwo-

rów starszego podłoża kredy. W strukturze typologicznej najważniejszą rolę odgrywają (źródło: Raport Stanu środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2003):

- czarnoziemy właściwe zdegradowane i namyte C, Cz, Cd. Są to gleby bogate w składniki pokarmowe, posiadające korzystne właściwości fizyczne jak przewodność czy przepuszczalność. Stwarzają one optymalne warunki dla rozwoju wszystkich roślin uprawnych.
- rędziny R - posiadają dużą zawartość próchnicy i bogate są w składniki pokarmowe.
- gleby brunatne B - posiadają bardzo dobre własności fizyczne jak: przepuszczalność, przewodność oraz podsiąkliwość wodną, dzięki czemu ich przydatność rolnicza jest duża.
- gleby biellicowe A - ich charakterystyczną cechą jest występowanie bezpośrednio pod poziomem orno-próchnicowym poziomu przejaśnionego i zubożonego we frakcję ilastą.
- mady F - utworzone ze współczesnych osadów rzecznych, skupiają się głównie w dolinie Nidy i jej dopływów. Nie nadają się do uprawy mechanicznej.
- gleby torfowe - porośnięte głównie przez użytki zielone.
- gleby murszowe M - gleby te zalicza się do organicznych i podlegają one ochronie prawnej. Gleby te występują w sołectwie Żurawniki.

3.4.2. Warunki glebowo-rolnicze

Kompleksy rolniczej przydatności gleb stanowią ekosystemy glebowe, posiadające podobne właściwości oraz mogące być podobnie zagospodarowane.

Na obszarze gminy Złota wyróżniono następujące kompleksy glebowe [dane gminy Złota]:

1. Gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego, zaliczone do I i II klasy bonitacyjnej występują we wszystkich sołectwach za wyjątkiem Woli Chroborskiej. Potencjalna produktywność tych gleb jest bardzo wysoka, nadają się pod uprawę roślin o największych wymaganiach siedliskowych (pszenica, buraki cukrowe, warzywa).
2. Gleby kompleksu pszennego dobrego, do którego zalicza się gleby klasy II, IIIa i IIIb. Dobór roślin uprawnych pokrywa się z doбором roślin w kompleksie 1.
3. Gleby kompleksu pszennego wadliwego spotkać można na obszarach lessowych położonych na stokach o spadku powyżej 6 % oraz na obszarach rędzinowych. Ze względu na wrażliwość tych gleb na suszę dobór roślin jest ograniczony. Największe i najbardziej zwarte jego przestrzenie są we wsi Wola Chroborska.
4. Kompleks żytnio-tubianowy występuje głównie na silnych stokach we wsi Pełczyska. Kompleks ten w zależności od stopnia agrotechniki przydatny do uprawy niemalże wszystkich roślin, przy gospodarce ekstensywnej najlepsze plony uzyskuje się z produkcji ziemniaków i żyta.
5. Gleby kompleksu zbożowo pastewnego mocnego występują w sołectwach: Chroberz, Żurawniki, Kostrzeszyn, Probołowice. Gleby tego kompleksu użytkuje się przemiennie jako użytki zielone i grunty orne.
6. Kompleks zbożowo pastewny słaby występuje głównie w dolinach rzecznych i na obszarach piaszczystych. Gleby tego kompleksu najliczniej występują w sołectwach: Żurawniki i Chroberz. W doborze roślin przeważa tu żyto i ziemniaki.

3.5. Przyroda ożywiona

Obszar gminy Złota w 90 % jest objęty różnymi formami ochrony przyrody. Północno-zachodnia część gminy jest fragmentem Kozubowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, natomiast północno-wschodnia część gminy jest fragmentem Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny.

Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary zadrzewione i zalesione będące obiektami dziedzictwa kulturowego.

- park podworski w Chrobrzu (użytkuje Zespół Szkół Rolniczych) o powierzchni 10,6 ha,
- park w Złotej o powierzchni 7 ha (użytkują: Szkoła Podstawowa, OSP, Komisariat Policji i inni),

Obszary chronione, jak również uprawy rolne na terenie gminy są poddawane nadzwyczajnym zagrożeniom i degradacji. Najczęstszymi ich formami są:

- zanieczyszczenia powiązane z ruchem komunikacyjnym;
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- niedobór wód, obniżanie się zwierciadła wód podziemnych;
- zanieczyszczenia punktowe z dzikich wysypisk śmieci.

3.5.1. Szata roślinna i lesistość

Obszar gminy Złota to w dziewięćdziesięciu procentach teren dwóch parków krajobrazowych: Nadniedziałńskiego i Kozubowskiego. Przez północno-wschodnią część gminy przepływa rzeka Nida, która jednocześnie stanowi naturalną granicę między gminami Złota i Wiślica.

W obrębie gminy Złota, rzeka Nida nie jest uregulowana, występują tu liczne bezodpływowe starorzecza, stanowiące dogodne warunki lęgowe dla wielu gatunków ptaków.

W miejscowości Złota, położonej 21 km od Pińczowa, występuje różnorodne zadrzewienie. Występują tu jesiony, topole, zaś w ogródkach przydomowych ozdobne świerki. W kierunku Żurawnik prowadzi piękna aleja „ciernie”, wysadzana bardzo starymi drzewami (jesiony, lipy i graby).

Pełczyska to miejscowość położona ok. 5 km od Złotej, usytuowana na wzgórzach lessowych, porośniętych robinia, topolami, dziką różą i tarniną. Na południowej skarpie wzgórza Zawinnica mieści się projektowany rezerwat o powierzchni 12 ha, ze stanowiskiem sasanki łąkowej, zawilca wielokwiatowego oraz miłka wiosennego.

W Wojślawicach usytuowanych w kierunku północno-zachodnim od Złotej, nad brzegami szeroko rozlanej rzeki, której koryto wiedzie wśród rozległych podmokłych łąk, tworząc piękne zielone zakola i wyspy porośnięte wierzbą. Występuje tu wiele gatunków ptaków - na uwagę zasługuje zimorodek.

Żurawniki to malowniczo położona miejscowość z widokiem na dolinę Nidy. Spotyka się tu nieliczne topole, jarzębinę i żywopłoty ze śnieguliczki.

Niegosławice. Zabudowania skupiają się tu wzdłuż jednej drogi, obsadzonej aleją jesionów. Brzegi przepływającej Nidy porasta wierzbą, zaś okoliczne łąki sprzyjają tworzeniu pól biwakowych.

Nieprawice to miejscowość usytuowana w odległości ok. 4 km w kierunku północno-wschodnim od Złotej. Nida tworzy tu malownicze zakola, porośnięte wierzbą i licznymi gatunkami roślinności wodnej, zaś wody pełne są szczupaków, jazi, kleni, sumów, sandaczy i karpi rzecznych.

Chroberz położony jest około 8 km w kierunku północno-zachodnim od Złotej. Obszar zabudowany jest bogato zadrzewiony. Droga Chroberz - Nieprawice na odcinku około 1,5 km zadrzewiona jest obustronnie rzędami topól i jesionów. Dominującym gatunkiem jest tu jesion. Ponadto można tu spotkać robinie i lipy. Wokół szkoły znajdują się nasadzenia w formie drzewostanu modrzewia i żywopłotu wysokiego.

W otoczeniu kościoła i plebani można zobaczyć lipy, świerki, żywotniki, klony i sumaki. Brzegi Nidy obustronnie porośnięte są wierzbą.

Na szczególną uwagę zasługuje podworski park na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Chrobrzu. Dominuje tu jesion, lipa, klon i jawor, spotyka się także kasztanowce, dęby, modrzewie, świerki oraz topole i olchy. Z obcych gatunków można tu spotkać platan, miłorzębę, sosnę wejmutkę, żywotniki oraz iglicznie.

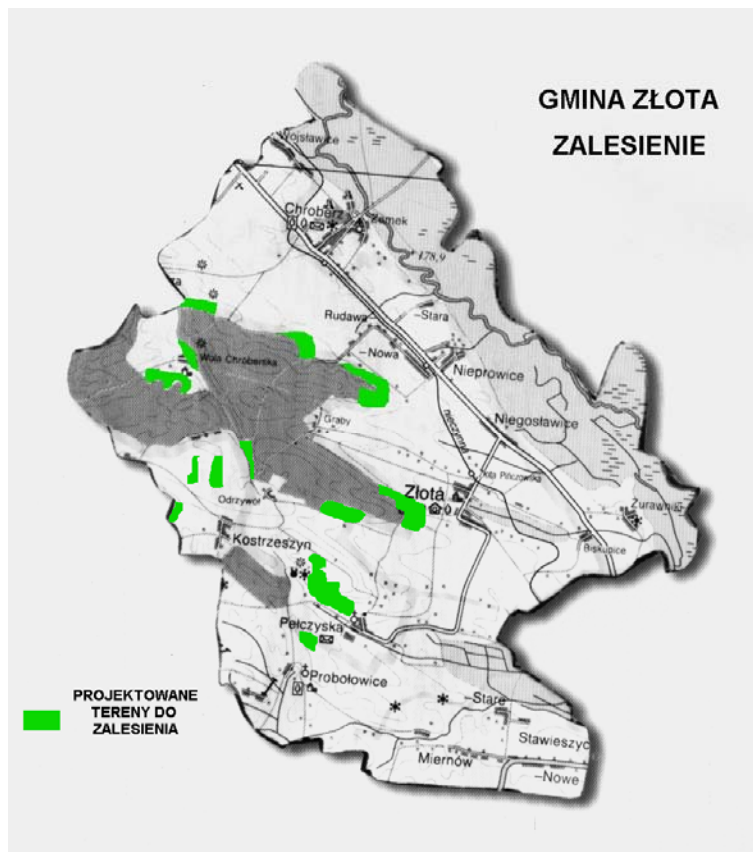
Wola Chrobberska położona jest wśród lasów na obszarze o rzeźbie urozmaiconej wzniesieniami. Na zboczach wzniesień, skarpach lessowych oraz w wąwozach występuje bogate i różnorodne zadrzewienie w formie pasowej, grupowej oraz rzędowej. Rosną tu jesiony, świerki, sosny, brzozy oraz wierzbę. Spotyka się pojedyncze dęby, modrzewie oraz topole, dziką różą, karaganę i trzmielinę. Gatunkiem dominującym tu jest jesion. Kostrzeszyn - miejscowość położona jest na niewielkich wzniesieniach, około 6 km na południowy - zachód od Złotej. Tu także występuje bogate i różnorodne zadrzewienie. Na licznych skarpach spotyka się leszczynę, kolcowój, kępy bzu czarnego oraz lilaka pospolitego. Otoczenie znajdującego się tu zbiornika wodnego stanowią kępy olchy, iwy, jesionów i topól. Ponadto często spotyka się jesiony, wiązy, robinie.

Tabela 3.4. Powierzchnia lasów - prywatnych i państwowych w sołectwach gminy Złota.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia lasów w ha		
		Ogółem w gminie	w tym	
			prywatne	państwowe
1.	Wojślawice	-	-	-
2.	Chroberz	231	-	231
3.	Wola Chrobberska	333	-	333
4.	Rudawa	-	-	-
5.	Nieprawice	-	-	-
6.	Niegosławice	-	-	-
7.	Żurawniki	-	-	-
8.	Biskupice	-	-	-
9.	Złota	365	-	365
10.	Pełczyska	-	-	-
11.	Kostrzeszyn	-	-	-
12.	Probołowice	67	-	67
13.	Miernów	-	-	-
14.	Stawiszycy	-	-	-
	Razem gmina	996	-	996

W gospodarce indywidualnej lasy nie występują. W ewidencji geodezyjnej figuruje 33 ha gruntów sklasyfikowanych, jako grunty leśne - występujące głównie na łąkach nad rzeką Nidą.

Lasy państwowe, stanowiące własność Skarbu Państwa, są zarządzane przez: Zarząd Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych - Nadleśnictwo Pińczów.

źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

3.5.2. Świat zwierzęcy

Fauna poznana jest w niewielkim stopniu. Reprezentują ją 72 gatunki ptaków, wśród których spotyka się rzadkie i prawnie chronione jak: bocian czarny, jastrząb, krogulec, myszołów zwyczajny, pustułka, kukułka, lelek, jeżyk, dzięcioł duży, świergotek drzewny, pierwiosnek i dzwonec. Z ssaków w Parku żyje 26 gatunków w tym wiele prawnie chronionych. Są to: gronostaj, jeż, kret, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, rzesorek rzeczek, mroczek późny, karlik malutki, borowiec wielki, gacek wielkouch. Do gatunków bardziej pospolitych należą: zając, lis, dzik oraz sarna. Spośród znanych gatunków płazów na terenie Parku stwierdzono występowanie: traszki grzebieniastej i zwyczajnej, ropuchy szarej i zielonej, rzekotki drzewnej, żaby trawnej i moczarowej. Z gadów żyją tu m. in.: jaszczurki: zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec, żmija zygzakowata i gniewosz płamisty. Wśród bezkręgowców najliczniejsze są owady. Najciekawszą i najbogatszą entomofaunę spotyka się w środowiskach kserotermicznych. Na uwagę zasługuje prawnie chroniony gatunek chrząszcza: jelonek rogacz.

Nadnidziański Park Krajobrazowy posiada też bogatą faunę. Kręgowce reprezentowane są między innymi przez ryby. W wodach Nidy, na obszarze Parku stwierdzono 24 gatunki ryb z bardzo rzadkim gatunkiem głowacza białopłetwego. Teren ten odznacza się dużym bogactwem awifauny. Na szczególną uwagę zasługują ptaki wodne, błotne oraz drapieżne. W labiryncie starorzeczy, w rozległych szuwarach, zaroślach gnieźdzą się i żerują czapla siwa, bocian czarny i biały, a nad brzegami Nidy rzadko spotykany w Polsce - zimorodek. Wśród bezkręgowców na szczególną uwagę zasługują ciepłolubne gatunki owadów środowisk kserotermicznych: niezwykle rzadki pająk Eresus niger, ponadto cykady, kuzki południowe, błonkówki, muchówki, motyle (paź królowej, rusałka admirał, rusałka pawie oczko, listkowiec cytrynek, modraszka i kar). Przedstawicielem bezkręgowców jest ślimak *Helix lutesceus*

3.5.3. Formy ochrony przyrody na obszarze gminy

Obszar gminy Złota w 90 % jest objęty różnymi formami ochrony przyrody. Północno-zachodnia część gminy jest fragmentem Kozubowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, natomiast północno-wschodnia część gminy jest fragmentem Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i otuliny.

Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary zadrzewione i zalesione będące obiektami dziedzictwa kulturowego.

- park podworski w Chrobrzu (użytkuje Zespół Szkół Rolniczych) o powierzchni 10,6 ha,
- park w Złotej o powierzchni 7 ha (użytkują: Szkoła Podstawowa, OSP, Komisariat Policji i inni użytkownicy),

Na terenie gminy występują również pomniki przyrody:

- lipy drobnolistne nr W.K.P. 325, położone we wsi Złota,
- lipa Nr W.K.P. 054, położona we wsi Złota
- topole białe (3 sztuki) Nr W.K.P. 326, położone we wsi Chroberz,
- głązy narzutowe Nr W.K.P. 254, położone we wsi Chroberz,
- lipy i klony Nr W.K.P. 055 położone we wsi Chroberz,
- buk zwyczajny Nr W.K.P. 284 położony na terenie leśnictwa Rudawa,
- buk zwyczajny Nr W.K.P. 283 położony w leśnictwie Rudawa,
- dąb bezszypułkowy Nr W.K.P. położony w leśnictwie Rudawa.

Obowiązek stosowania nakazów, zakazów i ograniczeń wynikających z przyjętych zasad ochrony, został uwzględniony w zapisach zawartych w Rozporządzeniu Wojewody Kieleckiego nr 2/97 wraz z późniejszymi zmianami i Rozporządzeniach Wojewody Świętokrzyskiego nr 335/2001 i 336/2001. Zasady gospodarowania w gminach na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny wskazane zostały w pkt. 6 załącznika nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Kieleckiego nr 2/97. Zasady te obejmują między innymi:

- ochronę najcenniejszych walorów przyrodniczych gminy,
- ochronę pojedynczych zabytków i zespołów,
- budowę lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków,
- wprowadzenie systemu indywidualnej segregacji odpadów, zorganizowanie odbioru surowców wtórnych i wywozu odpadów, zagospodarowanie zorganizowanych wysypisk,
- zwiększenie powierzchni zalesionych,
- wzbogacenie obszaru zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi,
- ograniczenie melioracji odwadniających,
- egzekwowanie od właścicieli zakładów produkcyjnych i przetwórczych przestrzegania zasad ochrony środowiska,
- wykluczenie wprowadzenia nowej zabudowy na takie tereny, jak:
  - rezerwaty przyrody i ich otoczenie,
  - bezpośrednie sąsiedztwo pomników przyrody,
  - tereny występowania stanowisk roślinnych chronionych i rzadkich,
  - tereny występowania chronionych i rzadkich gatunków fauny,
  - torfowiska i obszary podmokłe,
  - tereny z roślinnością kserotermiczną,
  - obszary geologiczne i geomorfologiczne kwalifikujące się do ochrony w postaci stanowisk dokumentacyjnych,
  - otoczenie naturalnych źródeł,
  - obszary węzłów ekologicznych,
  - korytarze ekologiczne,
- ograniczenia zabudowy na takich obszarach i terenach, jak:
  - grunty orne o wysokich klasach bonitacyjnych,
  - obszary źródliskowe,
  - tereny uniemożliwiające zaopatrzenie w wodę ze źródeł lokalnych,
  - strefy ochrony uzdrowiskowej (A, B, C),
- zachowanie terenów otwartych.

Opracowania planistyczne dla obszarów wchodzących w skład parku lub jego otuliny należy uzgadniać z planami ochrony parku, a w przypadku rezerwatów, zgodnie z planami ochrony rezerwatu. Działalność inwestycyjną na obszarze parku i jego otuliny należy uzgadniać z Dyrektorem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

Nadnidziański Park Krajobrazowy o powierzchni 22 874 ha i strefie ochronnej 26 113 ha położony jest na terenie gmin: Pińczów, Wiślica, Nowy Korczyn, Kije, Złota, Michałów, Opatowiec, Busko Zdrój, Imielno. Kształt Parku jest wydłużony w planie powierzchniowym, a jego oś stanowi rzeka Nida wraz ze swą doliną.

Rzeka ma dojrzałą formę, o czym świadczą starasowane zbocza, liczne meandry i starorzecza. Nida płynie miejscami wieloma korytami, szczególnie tam gdzie przyjmuje formę rozlewiska. Występują wówczas bagna bądź tereny podmokłe. Obszar Parku obejmuje Garb Pińczowski będący stoliwem o stromych stokach i płaskiej wierzchołynie, wznoszący się na wysokość 100 m ponad otaczający teren. W obrębie wierzchołynie znajdują się ostańce, które wykształcone są w wapieniach litotamniowych i poprzecinane wązozami utworzonymi w lessach. Osobliwością krajobrazową parku są pospolite w obrębie Niecki Soleckiej wychodnie gipsów tworzące malownicze urwiska skalne. Przykładem form krasu powierzchniowego są żłobki krasowe, które występują w Gorystawicach. Kras podziemny rozwinął się głównie w okolicach miejscowości Gacki, Wiślica, Busko-Zdrój tworząc liczne jaskinie, bramy skalne, ponory, wywierzyśka i jeziora krasowe. Formy krasu obserwowane na terenie Parku mają w kraju charakter unikatowy. Najcenniejsze i najatrakcyjniejsze są gipsy wielkokrystaliczne tzw. szklicowe, zbudowane z kryształów o rzadko spotykanych rozmiarach dochodzących do 3,5 m długości. Warunki klimatyczne na terenie parku są znacznie łagodniejsze niż w regionie Gór Świętokrzyskich. Średnia temperatura roczna powietrza w południowej części Parku wynosi $+7,5^{\circ}\text{C}$, a w części północnej $+7,0^{\circ}\text{C}$. Najniższe średnie temperatury miesięczne występują w styczniu $-3,0^{\circ}\text{C}$ w północnej części Parku, a nieco niższe $-2,5^{\circ}\text{C}$ w części południowej. Najwyższe wartości średnich miesięcznych temperatur $+19,0^{\circ}\text{C}$ notowane są w lipcu. O bogactwie przyrodniczym świadczy różnorodność sąsiadujących ze sobą ekosystemów wodno-łukowych występujących w dolinie rzeki Nidy oraz kserotermicznych muraw stepowych porastających wzgórza wapienne i gipsowe.

Kozubowski Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię 6 613 ha, a jego strefa ochronna 6036 ha. Położony jest na terenie 5 gmin: Michałów, Czarnocin, Działoszyce, Pińczów i Złota. Teren parku ma charakter falistej wyżyny. Tworzą ją pasma wzgórz obniżających się łagodnie w kierunku doliny Nidy. Charakterystycznymi glebami występującymi na terenie Parku są gleby brunatne i czarnoziemy wytworzone z lessów i zaliczane do najlepszych gleb tego regionu. Warunki hydrogeologiczne i głębokie występowanie wody podziemnej (około 50-80 m poniżej powierzchni terenu) jest przyczyną niezwykle rzadkiej sieci wód powierzchniowych na obszarze Kozubowskiego Parku Krajobrazowego. Park położony jest w całości w dorzeczu Nidy, w strefie wododziałowej. Klimat omawianego terenu charakteryzuje się zmiennością stanów pogody. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec o średniej temperaturze $+18^{\circ}\text{C}$, a najzimniejszym styczeń o temperaturze -3°C . Średnia temperatura roczna wynosi około $+8^{\circ}\text{C}$. Suma rocznych opadów atmosferycznych wynosi 550-650 mm. Najwyższe opady przypadają na lipiec około 95mm, a najmniejsze na luty około 30 mm.

3.6. Hałas

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 1998 roku określa dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku dla 11 rodzajów terenów, które zakwalifikowano do 4 grup. Wyznaczono dla nich wartości dopuszczalne następujących parametrów akustycznych: maksymalny, krótkotrwały poziom dźwięku oraz równoważny poziom dźwięku.

Głównymi źródłami uciążliwości akustycznej na terenie gminy, są następujące elementy:

- hałas drogowy,
- hałas przemysłowy (w znikomym stopniu).

Problem hałasu w gminie Złota jest związany w głównej mierze z uciążliwością pochodzącą z ruchu na drogach.

3.6.1. Hałas drogowy

Szybki rozwój motoryzacji indywidualnej w ostatnich latach połączony ze wzrostem przewozów transportowych przyczynił się do znacznego pogorszenia klimatu akustycznego.

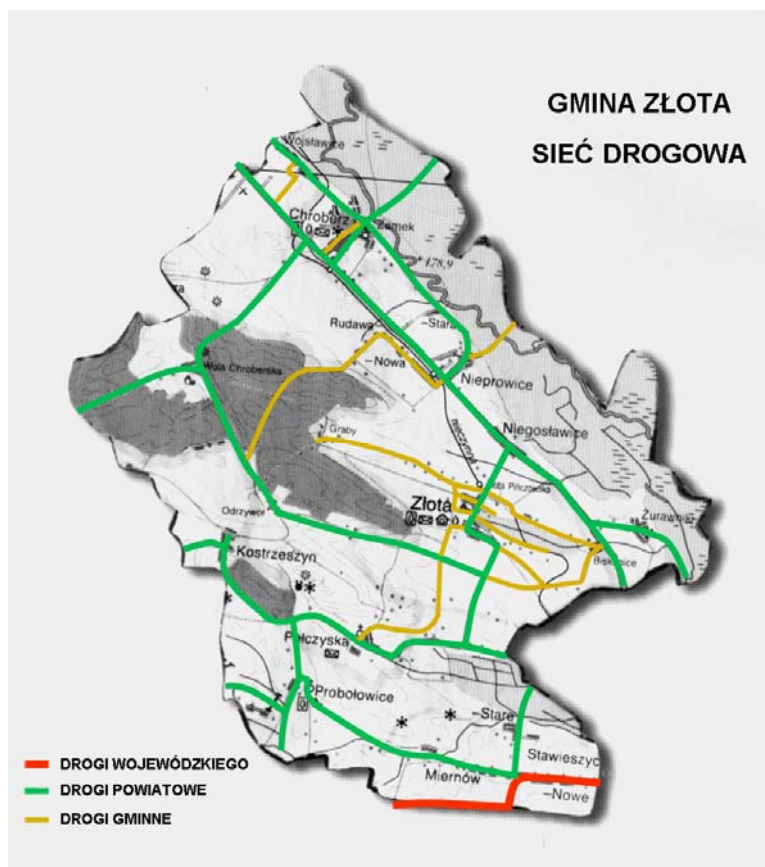
System drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami.

Na terenie gminy Złota znajdują się drogi:

- wojewódzkie: odcinek o długości 2 km - nawierzchnia bitumiczna, stan dobry
- powiatowe: łączna długość 55,1 km, w tym o nawierzchni bitumicznej 45,51 km. Stan dróg powiatowych jest zróżnicowany - około 50 % jest w złym stanie technicznym
- drogi gminne: łączna długość 27,59 km, w tym 4,4 km dróg o nawierzchni tłuczniowej i 18,11 km o nawierzchni ulepszonej bitumicznej.

Siec dróg lokalnych liczy około 350 km, około 15 % tych dróg ma nawierzchnię utwardzoną (tłuczeń, asfalt).

Doraźną poprawę sytuacji można uzyskać poprzez polepszenie stanu nawierzchni, zmianę prędkości strumienia pojazdów i wprowadzenie dalszych ograniczeń do ruchu.

źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Złota na lata 1999-2015

3.6.2. Hałas przemysłowy

W gminie Złota znacznie mniej niż w innych gminach powiatu pińczowskiego zaznacza się wzrost zagrożenia akustycznego dla środowiska przez niewielkie zakłady produkcyjne, usługowe i gastronomiczne. Emitują one hałas o relatywnie niewysokim poziomie (przy niewielkich przekroczeniach wartości normatywnych) i niewielkim zasięgu oddziaływania. Jednakże ich lokalizacja w pobliżu terenów wymagających ochrony akustycznej stwarza, że stają się one obiektami uciążliwymi akustycznie o charakterze lokalnym.

Na podstawie badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska obiektów przemysłowych można stwierdzić, że ogólnie coraz większą liczbę skarg stanowią zgłoszenia emisji hałasu z obiektów przemysłowych.

W gminie Złota hałas przemysłowy jest uciążliwością o charakterze lokalnym. Źródłem hałasu przemysłowego są największe obiekty przemysłowe znajdujące się na terenie gminy. Nie są to jednak obiekty powodujące szczególnie uciążliwy hałas.

3.7. Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne

W polskim prawodawstwie, ochrona przed polami elektroenergetycznymi została ujęta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. Nr 62 poz. 627) Prawo Ochrony Środowiska. Zgodnie z tym aktem prawnym zapewnienie najlepszego stanu środowiska powinno być realizowane poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 30 października 2003 w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z dnia 14 listopada 2003r.) określa:

- dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla:
  - terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
  - miejsc dostępnych dla ludności.

- zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko;
- metody sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Utrzymana została zasada, zgodnie, z którą nie normuje się dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych tam, gdzie przebywanie ludzi nie będzie miało miejsca. Rozporządzenie określa również zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określone zostaną parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie tych pól na środowisko, a także zakres i sposób prowadzenia badań pól elektromagnetycznych.

Pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych wymagają:

- linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym,
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15W lub wyższa, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 0,03 MHz do 300 000 MHz.

Źródłami emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
- urządzenia elektroenergetyczne.

Energia dostarczana na terenie gminy posiada właściwe parametry. Linie magistralne wykonane są przewodami o przekroju 35 mm². Dla ułatwienia lokalizacji uszkodzeń oraz innych czynności ruchowych należy przewidzieć zastosowanie odłączników sterowanych radiem.

Sieć napowietrzna SN (średniego napięcia) ma długość całkowitą 43,2 km i jest w przedziale wiekowym 15-30 lat. Napięcie robocze 15 kV, przekrój do 50 mm².

Przez cały teren gminy przebiegają 3 magistrale linii napowietrznych SN.

Linia kablowa SN poniżej 15 lat, o długości 100 m, występuje na terenie Zespołu Szkół Rolniczych w Chrobrzu.

Stacje trafo SN/ nn.

1. Napowietrzne:

- razem 51
- w tym:
- typu STS na ŻN 45
- typu ŻH 6

2. Wnętrzowe:

- razem 3
- w tym:
- wieżowe 2,
- w nowoczesnej technologii 1

3. Ogółem stacje trafo 54.

Tabela 3.5. Ilość stacji trafo i ich usytuowanie w poszczególnych sołectwach.

Sołectwo	Ilość
Wojstawice	4
Chroberz	7
Wola Chroberska	1
Rudawa	2
Nieprovice	5
Niegosławice	3
Żurawniki	1
Biskupice	2
Złota	6
Pelczyska	6
Kostrzeszyn	4
Probołowice	3
Miernów	5
Stawiszycy	5
Razem gmina	54

Linie napowietrzne NN.

1. Przewody AL. (linki gołe aluminiowe):

- w wieku do 15 lat - 16,460 km

- w wieku 15-30 lat - 53,800 km
- powyżej 30 lat - 2,500 km.
- Przyłącza AL. 1073 szt. - 26,962 km.
- 2. Przewody AsXS_n (linki izolowane):
- do 15 lat - 0,600 km
- Przyłącza:
- AsXS_n 268 szt. - 6,738 km
- inne izolowane 369 szt. - 9,274 km.

Łączna długość linii kablowych na terenie gminy wynosi 0,8 km - całość izolowana poliwinylem.

Odbiorcy energii elektrycznej.

1. Napięcie SN w taryfie B (własne stacje trafo) - odbiorcy nie występują.
2. Napięcie NN w taryfie C - 150 odbiorców, roczna sprzedaż energii - 1259 MWh.
3. Napięcie NN w taryfie G (gospodarstwa domowe) - 1934 odbiorców, sprzedaż energii w skali rocznej - 2614 MWh.

3.8. Gospodarka odpadami wytwarzanymi na terenie gminy

Pod pojęciem analizy stanu gospodarki odpadami rozumie się zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów. Gospodarowanie odpadami w gminie zostało szczegółowo przedstawione w Planie gospodarki odpadami dla gminy Złota, zrealizowanym w roku 2004. Gospodarka odpadami została w tym opracowaniu przedstawiona w podziale na trzy główne kategorie odpadów:

- odpady wytworzone w sektorze komunalnym,
- odpady wytworzone w sektorze gospodarczym,
- odpady niebezpieczne.

Łączna masa odpadów wytwarzanych w gminie Złota wynosi 1 005,3 Mg/rok. Wskaźnik wytwarzania odpadów komunalnych dla gminy Złota wynosi 198,2 kg/mieszkańca/rok. Jest to wartość znacznie wyższa od przyjętej w planach gospodarki odpadami wyższego szczebla (135 kg/mieszkańca/rok). Zasadnicza różnica pomiędzy wskaźnikami wynika z faktu urealnienia współczynnika i dostosowania go do warunków gminy Złota.

Duża część odpadów wytwarzana w gospodarstwach domowych jest w znacznym stopniu zagospodarowywana na terenie posesji. Wykorzystaniu w gospodarstwach domowych podlegają następujące grupy odpadów:

- odpady kuchenne ulegające biodegradacji,
- odpady zielone,
- papier i tektura,
- opakowania z papieru i tektury,
- odpady mineralne,
- drobna frakcja popiołowa

Szacuje się, że odpady te z wyżej wymienionych grup w 70 % są zagospodarowywane na terenie gospodarstw domowych. Pozostałe 30 % trafia do kontenerów na odpady komunalne.

Obecnie gmina zmienia sposób zbierania odpadów. Gmina zostanie wyposażona przez przedsiębiorcę w pojemniki 120 litrowe na gromadzenie odpadów na podstawie umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a właścicielem posesji. Odpady będą odbierane w sposób mieszany raz w miesiącu. Na terenie placówek oświatowych będą umiejscowione pojemniki na odpady segregowane.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w gminie Złota jest składowanie. W roku 2003 na składowisko odpadów komunalnych w Skrzypowie (gmina Pińczów) wywieziono 591,15 Mg odpadów wytworzonych przez mieszkańców gminy Złota. Na składowisko odpadów komunalnych w Skrzypowie przywożone są odpady z większości gmin powiatu pińczowskiego. Składowisko wyposażone jest w prasę do tworzyw sztucznych typu PET.

4. Cele, kierunki i zadania ekologiczne dla gminy

W poprzednich rozdziałach przeprowadzono analizę stanu i ocenę środowiska oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych na terenie gminy Złota. Szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska i towarzyszące im zagrożenia.

W odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska należy ustalić główne zasady polityki ekologicznej. Po określeniu poszczególnych zagadnień konieczne jest ustalenie harmonogramu prowadzenia działań ekologicznych na terenie gminy Złota wraz z ich mechanizmami finansowo-ekonomicznymi. W harmonogramie tym, każdemu wyznaczonemu celowi proponuje się konkretne kierunki działań, które mają być realizowane poprzez zadania ekologiczne.

Cele i zadania ekologiczne zostały zestawione w formie tabelarycznej wraz z harmonogramem realizacji oraz jednostką realizującą wyznaczone zadania w rozdziale 5. Wszystkie wyznaczone cele oraz kierunki działań i zadania stanowią podstawę realizacji polityki ekologicznej gminy.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną analizę stanu aktualnego środowiska oraz ocenę zagrożeń i możliwości rozwoju gospodarczego gminy, jako cel nadrzędny polityki ekologicznej Gminy Złota przyjęto:

Wysoka jakość środowiska warunkiem zrównoważonego i dynamicznego rozwoju gminy Złota

Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w dużej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania środków finansowych oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony ludności. Podejmowane działania powinny być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem krótko- i długookresowym, sporządzonym na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji aktualnej i przewidywanych zagrożeń środowiska w rejonie.

Program działań niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej gminy, w zakresie ochrony środowiska, powinien być osiągnięty poprzez realizację celów i zadań prowadzących do osiągnięcia poprawy stanu obecnego lub zachowania dobrego stanu dla poszczególnych elementów środowiska:

- jakości powietrza atmosferycznego,
- jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- racjonalne korzystanie z zasobów glebowych,
- ochrona obszarów i obiektów przyrodniczych,
- utrzymanie lub zwiększenie lesistości gminy,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu i promieniowania elektromagnetycznego dla mieszkańców i środowiska,
- prawidłowa gospodarka odpadami,
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków i zadań ekologicznych, w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska, będzie elementem wypełniania zadań określonych w polityce ekologicznej państwa i powinna prowadzić do zrównoważonego rozwoju gminy.

Cele ekologiczne dla Gminy Złota:

1. Zapewnienie wysokiej jakości powietrza w klasie A oraz redukcja emisji pyłów i gazów.
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozbudowa systemu kanalizacji oraz racjonalne zużycie wody i ochrona przed powodzią.
3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją oraz zasobów naturalnych.
4. Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.
5. Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku.
6. Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego lub ich obniżenie do wartości dopuszczalnych.
7. Minimalizacja ilości powstających odpadów i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami.
8. Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz wzrost lesistości gminy.
9. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Ochrona poszczególnych elementów środowiska powinna być realizowana w oparciu o przepisy zawarte w ustawie - Prawo Ochrony Środowiska oraz w pozostałych ustawach szczegółowych w tym:

- ochrona wód - w myśl przepisów ustawy - Prawo Wodne,
- ochrona środowiska związana z eksploatacją złóż - w myśl przepisów ustawy - Prawo Geologiczne i Górnicze,
- ochrona obszarów i obiektów o wartościach przyrodniczych, krajobrazu, zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem oraz drzew, krzewów i zieleni - w myśl przepisów Ustawy o ochronie przyrody,
- ochrona lasów - w myśl przepisów Ustawy o lasach,
- ochrona dziko występujących zwierząt - w myśl przepisów ustawy - Prawo Łowieckie,
- ochrona zwierząt gospodarskich i domowych - w myśl przepisów Ustawy o ochronie zwierząt,
- ochrona gruntów rolnych i leśnych - w myśl przepisów Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

4.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Czynnikiem, który w znacznym stopniu wpływa na stan środowiska przyrodniczego, (w tym na poziom życia mieszkańców regionu) jest stan czystości powietrza. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich stężeń lub, co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Za zanieczyszczenia powietrza uważa się obecność w dolnej warstwie atmosfery substancji stałych, ciekłych i gazowych, obcych naturalnemu jej składowi oraz występujących w ilościach zagrażających zdrowiu człowieka oraz szkodliwych dla roślin i zwierząt.

Uwzględniając założenia ochrony powietrza określono:

Cel ekologiczny:

Zapewnienie wysokiej jakości powietrza w klasie A oraz redukcja emisji pyłów i gazów.

Kierunki działań:

1. Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym;
2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

4.1.1. Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym

W Gminie Złota emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi głównie z ciepłownictwa. Stanowi ona około 80 % ogólnej emisji zanieczyszczeń.

Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywane w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwo w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego typu materiały odpadowe.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji kierunków:

- eliminowanie węgla, jako paliwa w kotłowniach lokalnych, gospodarstwach domowych oraz w kotłowniach w małych i średnich zakładach przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej, gazu;
- promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych - głównie energia słoneczna, zasoby wód podziemnych i powierzchniowych, ciepło gruntu
- rozbudowa sieci gazowej na obszarze gminy;
- wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne i wykonujących inwestycje termomodernizacyjne;
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych);
- rozpoznanie zasobów i możliwości oraz realizacja wykorzystania źródeł energii odnawialnej: słonecznej, wodnej, ciepła gruntu;
- budowa urządzeń ograniczających emisje pyłów i gazów z instalacji przemysłowych w sektorze gospodarczym.

Likwidacja tzw. niskiej emisji jest podstawowym zadaniem do realizacji przez mieszkańców gminy oraz przez Gminę Złota. Ogrzewanie obiektów indywidualnych powinno być oparte o nośniki energii zapewniające najniższy poziom emisji zanieczyszczeń powietrza. Zalecane jest stosowanie gazu, oleju opałowego, energii elektrycznej, energii słonecznej, ciepła gruntu, energii wody.

Na terenie gminy Złota dopuszcza się realizację nowych obiektów produkcyjnych i rzemieślniczych pod warunkiem ograniczenia uciążliwości (w tym również emisji do powietrza) do granic pozostających w dyspozycji inwestora.

4.1.2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych

Ruch drogowy jest istotnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia człowieka. Zwiększające się natężenie ruchu, stan dróg oraz stan techniczny pojazdów stanowią źródło zagrożeń, w tym przyczyniają się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji kierunku działania:

- bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych;
- rozbudowa infrastruktury drogowej
- rozbudowa transportu publicznego oraz zachęcanie mieszkańców do korzystania z tego rodzaju transportu

4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

Stan środowiska w gminie Złota, sposób jego gospodarczego wykorzystania ma zasadniczy wpływ na jakość wody w rzekach i ich zlewniach. Na obszarze gminy brak jest zorganizowanych obiektów piętrzących (retencyjnych). Jest to natomiast rejon występowania licznych źródeł - dających początek mniejszym ciekom. Cieki wodne w rejonie odznaczają się dużą dynamiką przepływów i znacznymi wahaniami wodostanów, a w związku z tym dużą aktywnością powodziową.

Gospodarowanie wodą powinno uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju oraz wspólnych interesów. Konieczność ochrony wód została zapisana w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska, a szczegółowe jej zasady zostały określone w Prawie wodnym.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska ochrona wód powierzchniowych polega na zapewnieniu najlepszej jakości wód, w tym także na utrzymaniu ilości wody pozwalającej na zachowaniu równowagi biologicznej. Ochroną objęte powinny być szczególnie wody podziemne w sposób minimalizujący ryzyko ich zanieczyszczenia poprzez ograniczanie oddziaływania na wyznaczone obszary zasilania głównych zbiorników wód podziemnych i utrzymaniu równowagi zasobów znajdujących się w nich wód.

Planowanie i organizacja działań dotyczących ochrony wód należy do organów administracyjnych, natomiast za gospodarowanie zasobami wód odpowiedzialni są: administracja publiczna, użytkownicy wód, przedstawiciele społeczności lokalnych.

Uwzględniając założenia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych określono:

Cel ekologiczny:

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozbudowa systemu kanalizacji oraz racjonalne zużycie wody i ochrona przed powodzią.

Kierunki działań:

1. Ochrona zasobów wodnych;
2. Ochrona przeciwpowodziowa.

4.2.1. Ochrona zasobów wodnych

W okresie ostatnich lat rysują się coraz większe możliwości zapewnienia realizacji zadań związanych z ochroną wód na terenie gminy Złota. Możliwości takie stwarza objęcie zdecydowanej większości mieszkańców całej gminy siecią wodociągową. Istnieje konieczność uregulowania gospodarki wodno-ściekowej na obszarze całej gminy.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest zadaniem priorytetowym do realizacji dla Gminy Złota

Zadania ekologiczne planowane do realizacji:

- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- objęcie zorganizowaną siecią wodociągową wszystkich mieszkańców gminy,
- ewidencja przydomowych szamb,
- kontrola szczelności szamb,
- kontrola wywozu ścieków z przydomowych osadników,
- rozbudowa sieci przydomowych oczyszczalni ścieków,
- prowadzenie edukacji ekologicznej,
- tworzenie nowych ujęć wód w miejscach starych, wyeksploatowanych studzien,
- wymiana odcinków sieci wodociągowej, do budowy której stosowane były materiały nie nadające się obecnie już do eksploatacji,
- wymiana odcinków sieci wodociągowej w celu zoptymalizowania parametrów hydraulicznych,
- regulacja cieków wodnych,
- rozpoznanie możliwości wykorzystania zasobów wodnych gminy w celach energetycznych i ciepłowniczych;
- rozpoznanie możliwości wykorzystania i wykorzystanie zasobów wód w celach gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych.

Obecnie gmina Złota, korzystając ze środków funduszu ZPORR, rozpoczęła budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej w Złotej, Nieprawicach, Rudawie. Zakończenie budowy przewidziane jest do końca 2006 roku.

4.2.2. Ochrona przeciwpowodziowa

Obfite opady atmosferyczne powodują przekroczenie zdolności infiltracyjnej podłoża i występowanie splotu powierzchniowego. Skutkiem tych gwałtownych ulew są powodzie. Obszar powiatu położony jest w terenie zagrożenia powodziowego zarówno na skutek wystąpień rzek ze swoich koryt, jak również podtopień w czasie roztopów i deszczów nawalnych. Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 11/92 Wojewody Kieleckiego z dnia 21 grudnia 1992r. w sprawie określenia nieobwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w „Operacji przeciwpowodziowej dla terenu województwa kieleckiego” wykonanej w 1989r. wyznaczono granice terenów zalewowych, obejmujące rozległe tereny wzdłuż rzeki Nidy i Mierzawy. Na terenach tych zabronione jest:

- wznoszenie obiektów budowlanych,
- składowanie materiałów,
- zmiana ukształtowania powierzchni gruntu;
- sadzenie drzew i krzewów oraz wykonywanie urządzeń lub robót, które mogą utrudniać ochronę tych obszarów przed powodzią.

Na terenie gminy Złota nie ma wałów przeciwpowodziowych. Zagrożenie zalaniem wodami powodziowymi i podtopieniem istnieje również wzdłuż większych cieków.

4.3. Ochrona powierzchni ziemi i zasobów kopalin

W rozumieniu ustawy - Prawo Ochrony Środowiska - powierzchnia ziemi - jest to naturalne ukształtowanie terenu, gleba oraz znajdująca się pod nią ziemia do głębokości oddziaływania człowieka, z tym, że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie.

Ochrona powierzchni ziemi, w myśl w/w ustawy, polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości poprzez racjonalne gospodarowanie, zachowanie wartości przyrodniczych, zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania, ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania, utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub, co najmniej na poziomie wymaganych standardów, doprowadzenie jakości gleby i ziemi, co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymane oraz zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury. W przypadku wystąpienia zanieczyszczenia gleby lub ziemi albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu, należy, zgodnie z wymienioną ustawą, przeprowadzić rekultywację.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi oraz ochrony zasobów kopalin określono:

Cel ekologiczny:

Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją
oraz

Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych

Kierunki działań:

1. Gleby użytkowane rolniczo;
2. Zasoby kopalin;
3. Osuwiska

4.3.1. Gleby użytkowane rolniczo

Standardy jakości gleby oraz ziemi zostały określone przez Ministra Środowiska w drodze rozporządzenia z dnia 9 września 2002r. (Dz. U. Nr 165, poz. 1359), które określa dopuszczalne wartości substancji, których przekroczenie powoduje uznanie gleby lub ziemi za zanieczyszczoną z wyjątkiem naturalnych, wysokich zawartości substancji w środowisku.

Szczegółowe zadania w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych reguluje ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z dnia 22 lutego 1995r.).

Ochrona gruntów:

- ochrona gruntów rolnych, polega na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym na skutek działalności nierolniczej, rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze oraz zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych

- ochrona gruntów leśnych, polega na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej, przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

Degradacja gleby to zniszczenie ekologicznej i produkcyjnej wartości gleby. Współcześnie degradacja gleb nasila się głównie poprzez:

- niszczenie naturalnej szaty roślinnej,
- nieprawidłową uprawę ziemi,
- nieprawidłowe melioracje wodne,
- zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne.

Korzystnymi zmianami w zakresie ochrony powierzchni ziemi w ostatnich latach na terenie gminy Złota jest mniejsze stosowanie nawozów sztucznych zastępowanych przez nawozy naturalne i coraz popularniejsze rolnictwo ekologiczne. Ochrona gleb przed środkami ochrony roślin polega również na świadomym przestrzeganiu czasu karencji. Pozytywny efekt ekologiczny osiągnięto też przez stosowanie w przemyśle nowoczesnych technologii, a przez to zmniejszanie się zanieczyszczenia przemysłowego gleby, które w przypadku długotrwałego oddziaływania mogło być przyczyną poważnych zmian chemicznych i biologicznych w środowisku glebowym. Polepszenie środowiska związane jest ze zmniejszeniem produkcji, spowodowanej złą sytuacją finansową gminy.

Zadania ekologiczne mające na celu ochronę powierzchni ziemi:

- inwentaryzacja terenów, na których nastąpiło zanieczyszczenie gleby lub ziemi (przekroczenie przyjętych standardów) oraz ich rekultywacja,
- edukacja ekologiczna dla rolników i leśników, szczególnie z zakresu prawidłowego stosowania środków ochrony roślin i gospodarowania zasobami glebowymi,
- intensywne propagowanie rolnictwa ekologicznego i prowadzenia gospodarstw agroturystycznych.
- przeznaczanie odpowiednich obszarów na tereny rekreacyjne i związane z turystyką,
- zakaz zmiany gruntów leśnych na cele nieleśne,
- ochrona przed zabudową terenów przeznaczonych do zadrzewień i zalesień.

Planowana jest budowa zbiornika rekreacyjnego o powierzchni około 7 ha w miejscowości Złota. Jest to adaptacja podworskich stawów, obecnie zaniedbanych.

Obecnie gmina Złota, korzystając ze środków funduszu ZPORR, rozpoczęła budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej w Złotej, Nieprawicach, Rudawie. Zakończenie budowy przewidziane jest do końca 2006 roku.

4.3.2. Zasoby kopalin

Formacje skalne występujące na terenie gminy Złota miały w przeszłości znaczenie gospodarcze jako kopaliny.

Największe znaczenie miały surowce ilaste, głównie less, z którego w okolicy Woli Chroberskiej do lat 70-tych wyrabiano cegłę pełną. Na terenie gminy spotyka się dużą ilość odsoniów i odkrywek margli, często przewarstwionych opokami, a eksploatacja ta została zaniechana. Surowiec ten jest mało odporny na działanie czynników atmosferycznych. Niewielkie znaczenie gospodarcze posiadają piaski rzeczne z piaszczystych łach nidziańskich odsoniowych przy niskich stanach wód Nidy (Rudawa, Chroberz). W okolicy Pełczyska - Wymysłów znajduje się złożo torfu w całości zagospodarowane rolniczo o zasobach szacunkowych 351000 m³. Iły krakowieckie ze względu na małą powierzchnię złoża nie mają żadnego znaczenia gospodarczego.

4.4. Ochrona zasobów przyrodniczych

Przyjęte kierunki rozwoju Gminy - ze względu na jej położenie w zasadzie w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia - łączą wykorzystanie istniejących wartości środowiska naturalnego i kulturowego z poprawą jego stanu oraz poprzez ograniczenia oddziaływań destrukcyjnych. W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złota uwzględniono informacje zawarte w „Planie ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Parków krajobrazowych Ponidzia” oraz Rozporządzeniu Wojewody Kieleckiego nr 21/99, z dnia 30.06.1999 (zał. nr 3, zał. nr 4).

Uznano za celowe zapewnienie stanu równowagi pomiędzy terenami o utrwalonej strukturze użytkowania jak tereny: rolne, leśne, zainwestowane.

Cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu zostały zapisane w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880). Ochrona przyrody, w

rozumieniu cytowanej ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów,
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach,
- zadrzewień.

Uwzględniając założenia ochrony zasobów przyrodniczych określono:

Cel ekologiczny:

Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz wzrost lesistości gminy

Cele podrzędne:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych oraz zieleni i zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez edukację, informowanie i promocję w zakresie ochrony przyrody.

Jedną z form realizacji celów z zakresu ochrony przyrody jest obejmowanie zasobów, tworów i składników przyrody formami ochrony przyrody. Formami ochrony przyrody zapisanymi w ustawie są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ustawa o ochronie przyrody powołała tzw. krajowy system obszarów chronionych (KSOCh), który docelowo powinien obejmować 25 % powierzchni kraju.

Park krajobrazowy to obszar, na którym wolno prowadzić działalność gospodarczą - tak jednak, aby nie zakłócać naturalnych układów przyrodniczych historycznych i kulturowych istniejących na danym obszarze chronionym.

Obszar chronionego krajobrazu to obszar o względnie niezakłóconej równowadze ekologicznej, obejmujący różne ekosystemy, powoływany przez wojewodę lub radę gminy w celu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, a w szczególności sędziwe i okazałe rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, glazy narzutowe, jaskinie.

Zapisy dotyczące ochrony przyrody zostały również zawarte w dziale VIII ustawy - Prawo Ochrony Środowiska, w którym definiuje się sposoby ochrony zwierząt oraz roślin. Ochrona ta, zgodnie z zapisami w/w ustawy polega na:

- zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej,
- tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku,

- zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin,
- zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.

Zadania ekologiczne, mające na celu ochronę przyrody:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego, przyrodniczo-kulturowego oraz krajobrazu,
- dalsze tworzenie nowych form ochrony przyrody,
- wyznaczenie i udokumentowanie obszarów proponowanych do objęcia ochroną w systemie NATURA 2000,
- poprawa stanu zdrowotno-sanitarnego starodrzewia,
- prowadzenie edukacji ekologicznej między innymi przez tworzenie ścieżek dydaktycznych oraz wspieranie inicjatyw mających na celu utrzymanie czystości w lasach i na terenach rekreacyjnych,
- zwiększanie atrakcyjności terenów zielonych dla turystyki i wypoczynku przez m. in. rozszerzenie infrastruktury sprzyjającej kontrolowanemu ruchowi turystycznemu (wyznaczone pola piknikowe, gęsta sieć pojemników na odpady, ławeczki, zadaszenia, tablice informacyjno-dydaktyczne),
- lokalizowanie nowych inwestycji wyłączenia w oparciu o dokumentację projektową, poszerzoną o studia przyrodniczo-krajobrazowe i ochrony środowiska,
- w przypadku powstania wyrobisk po eksploatacji surowców sukcesywna ich rekultywacja dostosowana do otaczającego krajobrazu;
- zakaz zmiany gruntów leśnych na cele nieleśne,
- ochrona przed zabudową terenów przeznaczonych do zadrzewień i zalesień,
- zachowanie przepisów ustawy o lasach i ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Tworzenie nowych pomników przyrody, rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz stanowisk dokumentacyjnych dopuszcza się za zgodą właściciela gruntów.

Obszary i elementy przyrodnicze proponowane do objęcia ochroną prawną:

- Rezerваты przyrody:
  - stok wązowy lessowy oraz odsłonięcia w Woli Chroberskiej;
  - stoki Łysej Góry - na północ od Woli Chroberskiej - murawy kserotomiczne z gatunkami: chaber pannoński, miłek wiosenny, zawilec wielokwiatowy;
  - stoki na zachód od Pełczysk - strome zbocza Góry Zawinnicy, wzdłuż drogi od Podlesia;
  - wąwóz okalający grodzisko-murawy kserotomiczne m. in. miłek wiosenny i podkolan biały - ok. 10 ha.
- użytki ekologiczne:
  - stoki Wielkiej Góry na wschód od Woli Chroberskiej - żleby i wąwozy porośnięte murawami kserotomicznymi - ok. 3 ha;
  - stoki koło Odrzywołu - wzdłuż drogi do Woli Chroberskiej - murawa kserotomiczna oraz chaber pannoński, miłek wiosenny i wilżyna ciernista;
  - stoki Wielkiej Góry na północ od Woli Chroberskiej - rozległe strome stoki i wąwozy o charakterze pastwisk z chabrem pannońskim, miłkiem wiosennym, dziewięciosiłem bezłodygowym i wilżyną ciernistą - pow. ok. 5 ha.
- zespołu przyrodniczo-krajobrazowego:
  - stok w Pełczyskach - dwustopniowy stok o założeniach strukturalnych oraz intensywnie rozwijającej się rzeźbie, naturalne i sztuczne odsłonięcia margli kredowych z kopalną fauną (małże i jeżowce)

4.5. Ochrona przed hałasem

Zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska (Dział V, art. 112), „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, między innymi poprzez utrzymanie hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz przez zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego w przypadku, gdy jest on dotrzymany.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem określono:

Cel ekologiczny:

Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku

W celu jego osiągnięcia określono kierunki działań:

- Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- Ochrona przed hałasem przemysłowym.

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

4.5.1. Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego (sporządzenie mapy akustycznej) ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu;
- modernizacja i budowa dróg;
- wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu;
- budowa ekranów akustycznych i tworzenia pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacja budynków (np. wymiana okien);
- integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego z problemami zagrożenia hałasem.

Doraźną poprawę sytuacji można uzyskać poprzez polepszenie stanu nawierzchni, zmianę prędkości strumienia pojazdów i wprowadzenie dalszych ograniczeń do ruchu.

4.5.2. Ochrona przed hałasem przemysłowym

W gminie Złota nie ma zakładów przemysłowych, jedynie nieliczne manufaktury.

Zadania ekologiczne dla ochrony przed hałasem przemysłowym:

- egzekwowanie w zakładach zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych);
- wyznaczenie stref ochronnych wokół zakładów przemysłowych, w obrębie których nie należy lokalizować budynków mieszkalnych;
- tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej wokół zakładów.

4.6. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo Ochrony Środowiska jest podstawowym aktem prawnym normującym zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z treścią zapisów ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych na poziomie nieprzekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - na obniżeniu wartości tych pól przynajmniej do wartości dopuszczalnych.

Istotnym elementem prawnym mającym wpływ na kształtowanie zakresu i skali oddziaływania źródeł promieniowania elektromagnetycznego na środowisko jest procedura lokalizacji i realizacji inwestycji. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 24.09.2002 (Dz. U. Nr 179, poz. 1490 z 2002) określono przedsięwzięcia mogące oddziaływać znacząco na środowisko. Dokonano jednocześnie podziału na te, które są objęte obowiązkiem wykonania raportu oddziaływania na środowisko i te, dla których taki raport może być wymagany w procesie postępowania lokalizacyjnego i budowy. W kompetencjach Starosty znajdują się inwestycje, dla których raport może być wymagany w procesie lokalizacji i budowy i należą do nich:

- stacje elektroenergetyczne lub linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz.

Uwzględniając konieczność ochrony przed polami elektromagnetycznymi określono:

Cel ekologiczny:

Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego lub ich obniżenie do wartości dopuszczalnych.

Zadania ekologiczne:

- Przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Przedstawiona w ocenie stanu środowiska inwentaryzacja źródeł jest nie pełna. Szczególnie dotyczy to operatorów sieci komórkowych, gdzie tempo powstawania nowych obiektów jest znaczące.
- Gromadzenie danych zawierających informacje o źródłach promieniowania oraz o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych z podziałem na tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i tereny dostępne dla ludności wykorzystując dane z państwowego monitoringu środowiska.
- Uzyskanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych dla instalacji pozostających w gestii Starosty,

- Przeprowadzenie weryfikacji, przez WIOŚ Kielce, uzyskanych pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych przez istniejące dzisiaj instalacje. Informacje o obszarach występowania ponadnormatywnych pól elektromagnetycznych powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4.7. Gospodarka odpadami

Uwzględniając założenia prawidłowej gospodarki odpadami określono:

Cel ekologiczny:

Minimalizacja ilości powstających odpadów i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami

Cele podrzędne oraz zadania do realizacji z podziałem na sektor odpadów komunalnych, sektor odpadów gospodarczych oraz sektor odpadów niebezpiecznych przedstawiono w pracy „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Złota”.

Uwzględniony w opracowaniu system gospodarki odpadami w gminie Złota przedstawiono w formie zestawienia celów z działaniami i zadaniami, wraz z podaniem jednostek realizujących oraz sposobów wdrożenia poszczególnych zadań. Zakres zadań przewidzianych do zrealizowania wynika z następujących zasad postępowania z odpadami, zgodnie z WPGO i PPGO:

- zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów,
- zapewnienia i wdrożenia procesów odzysku, w tym głównie recyklingu odpadów, których powstawanie jest nieuniknione,
- unieszkodliwiania odpadów poza ich składowaniem,
- bezpiecznego, dla zdrowia ludzkiego i środowiska, składowania tych odpadów, których ze względów technologicznych i ekonomicznych nie można poddać stosowanym obecnie procesom odzysku lub unieszkodliwiania.
- uporządkowanie, do 2007 roku, gospodarki odpadami w gminie,
- wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia wiodących celów, krótko- i długookresowych oraz zadań dotyczących:
  - sektora komunalnego,
  - sektora gospodarczego,
  - odpadów niebezpiecznych;

4.8. Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska

Gmina Złota posiada sprzyjające warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, co może stanowić potencjalne zagrożenie dla terenów przyrodniczych. Kolejnym zagrożeniem jest intensywna gospodarka rolna w pobliżu terenów cennych przyrodniczo oraz intensywna zabudowa mieszkaniowa o nieuregulowanej gospodarce ściekowej oraz odpadowej. Z tego względu ważnym zadaniem będzie wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Uwzględniając założenia prawidłowej edukacji społeczeństwa określono:

Cel ekologiczny:

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Zadania ekologiczne:

- promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców a zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody;
- edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodziwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych);
- rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w ramach funkcjonowania obiektów turystycznych i rekreacyjnych, budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenia działalności rolniczej;
- rozwój przyrodniczych ścieżek dydaktycznych;
- włączenie w akcję edukacji ekologicznej jednostek samorządowych oraz proekologicznych organizacji pozarządowych.

5. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych

Wyznaczone cele ekologiczne i kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Złota, stanowią podstawę do realizacji konkretnych zadań na przestrzeni kilkunastu lat.

Z uwagi na szeroki zakres przedsięwzięć koniecznych do osiągnięcia wyznaczonych celów ze wszystkich zadań ekologicznych wybrano kilka, które należy realizować w pierwszej kolejności. Ich zestawienie stanowi krótkoterminowy harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska na lata 2005-2007 (Tabela 5.1. oraz 5.2.).

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowana w okresie długoterminowym w ramach długoterminowego harmonogramu realizacyjnego Programu Ochrony Środowiska na lata 2008-2015 (Tabela 5.3., 5.4.).

W zestawieniu tabelarycznym harmonogramach, poszczególnym celom strategicznym i im kierunkom działań przyporządkowano konkretne zadania priorytetowe z określeniem czasu ich realizacji i instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować. Z uwagi na specyfikę niektórych zadań np. edukacja ekologiczna, czy zadania kontrolne, będą one realizowane zarówno w ramach harmonogramu krótko jak i długoterminowego.

Pozostałe zadania ekologiczne nie ujęte w żadnym z harmonogramów, a zamieszczone w części opisowej dotyczącej polityki ekologicznej, stanowią dla gminy dodatkową bazę możliwości realizacyjnych w ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska. Ich ewentualne wprowadzenie do harmonogramu może nastąpić na etapie przewidzianej Prawem ochrony środowiska (art. 14 ust. 2), po co czteroletniej weryfikacji polityki ekologicznej państwa.

Postawione w Programie do osiągnięcia cele polityki ekologicznej Gminy Złota są zgodne z założeniami II Polityki Ekologicznej Państwa oraz z założeniami „Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego na lata 2001-2015”, a także z założeniami „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pińczowskiego”.

Realizacja każdego zadania postawionego do realizacji przez Gminę dla osiągnięcia konkretnego celu powinna być poprzedzona przyjęciem zadania do realizacji poprzez umieszczenie go w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Gminy. Gmina powinna realizować zadania określone jako „własne” samodzielnie lub jako jednostka współrealizująca zadanie z innymi podmiotami. Dla zadań umieszczonych w tabelach 5.2 oraz 5.4. Gmina pełni rolę koordynującą.

Objaśnienia terminów stosowanych w opracowaniu:

Środki własne Gminy - środki będące w dyspozycji gminy (w tym GFOŚiGW)

Środki własne Powiatu - środki będące w dyspozycji powiatu (w tym PFOŚiGW)

GFOŚiGW - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

ŚZMiUW - Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach

ŚODR - Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

BOŚ - Bank Ochrony Środowiska

IR - Izba Rolnicza, terenem działania izby jest obszar województwa, zakres działań izby w ustawie z dnia 14 grudnia 1995r o izbach rolniczych Dz. U. Nr 101, poz. 927

AWRSP - Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa

PIG - Państwowy Instytut Geologiczny

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

Zadanie własne Gminy - zadanie związane z ochroną środowiska i racjonalnym korzystaniem z zasobów, finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Gminy (w tym GFOŚiGW). Zadanie własne Gmina może realizować samodzielnie lub przy wsparciu innych jednostek. Zadanie własne Gminy może być równocześnie realizowane przez Gminę oraz inne jednostki.

Zadanie koordynowane - zadanie związane z ochroną środowiska i racjonalnym korzystaniem z zasobów finansowane przez przedsiębiorstwa oraz finansowane ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym.

5.1. Harmonogram realizacji zadań na lata 2005-2007

Zestawienie tabelaryczne dotyczące realizacji zadań dla gminy na lata 2005-2007 przedstawiono w tabeli 5.1. z podziałem na zadania własne i koordynowane.

5.2. Harmonogram realizacji zadań na lata 2008-2014

Zestawienie tabelaryczne dotyczące realizacji zadań dla gminy na lata 2008-2014 przedstawiono w tabeli 5.2. z podziałem na zadania własne i koordynowane.

Tabela 5.1. Harmonogram realizacyjny Programu Ochrony Środowiska dla gminy Złota na lata 2005-2007

zadania własne Gminy - zadanie finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Gminy (w tym GFOŚiGW)

Zadania koordynowane - zadania finansowane przez przedsiębiorstwa oraz finansowane ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym.

Kierunki działań	Zadania	Lata realizacji	Jednostka realizująca lub współpracująca	Źródła finansowania
Cel: Zapewnienie wysokiej jakości powietrza w klasie A oraz redukcja emisji pyłów i gazów				
Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym	Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach obiektów stanowiących mienie gminne	działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, kredyty BOŚ,
	Eliminowanie węgla jako paliwa w gospodarstwach domowych oraz w kotłowniach, małych i średnich zakładach przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu	działanie ciągłe	właściciele i zarządcy obiektów, gmina	środki własne jednostek realizujących WFOŚiGW, NFOŚiGW, kredyty BOŚ,
	Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych - energia słoneczna, wody geotermalne, zasoby wodne, ciepło gruntu, energia wiatru	działanie ciągłe	Gmina, organizacje pozarządowe,	Środki własne gminy oraz jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW
	Rozpoznanie zasobów i wykorzystanie źródeł energii odnawialnej: wodnej, słonecznej, ciepła gruntu	działanie ciągłe	Gmina, właściciele i zarządcy budynków	środki własne gminy oraz jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW, kredyty BOŚ, środki pomocowe UE
	Rozbudowa sieci gazowej na obszarach wiejskich, zwłaszcza na terenach przewidzianych do rozwoju turystyki	Działanie ciągłe	zakłady gazownicze	Środki własne jednostek realizujących, kredyty komercyjne
	Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne i wykonujących inwestycje termomodernizacyjne	działanie ciągłe	Gmina, właściciele obiektów	środki własne gminy i właściciele obiektów, kredyty BOŚ, fundusz termomodernizacyjny
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych	działanie ciągłe	Gmina, właściciele budynków	środki własne gminy i właściciele budynków, kredyty BOŚ, fundusz termomodernizacyjny
	Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych)	działanie ciągłe	Gmina, organizacje pozarządowe	środki własne gminy i jednostek realizujących, WFOŚiGW, PFOŚiGW
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	Rozbudowa transportu publicznego na terenie gminy oraz zachęcanie mieszkańców do korzystania z tego rodzaju transportu.	Działanie ciągłe	Właściciele firm przewozowych, gmina	środki własne jednostek realizujących
	Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych i rozbudowa infrastruktury drogowej.	działanie ciągłe	Gmina, Powiat, Zarządcy dróg	Środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozbudowa systemu kanalizacji oraz racjonalne zużycie wody i ochrona przed powodzią				
Ochrona zasobów wodnych	Realizacja programu zaopatrzenia w wodę na terenie gminy	działanie ciągłe	Gmina, związek gmin	Środki własne gminy, środki związek gmin
	Realizacja koncepcji gospodarki wodno-ściekowej i priorytetowa realizacja nowych odcinków sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	2005-2007	Gmina, związek gmin	środki własne gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW, środki związek gmin, środki pomocowe UE, środki własne mieszkańców

	Rozbudowa sieci wodociągowej na obszarze gminy	działanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa Wod-Kan	Środki własne gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe UE, środki własne mieszkańców i Przedsiębiorstw Wod-Kan
	Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej i minimalizacja strat wody na przesyłce wody wodociągowej	działanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa Wod-Kan	Środki własne gminy, WFOŚiGW, środki pomocowe UE, środki własne mieszkańców i Przedsiębiorstw Wod-Kan
	Sukcesywna modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej	działanie ciągłe	Gmina, związek gmin, Przedsiębiorstwa Wod-Kan.	środki własne gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki związek gmin, środki własne mieszkańców, środki pomocowe UE
	Wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi	2005	RZGW, ŚZMiUW, powiat, gmina	Środki RZGW, ŚZMiUW
	Ustanowienie i egzekwowanie stref ochrony wokół ujęć wód	działanie ciągłe	Gmina, RZGW, ŚZMiUW	środki własne gminy, środki RZGW, ŚZMiUW
	Objęcie faktyczną ochroną i egzekwowanie zasad użytkowania terenu w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami szczególnymi	działanie ciągłe	RZGW, powiat, gmina	środki RZGW, środki własne powiatu
	Ochrona terenów źródłiskowych	działanie ciągłe	Właściciele terenów, powiat, gmina	Środki właścicieli, środki własne powiatu
	Przeciwdziałanie nadmiernemu zczerpianiu źródeł przez lokalne, małe wodociągi na terenach wiejskich poprzez decyzje administracyjne	działanie ciągłe	Właściciele terenów, powiat, gmina	Środki właścicieli, środki własne powiatu
	Przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników	działanie ciągłe	Gmina, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy PFOŚiGW, WFOŚiGW
Ochrona zasobów wodnych	Budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych, bądź bardzo trudna do realizacji ze względów technicznych (ukształtowanie terenu),	2005-2007	właściciele nieruchomości	środki własne mieszkańców, środki pomocowe UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki związek gmin
	Organizowanie wsparcia finansowego dla mieszkańców realizujących oczyszczalnie przyzagrodowe	2005-2007	Gmina, związek gmin	Środki własne gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki związek gmin, środki pomocowe UE
	Inwentaryzacja wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2005	Gmina, związek gmin, WIOŚ, jednostki naukowo-badawcze	środki własne gminy, WIOŚ, związek gmin
	Opracowanie i sukcesywnie wdrażanie programów ochrony wód powierzchniowych w układzie zlewniowym rzek oraz wprowadzenie monitoringu jakościowego wód powierzchniowych	działanie ciągłe	RZGW, ŚZMiUW, WIOŚ, jednostki naukowo-badawcze, gmina,	środki własne powiatu, RZGW, ŚZMiUW
	Stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych i punktowych pochodzących z działalności rolniczej	działanie ciągłe	Gmina, właściciele nieruchomości	środki własne gminy i właścicieli nieruchomości, WFOŚiGW
	Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych	działanie ciągłe	RZGW, ŚZMiUW	środki RZGW, ŚZMiUW, WFOŚiGW
	Inwentaryzacja i klasyfikacja istniejących źródeł zanieczyszczeń szczególnie w obrębie obszarów wymagających szczególnej ochrony	2005-2006	Gmina, WIOŚ, RZGW, jednostki naukowo-badawcze	środki własne gminy, powiatu, RZGW, WIOŚ
	Likwidacja lub ograniczenie niekorzystnych oddziaływań obiektów na środowisko oraz wprowadzenie i prowadzenie lokalnego monitoringu	działanie ciągłe	Właściciele obiektów, powiat, gmina	Środki właścicieli obiektów, środki pomocowe UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW
	Ustalenie zasad nawożenia gleb oraz stosowania środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych	2005-2006	ŚODR	środki ŚODR
	Systematyczna kontrola obiektów o największym zagrożeniu dla wód podziemnych	działanie ciągłe	Gmina, Powiat WIOŚ, jednostki badawcze	środki własne gminy, powiatu, przedsiębiorców, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Ochrona zasobów wodnych	Rozpoznanie możliwości wykorzystania i wykorzystanie zasobów wód mineralnych i termalnych w celach gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych i zdrowotnych.	działanie ciągłe	Gmina, jednostki naukowo-badawcze, przedsiębiorcy	Środki własne gminy, przedsiębiorców, środki pomocowe UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Opracowanie indywidualnych planów gospodarowania dla poszczególnych rzek i ich odcinków, uwzględniających potrzeby konsumpcji wody, zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przyrody	działanie ciągłe	WIOŚ, RZGW, SZMiUW	środki własne WIOŚ, RZGW, SZMiUW
	Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń, a szczególnie stężeń substancji biogennych źródeł w ściekach odprowadzanych z istniejących lokalnych oczyszczalni	działanie ciągłe	Właściciele nieruchomości związek gmin	środki własne właścicieli, środki pomocowe UE, środki związek gmin, WFOŚiGW
	Przetwarzanie i odpowiednie zagospodarowanie osadów ściekowych	działanie ciągłe	Właściciele nieruchomości związek gmin	środki własne właścicieli, środki pomocowe UE, środki związek gmin, WFOŚiGW
Ochrona przeciwpowodziowa	Szczegółowe rozpoznanie obszarów pośredniego zagrożenia powodzią	2005	Gmina, RZGW, MZWiUW, jednostki naukowo-badawcze	środki własne gminy, RZGW, WFOŚiGW, MZWiUW
	Opracowanie gminnego programu przeciwpowodziowego z uwzględnieniem zasad działalności odpowiednich służb powiatowych, wojewódzkich i samorządowych	2005	Gmina, RZGW, SZMiUW, jednostki naukowo-badawcze,	środki własne gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW
	Systematyczna kontrola oraz konserwacja wałów i urządzeń melioracji podstawowej	działanie ciągłe	SZMiUW	środki SZMiUW
	Inwentaryzacja i budowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji szczegółowej	działanie ciągłe	SZMiUW	środki własne jednostek administrujących, WFOŚiGW, PFOŚiGW
	Wspieranie wszelkich działań lokalnych zmierzających do zwiększenia naturalnej retencji zlewni poprzez kształtowanie pokrycia terenu sprzyjającego retencji wód (prowadzenie zalesień, ograniczanie wyrębów drzew) i stosowanie metod agrotechnicznych w rolnictwie sprzyjających retencji glebowej i ograniczających spływ powierzchniowy	działanie ciągłe	Gmina, RZGW, ŚODR, MZMiUW	środki własne jednostek realizujących, WFOŚiGW
	Rekonstrukcja miejsc zniszczonych w czasie powodzi oraz regulacja koryt rzecznych	działanie ciągłe	Gmina, RZGW, SZMiUW	Środki własne gminy, środki SZMiUW, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe UE
	Budowa zbiorników małej retencji na ciekach powierzchniowych na obszarze gminy i utrzymanie istniejących	działanie ciągłe	Gmina, RZGW, SZMiUW	środki własne gminy, WFOŚiGW, środki administratorów, środki pomocowe UE
	Naprawa i rozbudowa systemu regulacji i zabudowy rzek i potoków przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnych surowców naturalnych i odpadowych - zgodnie z Programem działań inwestycyjnych opracowanym przez Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	działanie ciągłe	SZMiUW, Gmina, RZGW	środki własne administratorów, WFOŚiGW, SZMiUW, środki pomocowe UE
Cel: Ochrona powierzchni ziemi i gleb oraz zasobów kopalin				
Gleby użytkowane rolniczo	Przeprowadzenie inwentaryzacji terenów zdegradowanych, na których przekroczone zostały standardy jakości gleby lub ziemi i prowadzenie okresowych badań jakości gleb i ziemi	2005-2006	Gmina, Powiat	Środki własne gminy, środki własne powiatu
	Wskazanie obszarów w zakresie określenia potrzeb wapnowania i nawożenia gleb, walki z erozją i sposobu zagospodarowania terenu	2005-2006	Gmina, ŚODR, jednostki naukowo-badawcze	środki własne gminy, środki ŚODR, WFOŚiGW
	Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin	działanie ciągłe	Gmina, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, środki jednostek realizujących, WFOŚiGW
	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych wyłączonych z produkcji rolnej i przeznaczonych na inne cele oraz zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej)	działanie ciągłe	Gmina, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, właściciele PFOŚiGW, WFOŚiGW

Gleby użytkowane rolniczo	Dostosowanie do naturalnego biologicznego potencjału gleb kierunków i intensywności produkcji	działanie ciągłe	Gmina, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, środki jednostek realizujących PFOŚiGW, WFOŚiGW
	Podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	działanie ciągłe	Gmina, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, środki jednostek realizujących
	Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną	działanie ciągłe	Gmina, właściciele nieruchomości, ŚODR	środki własne gminy, środki jednostek realizujących, WFOŚiGW
	Kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszeniu	działanie ciągłe	Gmina, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, środki jednostek realizujących, WFOŚiGW
	Prowadzenie działalności edukacyjnej upowszechniającej zasady dobrej praktyki rolniczej	działanie ciągłe	Gminy, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gmin, PFOŚiGW, WFOŚiGW, środki jednostek realizujących
	Propagowanie zasad rozwoju rolnictwa proekologicznego dla produkcji zdrowej i czystej żywności.	działanie ciągłe	Gminy, ŚODR, właściciele obszarów	środki własne gminy, środki ŚODR, WFOŚiGW, środki pomocowe UE
	Rozwój rolnictwa proekologicznego zwłaszcza w produkcji owoców metodami ekologicznymi.	działanie ciągłe	ŚODR, Gminy, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
Zasoby kopalin	Rozpoznanie możliwości zasobowych i perspektywicznych regionu w zakresie naturalnych zasobów kopalin (w tym wód mineralnych i termalnych) i ewentualne ich zagospodarowanie	2004-2006	Gmina, jednostki naukowo-badawcze,	środki własne gminy, jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki pomocowe UE
	Ochrona złóż perspektywicznych i niezagospodarowanych (w tym wód mineralnych i termalnych) poprzez uwzględnienie obszaru ich występowania w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego	działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy, WFOŚiGW, PFOŚiGW
	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	działanie ciągłe	Gmina, właściciele obiektów	środki własne gminy, jednostek realizujących, NFOŚiGW i WFOŚiGW
	Rozpoznanie i racjonalne wykorzystywanie zasobów energii odnawialnej (energia wiatru, wody, ciepło gruntu, energia słoneczna)	działanie ciągłe	Gmina, właściciele obiektów	środki własne jednostek realizujących, NFOŚiGW i WFOŚiGW, środki pomocowe UE
	Monitorowanie wpływu eksploatacji złóż zasobów naturalnych na środowisko przyrodnicze	działanie ciągłe	Gminy, WIOŚ, jednostki naukowo-badawcze, podmioty eksploatujące	środki własne gminy, środki podmiotów eksploatujących, przedsiębiorców, WFOŚiGW
	Ograniczanie eksploatacji na obszarach cennych przyrodniczo	działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW
Osuwiska	Stałe monitorowanie obszarów osuwiskowych	działanie ciągłe	Gmina, powiat	środki własne gminy, środki własne powiatu
	Systematyczna rejestracja nowopowstałych i odnawiających się usuwisk	działanie ciągłe	Gmina, powiat	środki własne gminy, powiatu
Cel: Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych				
Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Wykorzystywanie zasobów energii odnawialnej do celów energetycznych, ciepłowniczych i innych przyjaznych środowisku	działanie ciągłe	Gmina, właściciele obiektów	środki własne gminy, jednostek realizujących, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki pomocowe UE.
	Opracowanie i wdrożenie przez gminę (zgodnie z Prawem Energetycznym) planu zaopatrzenia w energię.	2005	Gmina	środki własne gminy
	Prowadzenie termomodernizacji dążącej do poprawy parametrów energetycznych budynków stanowiących mienie gminne oraz prywatne	działanie ciągłe	Gmina, właściciele i zarządcy obiektów	środki własne gminy, jednostek realizujących, WFOŚiGW, NFOŚiGW

Cel: Zminimalizowanie uciążliwości hałasu w środowisku				
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym	Wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu (budowa ekranów akustycznych i tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej, a także izolacja budynków, wymiana okien)	działanie ciągłe	Zarządcy dróg	środki Zarządców dróg, środki pomocowe UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem (np. ustalenie odpowiednio odległej nieprzekraczającej linii zabudowy od dróg i innych obiektów emisji hałasu)	2005-2007	Gmina	środki własne gminy
Ochrona przed hałasem przemysłowym	Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza tych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych lub na ich terenie	działanie ciągłe	WIOŚ, Powiat, jednostki naukowo-badawcze	PFOŚiGW, WFOŚiGW
	Egzekwowanie w zakładach zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów, tłumików akustycznych)	działanie ciągłe	WIOŚ, jednostki badawcze, przedsiębiorcy	środki własne przedsiębiorców
	Wyznaczanie stref buforowych pomiędzy nowopowstającymi obiektami przemysłowymi lub usługowymi a terenami zabudowy mieszkaniowej	działanie ciągłe	Przedsiębiorcy, gmina, powiat	środki własne przedsiębiorców
	Tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej wokół obiektów przemysłowych	Działanie ciągłe	Przedsiębiorcy	środki własne przedsiębiorców
Cel: Zachowanie walorów zasobów przyrodniczych oraz wzrost lesistości gminy				
Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych	Opracowanie i aktualizacja planów ochrony obszarów chronionych na terenie gminy oraz ich realizacja	Działanie ciągłe	Gmina, Dyrekcja Zarządzająca obiektami	środki własne jednostek realizujących
	Tworzenie nowych lub zwiększanie zasięgu istniejących form ochrony przyrody	Działanie ciągłe	Gmina, Wojewoda, Zarządcy obszarów lub obiektów	środki własne gminy, PFOŚiGW, NFOŚiGW
	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz pielęgnacja zadrzewień na gruntach własnych	Działanie ciągłe	Gmina, Wojewoda, Zarządcy obszarów lub obiektów	środki własne gminy, środki, PFOŚiGW, NFOŚiGW, środki zarządzających
	Przygotowanie planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych parków oraz pomników przyrody	Działanie ciągłe	Wojewoda, Gmina, Zarządcy obiektom lub obszarem	PFOŚiGW, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki zarządzającego obiektem
	Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo	2005-2006	Gmina	środki własne gminy
	Utrzymanie, przebudowa i budowa ścieżek rowerowych	Działanie ciągłe	Gmina, jednostki naukowo-badawcze, zarządzający obszarem	Środki własne gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW,
	Wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych, chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem	2005	Gmina	środki własne gminy
	Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych	działanie ciągłe	Gmina, Powiat	środki własne gminy
	Wprowadzanie przez władze gminne na terenie gminy indywidualnych form ochrony przyrody, jeżeli wojewoda uprzednio nie wprowadził tych form. Kompetencje władz gminy dotyczą uznania za pomnik przyrody, użytek ekologiczny, stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej i zespół przyrodniczo-krajobrazowy	Działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy
	Objęcie ochroną walorów krajobrazowych terenów w obszarach wiejskich, degradowanych zabudową chaotyczną i rozproszoną	działanie ciągłe	Gmina, Powiat	środki własne gminy, powiatu

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	Opracowanie planów ochrony i ochrona siedlisk i stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt	działanie ciągłe	Gmina, Wojewoda, Nadleśnictwo	Środki własne gminy, WFOŚiGW,
	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania	2004-2005	Gmina, Wojewoda, Nadleśnictwo	środki własne gminy, WFOŚiGW, Nadleśnictwo
	Wzmocniona ochrona, w tym zachowanie lub odtwarzanie obszarów występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt, szczególnie rzadkich i zagrożonych	działanie ciągłe	Gmina, Powiat, Wojewoda	środki własne gminy, powiatu, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Wykorzystywanie waloryzacji przyrodniczej w planie zagospodarowania przestrzennego gminy	2005-2007	Gmina	środki własne gminy
Ochrona lasów	Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki)	działanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwo	środki własne gminy, Nadleśnictwo, PFOŚiGW, WFOŚiGW
	Opracowanie i wdrożenie gminnego planu zwiększenia lesistości	2005-2007	Gmina, Wojewoda, Powiat, Nadleśnictwo, AWRSP	środki własne gminy, powiatu, Wojewody, WFOŚiGW, środki Nadleśnictwo
	Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów	działanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwo, właściciele nieruchomości, AWRSP	środki własne gminy, powiatu, Wojewody, WFOŚiGW, środki Nadleśnictwo
	Opracowanie wieloletniego programu zalesiania nieużytków i zalesianie gruntów porolnych	działanie ciągłe	Powiat, Nadleśnictwo, Gmina, właściciele gruntów	środki własne gminy, powiatu, właściciele gruntów, Nadleśnictwo, WFOŚiGW
	Stworzenie systemu zachęcającego rolników do zalesiania nieużytków będących ich własnością	2005	Gmina	środki własne gmin, WFOŚiGW
	Szkolenie prywatnych właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej	2005-2006	Nadleśnictwo, Gmina	środki własne Nadleśnictwo, środki własne gminy
	Zwiększenie nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa	działanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwo	środki własne gminy, powiatu, WFOŚiGW
	Wprowadzania organizacji ruchu turystycznego i urzędzeń turystycznych w lasach, w sposób aby turystyka i rekreacja nie kolidowały w spełnianiu przez lasy funkcji ekologicznych, produkcyjnych i poprodukcyjnych	działanie ciągłe	Gmina Nadleśnictwo, Zarządcy lasów PTTK	środki własne gminy, nadleśnictwo, WFOŚiGW
	Dokarmianie zwierząt dziko żyjących	działanie ciągłe	Gmina, Powiat, Koła Łowieckie	Środki własne gminy, PFOŚiGW, środki Kół Łowieckich
	Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody	Promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców a zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody	Działanie ciągłe	Gmina, powiat, organizacje pozarządowe,
Cel: Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego lub ich obniżenie do wartości dopuszczalnej				
Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego lub ich obniżenie do wartości dopuszczalnej	Przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2005	Powiat, Gmina, Powiat, Wojewoda, Polskie Sieci Energetyczne, Urząd Telekomunikacji, operatorzy sieci komórkowej	Środki własne powiatu, PFOŚiGW WFOŚiGW
	Gromadzenie danych zawierających informacje o źródłach promieniowania i o stwierdzonych poziomach lub przekroczeniach	działanie ciągłe	Powiat, Wojewoda, Gmina, Polskie Sieci Energetyczne, Urząd Telekomunikacji, operatorzy sieci komórkowej	Środki własne powiatu, PFOŚiGW WFOŚiGW
	Przeprowadzenie weryfikacji uzyskanych pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych przez istniejące dzisiaj instalacje. Informacje o obszarach występowania promieniowania elektromagnetycznego powinny znaleźć odzwierciedlenie w Planie zagospodarowania przestrzennego	2005	Gmina, WIOŚ	Środki własne gminy, WFOŚiGW

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców				
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Stworzenie i realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół	działanie ciągłe	Gmina, Powiat, jednostki oświatowe, jednostki naukowo-badawcze, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, powiatu, WFOŚiGW
	Utworzenie ośrodków edukacji ekologicznej	działanie własne	Gmina, Powiat, jednostki oświatowe, jednostki naukowo-badawcze, organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, powiatu, WFOŚiGW
	Organizowanie konkursów promujących racjonalne korzystanie ze środowiska	działanie ciągłe	Związek Gmin Parki Krajobrazowe Nadleśnictwo	Środki własne gminy, PFOŚiFW, WFOŚiGW
	Rozwój przyrodniczych ścieżek dydaktycznych	działanie ciągłe	Gmina, Lasy Państwowe, jednostki naukowo-badawcze	Środki własne gminy, WFOŚiGW
	Promowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy	działanie ciągłe	Gmina, Powiat Park Krajobrazowy	środki własne gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW

Tabela 5.2. Harmonogram realizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Złota na lata 2008-2014

Zadania własne Gminy - zadanie finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Gminy (w tym GFOŚiGW)

Zadania koordynowane - zadania finansowane przez przedsiębiorstwa oraz finansowane ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim lub centralnym.

Kierunki działań	Zadania	Lata realizacji	Jednostka realizująca lub współpracująca	Źródła finansowania
Cel: Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów				
Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym	Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu	działanie ciągłe	właściciele i zarządcy budynków	środki własne jednostek realizujących
	Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne ze źródeł odnawialnych	działanie ciągłe	Gmina, PFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ	środki własne gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW, BOŚ
	Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych)	działanie ciągłe	Gmina, organizacje pozarządowe	środki własne jednostek realizujących, GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW,
	Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej: energia wody, energia słoneczna, wiatru, ciepło gruntu	działanie ciągłe	właściciele i zarządcy budynków	środki własne jednostek realizujących, GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, środki pomocowe UE
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	Przebudowa dróg o małej przepustowości	działanie ciągłe	zarządcy dróg	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych	działanie ciągłe	zarządcy dróg gmina	środki Generalnej Dyrekcji Dróg, środki wojewody, środki pomocowe UE, środki zarządców dróg

Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozbudowa systemu kanalizacji oraz racjonalne zużycie wody i ochrona przed powodzią				
Ochrona zasobów wodnych	Rozbudowa sieci wodociągowej na obszarze gminy	działanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa wod-kan, właściciele wodociągów	środki własne gminy, właściciele, jednostek administrujących siecią środki pomocowe UE
	Sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej	działanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa wod-kan, właściciele wodociągów	środki własne środki pomocowe UE
	Minimalizacja strat wody na przesyłce wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne);	działanie ciągłe	Gmina, Przedsiębiorstwa wod-kan, właściciele wodociągów	środki własne środki pomocowe UE
	Egzekwowanie zasad użytkowania terenu w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami szczególnymi	działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy
	Sukcesywna modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej i ciągła realizacja nowych sieci na terenie gminy (należy dążyć do zrównania sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)	działanie ciągłe	Gmina	środki własne gminy, środki pomocowe UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW, BOŚ
	Preferowanie użytkowania łąkowego oraz kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych	działanie ciągłe	Gmina, SZMiUW, RZGW	środki własne gminy, środki SZMiUW, środki RZGW
	Systematyczny monitoring środowiska wodnego i gruntowego	działanie ciągłe	WIOŚ, jednostki badawcze, gmina	środki własne powiatu, WIOŚ
	Systematyczna kontrola obiektów o największym zagrożeniu dla wód podziemnych	działanie ciągłe	WIOŚ, jednostki badawcze	środki własne powiatu, WIOŚ
	Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń, a szczególnie stężeń substancji biogennej w ściekach odprowadzanych z istniejących lokalnych oczyszczalni	działanie ciągłe	Właściciele nieruchomości Gmina	środki własne właścicieli, środki własne gminy, środki pomocowe UE
	Przetwarzanie i odpowiednie zagospodarowanie osadów ściekowych	działanie ciągłe	Gmina, właściciele oczyszczalni lokalnych	środki gminy, właściciele obiektów środki pomocowe UE
	Zachowanie lub wprowadzenie stref buforowych (lasy i zarośla łąkowe, mokradła, łąki) przy dnach dolin lub łozyskach rzek i potoków w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń obszarowych i komunikacyjnych	działanie ciągłe	Gmina, SZMiUW, RZGW	środki własne gminy, SZMiUW, RZGW, środki pomocowe UE
	Wykorzystywanie zasobów wód mineralnych i termalnych w celach gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych i zdrowotnych.	działanie ciągłe	Gmina, jednostki naukowo-badawcze, przedsiębiorcy	Środki własne gminy, przedsiębiorców, środki pomocowe UE, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Systematyczna kontrola oraz konserwacja obwałowań i urządzeń wodnych	działanie ciągłe	RZGW, SZMiUW Gmina	środki własne jednostek realizujących
	Inwentaryzacja i budowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji Budowa zbiorników małej retencji	działanie ciągłe	RZGW, SZMiUW Gmina	środki własne jednostek realizujących
Naprawa i rozbudowa systemu regulacji i zabudowy rzek i potoków przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnych surowców naturalnych i odpadowych - zgodnie z Programem działań inwestycyjnych opracowanym przez Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	zadanie ciągłe	SZMiUW, RZGW Gmina	środki własne jednostek realizujących NFOŚiGW	
Cel: Ochrona powierzchni ziemi i gleb oraz ochrona zasobów kopalin				
Gleby użytkowane rolniczo	Zapobieganie zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących
	Dostosowanie do naturalnego biologicznego potencjału gleb kierunków i intensywności produkcji	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących

	Podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących
	Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwerozyjną	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących
	Kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszaniu	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących
	Upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej	zadanie ciągłe	ŚODR Gmina, właściciele obszarów, Izba rolnicza	środki własne jednostek realizujących
Gleby użytkowane rolniczo	Intensyfikacja działań dla propagowania zachęt i zasad dla rozwoju rolnictwa proekologicznego dla produkcji zdrowej i czystej żywności. Rozwój rolnictwa proekologicznego zwłaszcza w produkcji owoców metodami ekologicznymi.	zadanie ciągłe	Gmina, Właściciele obiektów	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe - program rolno-środowiskowy UE
Zasoby kopalin	Racjonalne gospodarowanie zasobami perspektywicznymi regionu (w tym wody mineralne i termalne)	zadanie ciągłe	Gmina, Właściciele obiektów, jednostki naukowo badawcze	środki własne jednostek realizujących
	Monitorowanie wpływu eksploatacji złóż na środowisko (w tym wody mineralne i termalne)	zadanie ciągłe	Gmina, Właściciele obiektów, jednostki naukowo badawcze	środki własne jednostek realizujących
	Ograniczanie eksploatacji na obszarach cennych przyrodniczo	zadanie ciągłe	Gmina, Właściciele obiektów, jednostki naukowo badawcze	środki własne jednostek realizujących
Osuwiska	Stale monitorowanie obszarów osuwiskowych, systematyczna rejestracja nowopowstałych i odnawiających się usuwisk	zadanie ciągłe	Gmina, Powiat, Właściciele obszarów, jednostki naukowo badawcze	środki własne jednostek realizujących
Cel: Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych				
Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Stosowanie indywidualnych liczników ciepła	zadanie ciągłe	właściciele i zarządcy budynków	środki własne jednostek realizujących
	Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii	zadanie ciągłe	zakłady energetyczne, właściciele obiektów	środki własne jednostek realizujących
Cel: Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku				
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym	Prowadzenie monitoringu klimatu akustycznego ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu	zadanie ciągłe	WIOŚ jednostki naukowo-badawcze	środki własne gminy, WIOŚ
	Wspieranie inwestycji ograniczających ujemny wpływ hałasu: budowa ekranów akustycznych i tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej, a także izolacja budynków (np. wymiana okien)	działanie ciągłe	zarządcy dróg, właściciele budynków	środki zarządców dróg, środki własne gminy, środki pomocowe UE
Ochrona przed hałasem przemysłowym	Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, rzemieślniczych	działanie ciągłe	WIOŚ, jednostki naukowo-badawcze Gmina	środki własne gminy, powiatu, przedsiębiorców
	Egzekwowanie w zakładach zmian technologicznych w przypadku przekroczeń emisji hałasu (stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych)	działanie ciągłe	WIOŚ, Gmina, przedsiębiorcy	środki własne gminy i jednostek realizujących

Cel: Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz wzrost lesistości gminy				
Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych	Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz rozwój nowych form ochrony	Działanie ciągłe	Gmina, administrujący obiektem	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Aktualizacja zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych parków oraz pomników przyrody i innych obiektów przyrodniczych	Działanie ciągłe	Gmina, administrujący obiektem	środki własne jednostek realizujących
	Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych	Działanie ciągłe	Gmina, administrujący obiektem	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Objęcie ochroną walorów krajobrazowych terenów otwartych w obszarach wiejskich, degradowanych zabudową chaotyczną i rozproszoną	działanie ciągłe	Gmina, administrujący obiektem	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Wprowadzanie przez władze gminne na terenie gminy indywidualnych form ochrony przyrody, jeżeli wojewoda uprzednio nie wprowadził tych form. Kompetencje władz gminy dotyczą uznania za pomnik przyrody, użytek ekologiczny, stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej i zespół przyrodniczo-krajobrazowy	działanie ciągłe	Gmina	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Dokarmianie zwierząt dziko żyjących	działanie ciągłe	Gmina, Powiat, Koła Łowieckie	Środki własne gminy, PFOŚiGW, środki Kół Łowieckich
Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	Ochrona siedlisk i stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt	działanie ciągłe	Gmina, Wojewoda, Nadleśnictwo	Środki własne gminy, WFOŚiGW, środki Nadleśnictwa
Ochrona lasów	Prowadzenie stałego monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (choroby, szkodniki)	zadanie ciągłe	Nadleśnictwo, gmina	Środki własne jednostek realizujących
	Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów	zadanie ciągłe	Nadlesnictwo	Środki własne jednostek realizujących
	Zalesianie leżących odlogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych	zadanie ciągłe	Nadlesnictwo, gmina, właściciele obszarów	środki własne jednostek realizujących
	Zwiększenie nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa	działanie ciągłe	Gmina, Nadleśnictwo	środki własne gminy, powiatu, WFOŚiGW
	Wprowadzenie proekologicznej organizacji ruchu turystycznego w lasach	zadanie ciągłe	Gmina, Nadlesnictwo	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców				
Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody	Promowanie proekologicznych zachowań mieszkańców.	zadanie ciągłe	Organizacje pozarządowe, Gmina, powiat	środki własne jednostek realizujących, środki pomocowe UE
	Rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w ramach funkcjonowania obiektów turystycznych i rekreacyjnych, budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenia działalności rolniczej	zadanie ciągłe	Gmina, powiat	środki własne jednostek realizujących
	Rozwój przyrodniczych ścieżek dydaktycznych, turystycznych i rowerowych	zadanie ciągłe	Gmina, powiat, jednostki naukowo-badawcze	środki własne jednostek realizujących
	Włączenie w akcję edukacji ekologicznej proekologicznych organizacji pozarządowych	zadanie ciągłe	Gmina, powiat, organizacje pozarządowe	środki własne jednostek realizujących
Cel: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym				
Utrzymanie wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego lub ich obniżanie do wartości dopuszczalnej	Gromadzenie danych zawierających informacje o źródłach promieniowania i o stwierdzonych poziomach lub przekroczeniach	zadanie ciągłe	Gmina, Powiat, Wojewoda, Polskie Sieci Energetyczne, Urząd Telekomunikacyjny, operatorzy sieci komórkowej	Środki własne gminy, PFOŚiGW WFOŚiGW
	Odzwierciedlenie informacji o promieniowaniu elektromagnetycznym w Planie zagospodarowania przestrzennego	zadanie ciągłe	Gmina	Środki własne Gmin, WFOŚiGW

Tabela 5.3. Szacowane koszty wybranych zadań ekologicznych dla gminy Złota

L.p.	Zadanie	Nakłady do roku 2007 [tys. zł]
1	Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna	4,0/rok
2.	Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych)	5,0/rok
3.	Przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników	2,0/rok
4.	Inwentaryzacja wszystkich zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	5,0/rok
5..	Ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwerozojną	10,0/rok
6.	Przygotowanie planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych parków oraz pomników przyrody	10,0
7.	Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone	8,0
8.	Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania	10,0
9.	Opracowanie i wdrożenie gminnego planu zwiększenia lesistości	6,0
10.	Prowadzenie zalesiania równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów	10,0/rok
11	Szkolenie właścicieli lasów na temat prawidłowych zasad gospodarki leśnej	8,0/rok
12	Edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych	2,0/rok
13	Przeprowadzenie inwentaryzacji terenów zdegradowanych, na których przekroczone zostały standardy jakości gleby lub ziemi	20 000/całość zadania

6. Narzędzia i instrumenty polityki ekologicznej

Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w dużej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania środków finansowych oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony ludności. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota jest dokumentem planowania strategicznego, stawiającym cele i kierunki polityki ekologicznej. Program nie jest dokumentem decyzyjnym, ale wspomagającym działania decyzyjne. Przygotowany Program stanowić powinien przesłankę konstruowania budżetu gminy i jest podstawą do ubiegania się o fundusze pomocowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej. Poszczególne wytyczne, zawarte w Programie powinny być respektowane i uwzględniane w programach i planach szczegółowych oraz w działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska. Program służyć będzie koordynacji działań związanych z ochroną środowiska w gminie.

Realizacja procesu zrównoważonego rozwoju prowadzona jest według zasad zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa. Polityka ekologiczna powiatu jest i będzie realizowana przy zastosowaniu instrumentów:

- prawnych,
- finansowych,
- społecznych.

6.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych, znajdujących się w gestii gminy należą w szczególności:

- wprowadzenie zasad rozwoju zrównoważonego i ochrony środowiska do zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planu gospodarki odpadami do prawa lokalnego,
- określenie na drodze decyzji zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- decyzje stanowiące ochronę cennych obiektów przyrodniczych,
- zezwolenia na gospodarowanie odpadami,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne.

Zagadnienia na które gmina ma wpływ, ale które nie należą do zadań gminy:

- wydawanie pozwoleń na budowę, rozbiórkę obiektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać

na środowisko, wprowadzanie wymagań prawa ochrony środowiska i polityki ekologicznej państwa w zakresie standardów ekologicznych,

- pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,

W prawie krajowym istnieje wiele mechanizmów i narzędzi wspomagających i kontrolujących realizację zadań rozwoju zrównoważonego oraz poprawnego kształtowania i korzystania ze środowiska. Należą do nich między innymi:

- procedury ocen oddziaływania na środowisko,
- system certyfikatów ISO 14000,
- europejski system audytów ekologicznych EMAS (Eco-Management and Audit Scheme),
- programy i centra czystszej produkcji - CP,
- narzędzia analizy oddziaływania na środowisko produktów i usług wprowadzanych na rynek:
  - analiza cyklu życia produktu - LCA,
  - deklaracja środowiskowa produktu - EDP,
  - certyfikaty i znaki produktów ekologicznych.

Większość powyższych mechanizmów jest dla podmiotów gospodarczych nieobowiązkowa (nie wynika z ustaw i rozporządzeń prawa ochrony środowiska), jednak coraz częściej ich wdrożenie stanowi jeden z elementów konkurencji rynkowej bądź jest wymagana przez partnerów w oparciu o ich własne systemy zarządzania środowiskowego.

Również Urząd Gminy, w ramach ustawowej działalności, ma prawo do żądania od podmiotów realizacji ich części. Jedną z możliwości jest określenie zakresu oceny oddziaływania na środowisko dla inwestycji wymagających odpowiednich decyzji urzędu gminy na podstawie prawa budowlanego, o zagospodarowaniu przestrzennym, oraz systemu prawa ochrony środowiska.

6.2. Instrumenty finansowe

System finansowania ochrony środowiska jest częścią całego systemu ekonomiczno-finansowego, dla realizacji polityki ekologicznej. System ekonomiczno-finansowy ochrony środowiska składa się z kilku głównych elementów:

- opłaty i kary ekologiczne związane głównie z systemem opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska;
- fundusze ekologiczne, o charakterze ogólnym (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) oraz o charakterze wyspecjalizowanym;
- budżet państwa, budżety samorządowe województw, powiatów i gmin;
- komercyjne instytucje finansowe, w tym zwłaszcza banki, udzielające kredytów na cele ekologiczne;
- niekomercyjne krajowe instytucje finansowe (np. różnego rodzaju fundacje) oraz instytucje komercyjne, które udzielają kredytów i pożyczek na cele proekologiczne (np. Bank Ochrony Środowiska);
- fundusze pomocowe Unii Europejskiej;
- zagraniczne instytucje finansowe i inne programy pomocowe;
- środki własne przedsiębiorstw (pochodzące również z komercyjnego kredytu bankowego);
- oszczędności i inne formy środków własnych ludności (gospodarstw domowych).

Zasady korzystania z funduszy pomocowych UE omówione zostały szczegółowo na stronach Ministerstwa Środowiska (http://www.mos.gov.pl/fundusze_UE/).

Każda z instytucji i organizacji dysponuje funduszami zgodnie z własną listą priorytetów, jednak w chwili obecnej większość z nich obejmuje zadania realizujące cele główne:

- ochrona zasobów wody pitnej, w tym ograniczenie zużycia i strat wody, rozbudowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, zwiększenie retencji zbiorników, ochrona ujęć wody,
- ochrona różnorodności przyrodniczej,
- poprawa gospodarki odpadami, usuwanie zanieczyszczeń i skażeń,
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu.

Szczegółowe zasady korzystania ze środków finansowych ulegają zmianom w zależności między innymi od: przepisów wewnętrznych, okresu obowiązywania programów wieloletnich (środki UE), sytuacji rynkowej, konkurencji w dostępie do funduszy.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej funkcjonuje od 1989 roku, a w 1993 roku nadano osobowość prawną wojewódzkim funduszom ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz powołano gminne fundusze. W 1999 roku, powstały fundusze powiatowe.

Zasadniczym celem Narodowego Funduszu OŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa II Polityka Ekologiczna Państwa. Corocznie aktualizowane są cele szczegółowe - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych.

Warunki udzielenia dofinansowania:

- udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
- wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczenia opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu OŚiGW oraz wywiązywania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
- przedsięwzięcie nie może być zakończone,
- udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia.

Fundusze, oprócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, zgodnie z art. 411 ust. 1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska mogą również:

- udzielać dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- wnosić udziały do spółek działających w kraju,
- nabywać obligacje, akcje i udziały spółek działających w kraju.

W kryteriach oceny Wniosku o dofinansowanie punktowana jest także pozycja przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska w dziale II rozdziale 4 określa przeznaczenie środków finansowych funduszy gminnych, powiatowych i wojewódzkich.

Środki Gminnych Funduszy OŚiGW zgodnie z art. 406 ww. ustawy przeznaczone są na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Środki Powiatowych Funduszy OŚiGW przeznacza się na wspomaganie działalności wymienionej powyżej w ramach GFOŚiGW, ponadto Fundusze przeznacza się na:

- realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,
- inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 roku przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia. Tak więc EkoFundusz zarządza środkami finansowymi pochodzącymi z ekokonwersji łącznie ponad 571 mln USD do wydatkowania w latach 1992-2010.

EkoFundusz jest niezależną fundacją działającą według prawa polskiego, a w szczególności ustawy o fundacjach oraz według Statutu. Obecnie Fundatorem jest Minister Skarbu.

W Statucie EkoFunduszu pięć sektorów ochrony środowiska uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza),
- ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód),
- ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu),
- ochrona różnorodności biologicznej,
- gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

We wszystkich pięciu sektorach pomoc finansową EkoFunduszu uzyskać mogą tylko te projekty, które wykazują się wysoką efektywnością, tj. korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów. Poza tym zalecane jest, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków:

- wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów,
- uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska,
- szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji a także preferencyjnych pożyczek. Dotacje uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nie inwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej.

W odniesieniu do projektów, prowadzonych przez pozarządowe organizacje społeczne (przyrodnicze, charytatywne) nie nastawione na generowanie zysków, dotacja EkoFunduszu może pokryć do 80 % kosztów w projekcie z dziedziny ochrony przyrody i do 50 % w inwestycjach związanych z ochroną środowiska. EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60 %.

Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności

W momencie przystąpienia do Unii Europejskiej Polska straciła możliwość korzystania z funduszy przedakcesyjnych, lecz zyskała dostęp do znacznie większych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i Funduszu Spójności (www.cie.gov.pl lub www.ukie.gov.pl), przeznaczonych na wsparcie rozwoju transportu i ochrony środowiska. Fundusze pełnią rolę silnego instrumentu pomocowego, zapewniającego kierowanie dużych środków finansowych, m.in. na ochronę środowiska i zadania realizowane w tym zakresie szczególnie przez samorzady terytorialne.

Unia Europejska (UE) przewiduje udzielenie Polsce pomocy na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska poprzez instrumenty takie jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności (FS). Na lata 2004-2006 UE przewiduje transfer środków finansowych na poziomie 13,8 mld EURO, z czego ponad 4,2 mld na realizację projektów z Funduszu Spójności. Jednym z priorytetów w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004-2006 jest: ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska. Priorytet ten będzie realizowany przez:

- część środowiskową Funduszu Spójności,
- Sektorowy Program Operacyjny - Ochrona Środowiska i Gospodarka Wodna,
- inne programy operacyjne (szczególnie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego - ZPORR).

Cel strategii dla Funduszu Spójności to wsparcie podmiotów publicznych w realizacji działań na rzecz poprawy stanu środowiska będące realizacją zobowiązań Polski wynikających z wdrażania prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej, poprzez dofinansowanie:

- realizacji indywidualnych projektów,
- programów grupowych z zakresu ochrony środowiska,
- programów ochrony środowiska rządowych i samorządowych.

Jednym z kryteriów uzyskania środków finansowych z Funduszu Spójności jest wielkość projektu, a mianowicie łączna wartość projektu powinna przekraczać 10 mln EURO. Projekty o takiej wartości są w stanie zorganizować głównie średnie lub duże miasta bądź np. związki miast czy gmin.

Jednym z priorytetów Funduszy Spójności jest racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi. Fundusze te ukierunkowane będą na finansowanie konkretnych inwestycji, których wyniki są zgodne z zapisami Dyrektywy Rady 91/156/EEC.

Priorytetem w Sektorowym Programie Operacyjnym - Ochrona środowiska i gospodarka wodna jest ochrona środowiska na obszarach zanieczyszczonych. Działania dotyczą zagospodarowania odpadów niebezpiecznych. W ramach tego priorytetu realizowane będą zadania, których nie można dofinansować z Funduszu Spójności. Wsparcie finansowe dotyczy, także podmiotów niepublicznych.

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego wsparcie zostanie udzielone szerokiej gamie projektów z zakresu ochrony środowiska. Pomoc z zasobów funduszy strukturalnych i państwowych jest udzielana głównie na projekty jednostek samorządu terytorialnego realizowane w powi-

zaniu ze wsparciem udzielanym dla wzmocnienia potencjału rozwojowego regionów. Główny cel Programu to ochrona wód i gospodarka wodna, również wybrane elementy gospodarki odpadami. Beneficjentem końcowym w ramach działań są samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Program LIFE

Głównym celem programu LIFE, jest wspieranie Szóstego Programu Działań na rzecz Środowiska, czterech wytyczonych w nim obszarów priorytetowych oraz jego siedmiu strategii tematycznych.

Głównym celem Programu LIFE w latach 2000-2004 jest wspieranie działań mających na celu wdrażanie prawa wspólnotowego oraz wzmocnienie polityki w zakresie ochrony środowiska, jak również wskazywanie nowych rozwiązań problemów związanych z wdrażaniem i realizacją polityki ochrony środowiska. Program LIFE składa się z trzech tematycznych komponentów: LIFE-Nature, LIFE-Środowisko i LIFE-Kraje Trzecie. Kontynuacja etapu III (lata 2000-2004) na lata 2005-2006.

LIFE-Nature

Dysponuje środkami przeznaczonymi na finansowanie działań w zakresie ochrony przyrody tzn. działań „wymaganych dla zachowania lub odtworzenia naturalnych siedlisk i populacji gatunków dzikiej fauny i flory w stanie sprzyjającym ich ochronie”. W praktyce, LIFE-Nature jest zobowiązany uczestniczyć we wdrażaniu Dyrektywy Ptasiej (79/409/EEC) i Siedliskowej (92/43/EEC) Wspólnoty oraz, w szczególności, w tworzeniu Europejskiej Sieci Ekologicznej specjalnych obszarów ochrony - NATURA 2000. W ramach programu LIFE-Nature maksymalny udział wsparcia finansowego Wspólnoty wynosi 50 % kosztów kwalifikowanych. W wyjątkowych okolicznościach udział ten może zostać zwiększony do maksymalnie 75 %.

LIFE-Środowisko

Dysponuje środkami na finansowanie innowacyjnych działań o charakterze pilotażowym i demonstracyjnym, których celem jest:

- włączenie zagadnień środowiskowych w rozwój oraz planowanie przestrzenne, w tym obszarach zurbanizowanych,
- promowanie zrównoważonego zarządzania zasobami wód podziemnych i powierzchniowych,
- zminimalizowanie wpływu działalności gospodarczej na środowisko,
- zapobieganie, recykling i racjonalna gospodarka strumieniami odpadów,
- zmniejszenie środowiskowego wpływu produktów.

W ramach programu LIFE-Środowisko Komisja Europejska udziela dofinansowania do projektów w wysokości do 30 % dla projektów, które w przyszłości będą uzyskiwać dochód, oraz do 50 % dla pozostałych projektów.

Więcej informacji o programie dostępna jest w serwisie internetowym Ministerstwa Środowiska - http://www.mos.gov.pl/fundusze_UE/life/index.shtml.

Atrakcyjnym źródłem finansowania może być również włączenie się gminy w zadania i programy koordynowane przez organizacje pozarządowe, fundacje lub podmioty gospodarcze. Włączenie się w takie działania wymaga otwarcia ze strony gminy, jak również pewnego przygotowania prawnego i organizacyjnego, jednak będzie to coraz skuteczniejszy sposób realizacji mniejszych, lokalnych projektów ekologicznych. Projekty tego typu uwzględniają często włączenie w ich realizację mieszkańców, wprowadzając dodatkowo elementy edukacji ekologicznej, co w dalszym horyzoncie umożliwi rozwiązanie lub uniknięcie istotnych problemów ekologicznych w gminie.

6.3. Instrumenty społeczne

Ważnym elementem skutecznego zarządzania środowiskiem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa oraz przyjazne dla środowiska nawyki i codzienna postawa ludności. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane. Właściwa informacja przyspiesza proces edukacji. W przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje są właściwie odbierane i wykorzystywane. Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony, a także umiejętność porozumiewania się ze społeczeństwem są niezbędne dla sukcesu realizowanej polityki ekologicznej. Powiat oraz gminy, przy wsparciu organizacji ekologicznych oraz placówek oświatowych i badawczych, powinny zapewnić odpowiednie wsparcie medialne, zadbać o sprzyjającą atmosferę oraz promować wyniki akcji na rzecz ochrony środowiska.

Tradycyjne instrumenty, takie jak pozwolenia oraz system opłat i kar nie spełnią całego zakresu celów i zadań wyznaczonych przez władze gminy. Każda grupa zadaniowa (jednostka realizująca zadanie oraz wszyscy mieszkańcy) ponosi odpowiedzialność za zapewnienie czystego środowiska, zapobieganie problemom i

ukierunkowanie przyszłego rozwoju. Mieszkańcy gminy powinni być informowani o zadaniach poprzez prasę, biuletyny, czy też poprzez środki pośrednie, takie jak pozarządowe organizacje ekologiczne.

Realizacja celów poprzez edukację ekologiczną jest zadaniem długotrwałym, które należy niezwłocznie włączyć w rutynowe działania urzędu. Zadania z tego, w dłuższym horyzoncie czasu, przynoszą korzyści ekologiczne, umożliwiając rozwiązanie lub złagodzenie ważnych problemów ekologicznych. Nawet wieloletnie nakłady na edukację ekologiczną i (często z nią związaną) profilaktykę zagrożeń są znacznie niższe niż, wynikające z ich zaniedbania, koszty likwidacji strat ekologicznych lub szybkiego wdrożenia wymagań prawnych.

Kampania informacyjno-edukacyjna w szkołach

Szkoły mają bardzo szerokie możliwości włączenia się w proces informacyjno-edukacyjny związany z problematyką ochrony środowiska. W tym zakresie możliwe są zarówno formy zajęć lekcyjnych, jak i pozalekcyjnych.

Szkoła powinna:

- inicjować i korzystać z kontaktów z władzami samorządowymi oraz innymi reprezentantami społeczności lokalnej; szkołami wyższymi; jednostkami badawczymi; terenowymi ośrodkami edukacji ekologicznej i innymi instytucjami i organizacjami (w tym z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi),
- inicjować oraz uczestniczyć w krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej,
- stale podejmować i rozszerzać zakres praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w szkole i jej otoczeniu,
- eksponować pozytywną rolę dzieci w edukacji ekologicznej dorosłych,
- prowadzić edukację ekologiczną w terenie.

Dla osiągnięcia tych celów szkoła powinna wprowadzić różne formy działań bezpośrednio skierowanych na pobudzenie świadomości, podnoszenie poziomu wiedzy i wyrabianie umiejętności wśród dzieci i młodzieży, a pośrednio również u wszystkich mieszkańców gminy. Spośród zalecanych form należy wymienić, między innymi:

- ścieżki tematyczne w ramach przedmiotu Środowisko w nauczaniu początkowym oraz w klasach wyższych w ramach poszczególnych przedmiotów,
- badania ankietowe dzieci i młodzieży,
- rozmowy i spotkania z ciekawymi ludźmi (przedstawiciele władz lokalnych, zakładów przemysłowych, organizacji ekologicznych, jednostek badawczych),
- konkursy plastyczne, literackie, konkursy zbiórki surowców wtórnych,
- przedstawienia teatralne, happeningi ekologiczne,
- festyny, aukcje, pokazy,
- dni otwarte w zakładach przemysłowych i w jednostkach badawczych,
- współpraca i wymiana doświadczeń z innymi szkołami poprzez internet,
- kluby młodego ekologa.

Kampania informacyjno-edukacyjna dla podmiotów gospodarczych

Główny ciężar działań informacyjno-szkoleniowych dla podmiotów gospodarczych z terenu gminy i powiatu powinny przejąć izby gospodarcze, izby rzemieślnicze, cechy, kongregacje kupieckie, itp. Zakres szkoleń powinien obejmować, między innymi:

- zagadnienia prawne,
- obowiązki podmiotów gospodarczych w zakresie ochrony środowiska,
- zagadnienia związane ze stosowaniem najlepszych dostępnych technik,
- zagadnienia związane z obniżaniem materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności procesów technologicznych,
- zagadnienia związane z możliwością pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
- gospodarkę odpadami przemysłowymi wraz z recyklingiem odpadów.

Zdecydowana większość osób czynnych zawodowo ma bezpośredni wpływ na stan środowiska. Wynika to z mniej lub bardziej świadomych decyzji podejmowanych na każdym stanowisku pracy. Realizacja zadań związanych z ochroną środowiska w znacznej mierze zależy jest, więc od konkretnych działań podejmowanych w zakładach pracy. Skuteczność tych działań wymaga spełnienia następujących warunków:

- wiedza o ochronie środowiska w miejscu pracy powinna być upowszechniana przez kierownictwo zakładu, specjalistyczne służby pracownicze i związki zawodowe, włączając w to program doskonalenia zawodowego kadry oraz elementy edukacji środowiskowej związanej ze specyfiką prowadzonej działalności,
- w programach szkoleniowych służb BHP, w zakładach pracy, należy podjąć tematykę skutków oddziaływania zakładów pracy na lokalne środowisko i zdrowie ludzi w zakresie ochrony środowiska,
- we wszystkich działaniach promocyjnych należy lansować technologie i rozwiązania przyjazne środowisku.

Kampania informacyjno-edukacyjna prowadzona przez organizacje społeczne

Organizacje społeczne, w tym działające na rzecz ochrony środowiska, mają zróżnicowany charakter i formy działania, a także różnorodne powiązania ze sferą polityki, ekonomii i kultury.

Działania pozarządowych organizacji ekologicznych polegają głównie na:

- kształtowaniu świadomości ekologicznej osób zaangażowanych w działania społeczne,
- przybliżaniu społeczeństwu istoty i znaczenia problemów ekologicznych,
- wpływaniu na osoby i instytucje odpowiedzialne za podejmowanie decyzji dotyczących zarządzania środowiskiem,
- propagowaniu humanistycznego i kulturowego wzorca ekologii.

Dla efektywnego działania społecznych organizacji ekologicznych programy informacyjno-edukacyjne realizowane przez te organizacje powinny uzyskać wsparcie zarówno merytoryczne, jak i finansowe ze strony powiatu, gmin i podmiotów gospodarczych. Głównym źródłem finansowania działań organizacji w tym zakresie powinny być Powiatowy i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska. Nie wyklucza to jednak ubiegania się o fundusze na te cele z innych źródeł, jak: fundusze ekologiczne (np. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska, fundacje, środki pomocowe UE).

Współpraca władz powiatu, gminy oraz przedsiębiorstw oraz włączenie się społecznych organizacji ekologicznych w proces informacyjno-edukacyjny jest ukierunkowana na:

- prowadzenie szkoleń dla nauczycieli, urzędników, przedsiębiorców, działaczy samorządu terytorialnego i mieszkańców,
- przygotowywanie i kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców,
- organizowanie konkursów, wystaw, prelekcji,
- prowadzenie różnego rodzaju kampanii ekologicznych.

7. Zarządzanie i monitoring realizacji programu

7.1. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Podstawową zasadą realizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Złota powinna być zasada wykonywania zadań przez jednostki związane z systemem zarządzania środowiskiem, świadome istnienia programu i ich uczestnictwa w nim. Z punktu widzenia programu można wyodrębnić następujące podmioty uczestniczące w realizacji Programu:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywać się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. W II Polityce Ekologicznej Państwa do szczególnie ważnych mierników realizacji polityki ekologicznej zaliczono:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska a naukowo uzasadnionym dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w wielkościach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny Programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska).

Wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji polityki ekologicznej. Poza wymienionymi wyżej miernikami stosowane są również wskaźniki:

- wskaźniki społeczno-ekonomiczne,
- wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko,
- wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa.

Celem realizacji zadań Programu Ochrony Środowiska dla gminy Złota jest poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników charakteryzujących elementy środowiska będą wymiernym efektem realizacji Programu.

Podstawą oceny efektywności wdrażania programu ochrony środowiska jest wynik prowadzonego monitoringu. Monitoring dostarcza informacji na podstawie, których można ocenić, czy stan środowiska ulega poprawie czy pogorszeniu.

W pracach kontrolujących wyróżniamy:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Monitoring środowiska powinien być traktowany jako system kontroli stanu środowiska, dostarczający informacji o uzyskanych efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska. Jest także narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem.

7.2. Monitoring jakości środowiska

Monitoring środowiska może być traktowany jako system kontroli stanu środowiska, dostarczający informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska. Jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem.

Zakres, sposób i częstotliwość prowadzenia badań monitoringowych jest określony odpowiednimi rozporządzeniami oraz wskazówkami i wytycznymi, dostępnymi w literaturze, z odniesieniem do poszczególnych komponentów środowiska.

Badania stanu środowiska realizowane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska oraz jednostki naukowo-badawcze. Prace badawcze wchodziły w skład systemu pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku pozwalającym na ocenę prawidłowości realizowanej polityki ekologicznej. Ocenie podlegają oddzielnie poszczególne elementy środowiska:

- monitoring wód powierzchniowych,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring zbiorników zaporowych,
- monitoring wody pitnej,
- monitoring jakości powietrza,
- monitoring gleb,
- monitoring hałasu,
- i inne.

7.3. Monitoring polityki środowiskowej

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania zadań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy celami i zadaniami,
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Najważniejszym wskaźnikiem osiągnięć gminy i powiatu jest monitorowanie stopnia realizacji zadań. Koordynator wdrażania Programu powinien, co dwa lata oceniać stopień wdrożenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złota. Wyniki oceny rozbieżności pomiędzy celami i analiza przyczyny tych rozbieżności będą stanowiły wkład do opracowania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złota.

Pomiar stopnia realizacji Programu powinien odbywać się poprzez wskaźniki realizacji (mierniki). Mierniki, przydatne przy monitorowaniu polityki ekologicznej gminy, zestawiono w tabeli 7.1.

Wyróżnia się trzy rodzaje wskaźników (mierników): presji, stanu i reakcji.

Wskaźniki presji wywieranej na środowisko odnoszą się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów środowiska, przy czym możliwe jest rozróżnienie:

- wskaźników presji bezpośredniej, wyrażonej w kategoriach emisji zanieczyszczeń lub konsumpcji zasobów środowiska,
- wskaźników presji pośredniej, opisujących te szkodliwe formy działalności ludzkiej, które w efekcie prowadzą do wywierania presji bezpośredniej.

Wskaźniki stanu odnoszą się do jakości środowiska i jakości jego zasobów; odnoszą się do ostatecznych celów realizacji Programu i powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian dokonujących się w czasie.

Wskaźniki reakcji wskazują, w jakim stopniu społeczeństwo zainteresowane jest odpowiedzią na stan środowiska; reakcja społeczna dotyczyć może indywidualnych i kolektywnych działań prowadzących do ograniczenia, opanowania lub uniknięcia negatywnego oddziaływania na środowisko, ewentualnie powstrzymanie postępującej już degradacji środowiska.

Tabela. 7.1. Mierniki stopnia realizacji Programu zalecane dla gminy Złota

Mierniki	Jednostka monitorująca
Wskaźniki stanu środowiska	
Zmniejszenie zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza: - poziom wskaźników zanieczyszczenia powietrza (PM 10, SO ₂ , NO ₂) na obszarach badanych - program ograniczenia niskiej emisji - ilość obiektów poddanych termomodernizacji - długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych	Urząd Gminy WIOŚ, Jednostki naukowo-badawcze Starostwo Powiatowe Właściciele dróg
Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych: - poziom zanieczyszczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych - długość nowych odcinków kanalizacji wraz z oczyszczalniami ścieków - ilość nowych oczyszczalni przydomowych - ilość zlikwidowanych ognisk zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych zanieczyszczenia wód	Urząd Gminy, WIOŚ, stacje SANEPID, Jednostki naukowo-badawcze Starostwo Powiatowe Przedsiębiorstwa i Spółki Wodociągowo-Kanalizacyjne
Zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód podziemnych: - poziom zanieczyszczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych - ilość zlikwidowanych ognisk zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych	Urząd Gminy, WIOŚ, PIG, stacje SANEPID, Jednostki naukowo-badawcze Starostwo Powiatowe
Wzrost jakości wody pitnej: - badania składu fizykochemicznego wód - długość zmodernizowanych odcinków sieci wodociągowej	Urząd Gminy, WIOŚ, stacje SANEPID, Jednostki naukowo-badawcze Starostwo Powiatowe Przedsiębiorstwa i Spółki Wodociągowo-Kanalizacyjne
Wzrost jakości ziemi i gleb: - rejestr gleb niespełniających standardów jakości - zaktualizowane jakości gleb na mapach - wielkość obszarów glebowych poddanych oczyszczeniu	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Jednostki naukowo-badawcze
Ochrona przyrody: - ilość uznanych nowych form ochrony przyrody - wzrost lesistości gminy	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe Nadleśnictwo, Jednostki naukowo-badawcze
Zmniejszenie hałasu emitowanego do środowiska - mapa akustyczna gminy - długość ekranów dźwiękochłonnych - ilość nowych punktów monitoringu hałasu	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Właściciele obiektów WIOŚ, Jednostki naukowo-badawcze
Zmniejszenie promieniowania niejonizującego emitowanego do środowiska - ilość i wyniki pomiarów promieniowania niejonizującego	Urząd Gminy WIOŚ, Jednostki naukowo-badawcze, Starostwo Powiatowe
Wskaźniki społeczno-ekonomiczne	
Ceny usług komunalnych (woda, ścieki, wywóz odpadów)	Urząd Gminy Przedsiębiorstwa Komunalne, Przedsiębiorstwa i Spółki Wodociągowo-Kanalizacyjne,
Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa: - ilość szkoleń, odczytów, konferencji na temat ochrony środowiska - ilość i zakres akcji zorganizowanych dla ochrony środowiska przyrodniczego	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe Organizacje ekologiczne, Jednostki naukowo-badawcze Instytucje szkolne i naukowe
Wielkość nakładów na ochronę środowiska	Urząd Gminy Starostwo Powiatowe Urzędy Gmin

8. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska dla gminy Złota

Zgodnie z art. 17.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z dn. 20.06.2001) Zarząd województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Art. 14.1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaje i harmonogram działań proekologicznych,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

3. Z wykonania programu zarząd województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg prowadzących do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, należy jednak pamiętać, że nie jedyną. O w pełni zrównoważonym rozwoju można dopiero mówić po osiągnięciu czterech ładów:

- ekologicznego,
- społecznego,
- gospodarczego,
- przestrzennego.

Podstawowym narzędziem osiągnięcia ładów ekologicznego jest ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną analizę stanu aktualnego środowiska oraz ocenę zagrożeń i możliwości rozwoju gospodarczego gminy, jako cel nadrzędny polityki ekologicznej Gminy Złota przyjęto:

Wysoka jakość środowiska warunkiem zrównoważonego i dynamicznego rozwoju gminy Złota

Efektywność działań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego zależy, w dużej mierze, od polityki i rozwiązań przyjętych na szczeblu lokalnym oraz pozyskania środków finansowych oraz zainteresowania i zrozumienia ze strony ludności. Podejmowane działania powinny być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem krótko- i długookresowym, sporządzonym na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji aktualnej i przewidywanych zagrożeń środowiska w rejonie.

Sporządzony Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota obejmuje elementy:

- Charakterystyka ogólna obszaru gminy z zaznaczeniem ekologicznego i rolniczego charakteru gminy.
- Charakterystyka stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze gminy w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów.
- Obserwowane oraz przewidywane zagrożenia stanu środowiska przyrodniczego na obszarze gminy.
- Cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska.
- Kierunki oraz zadania zmierzające do poprawy w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i długoterminowych.
- Uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie koordynacji działań, źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem.
- Zasady monitorowania efektów wdrażania Programu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Złota jest podstawą planowania strategicznego, stawiającym cele i kierunki polityki ekologicznej gminy. Program nie jest dokumentem decyzyjnym, ale wspomagającym działania decyzyjne gminy. Przygotowany Program stanowić powinien przesłankę konstruowania budżetu gminy i jest podstawą do ubiegania się o fundusze pomocowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej.

Realizacja zadań postawionych w Programie, służących do osiągnięcia celów ekologicznych z podziałem na poszczególne komponenty środowiska, powinna spowodować poprawę warunków życia mieszkańców poprzez zachowanie lub polepszenie walorów środowiska przyrodniczego przy zachowaniu charakteru rolniczego i turystycznego gminy. Poszczególne wytyczne, zawarte w Programie powinny być respektowane i uwzględniane w programach i planach szczegółowych oraz w działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Spis wykorzystanych materiałów

- Ankieta zagadnień z zakresu gospodarki odpadami i ochrony środowiska dla Gminy Złota
Kleczkowski A.S. 1990 (red.) - Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Skala 1:500 000. Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej AGH, Kraków.
Malinowski J. (red.), 1991 - Budowa geologiczna Polski. T. VII, Hydrogeologia. Wyd. Geol., Warszawa.
Program ochrony środowiska dla Powiatu Pińczowskiego, Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego w Kielcach, 2003
Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, W I O Ś w Kielcach, Kielce 2003
Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego
Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010. Rada Ministrów, 2002r.
Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Złota, Instytut GSMiE - PAN Kraków, 2004
Ustawa z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz 492 z późn zm.)
Strategia Rozwoju Gminy Złota na lata 1999-2015
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złota, (dokument aktualny)
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r.- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz 627 z późn zm.)
Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz 444 z późn zm.)

193

UCHWAŁA Nr VI/35/2005 RADY GMINY ZŁOTA

z dnia 20 października 2005r.

w sprawie strategii integracji i polityki społecznej Gminy Złota na lata 2005-2015

Na podstawie art. 17 pkt 1 ust 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593) w związku z art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1951 z późn. zm.) Rada Gminy w Złotej uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się strategię integracji i polityki społecznej Gminy Złota na lata 2005-2015 stanowiącą załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Wójta Gminy do realizacji ustaleń zawartych w strategii integracji i polityki społecznej Gminy Złota.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Gminy: *W. Mlaskawa*

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr VI/35/2005
Rady Gminy Złota
z dnia 20 października 2005r.

Strategia Integracji i Polityki Społecznej Gminy Złota na lata 2005-2015

Spis treści

- Wstęp
1. Charakterystyka gminy Złota
    - 1.1 Położenie, wielkość
    - 1.2 Środowisko przyrodnicze
  2. Demografia
    - 2.1 Ludność gminy
    - 2.2 Analiza demograficzna
  3. Rynek pracy
    - 3.1. Struktura bezrobocia
    - 3.2 Formy przeciwdziałania bezrobociu
  4. Kultura
  5. Ochrona zdrowia
    - 5.1 Opieka medyczna
    - 5.2. Promowanie zdrowego stylu życia i przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom
    - 5.3. Działania profilaktyczne
  6. Sport
  7. Pomoc społeczna
  8. Edukacja
    - 8.1 Organizacja oświaty na szczeblu gminy
    - 8.2 Baza lokalowa szkół i placówek oświatowych
    - 8.3 Finansowanie oświaty
  9. Uwarunkowania rozwoju gminy Złota
  10. Analiza SWOT
    - 10.1 Mocne strony
    - 10.2 Słabe strony
    - 10.3 Szanse rozwoju
    - 10.4 Zagrożenia
  11. Wizja integracji i polityki społecznej
  12. Cel główny
  13. Cele strategiczne
  14. Finansowe uwarunkowania wspierania, integracji i polityki społecznej gminy w latach 2005-2015
  15. Harmonogram zadań

Wstęp

Zmiany przepisów do ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 24 kwietnia 1997r. nałożyły na gminę obowiązek opracowania strategii integracji i polityki społecznej. Stworzono w ten sposób podstawy do prowadzenia działań mających na celu integrację społeczeństwa lokalnego i realizację skutecznej polityki społecznej. Tym zamierzeniom mają służyć cele zawarte w sporządzonej strategii.

Wymieniony dokument zawiera diagnozę problemów według stanu obecnego, wizję strategii oraz cel główny, który będzie realizowany w oparciu o cele strategiczne.

Zaplanowane cele będą realizowane zgodnie z ujętym harmonogramem zadań przy określonej wydolności finansowej gminy i pomocy instytucji współpracujących z gminą.

Strategia obejmuje okres od 2005 do 2015 roku i jest dokumentem perspektywicznym opracowanym przez zespół pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy przy współpracy z sołtysami sołectw i stałymi komisjami Rady Gminy.

Do opracowania strategii wykorzystano: opracowania Urzędu Statystycznego w Kielcach z zakresu Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, informację z Powiatowego Urzędu Pracy w Pińczowie, materiały Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotej, informacje i opracowania Urzędu Gminy w Złotej.

1. Charakterystyka Gminy Złota

1.1. Położenie, wielkość.

Gmina Złota należy do regionów typowo rolniczych, pozbawionych przemysłu. Położona jest w południowej części województwa świętokrzyskiego wzdłuż rzeki Nidy. Wchodzi w skład powiatu pińczowskiego. Obszar gminy w 90 % przypada na teren dwóch parków krajobrazowych: Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego i Kozubowskiego Parku Krajobrazowego.

Gmina Złota graniczy z gminami: Wiślica, Czarnocin, Pińczów.

Odległość od większych aglomeracji wynosi: Kielce - 60 km, Kraków - 70 km, Katowice - 150 km, Warszawa - 250 km.

Rzeźba terenu jest mocno zróżnicowana: w części wschodniej na tarasie rzeczny Nidy - równina; w części zachodniej-falista z licznymi dolinami, stromymi wąwozami.

Na terenie gminy funkcjonuje 14 sołectw są to: Wojstawice, Chroberz, Wola Chroberska, Rudawa, Nieprovice, Niegosławice, Biskupice, Żurawniki, Złota, Pełczyska, Kostrzeszyn, Probołowice, Miernów, Stawiszycy.

Powierzchnia ogólna gminy Złota wynosi 82 km² i zajmuje 0,7 % powierzchni województwa.

Z wymienionej powierzchni na poszczególne użytki przypada:

- grunty orne	4 693 ha	- 57,4 %;
- sady	216 ha	- 2,6 %;
- łąki i pastwiska	1 551 ha	- 19,0 %;
- pozostałe grunty	1 710 ha	- 20,9 %;
- w tym lasy i gr. leśne	1 017 ha	- 12,5 %.

1.2. Środowisko przyrodnicze

Położenie geograficzne, warunki klimatyczne i glebowe oraz czyste powietrze sprzyjają nie tylko rozwojowi rolnictwa, ale także rozwojowi turystyki wiejskiej.

Gmina Złota dysponuje dobrymi i bardzo dobrymi glebami. Ponad 60 % to gleby w klasie od I-III. Wskaźnik bonitacji gleb ma wartość 1,44, a wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej 94,9.

Lasy i grunty leśne oraz parki i tereny zadrzewione nie będące lasami pełnią funkcję ochronne i produkcyjne, a przede wszystkim są cennym składnikiem krajobrazu.

Klimat gminy jest charakterystyczny dla „Ponidzia” i części środkowej Polski. Jest on łagodny i pozbawiony gwałtownych skoków.

Ważne dla gminy są zasoby wodne (wody wglębne i powierzchniowe), dające możliwości pełnego pokrycia potrzeb mieszkańców.

Najważniejszym ciekim wodnym jest rzeka Nida, której długość w granicach gminy wynosi 11 km.

W obszarze gminy znajdują się obiekty ochrony przyrody i zabytki kultury materialnej.

Rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania dla przeważającej ilości pracujących w tym sektorze.

Gmina Złota jest ciekawym terenem na Kielecczyźnie pod względem historycznym i krajobrazowym. Panujące w niej warunki dają możliwość aktywnego wypoczynku i uprawiania turystyki.

2. Demografia

2.1. Ludność gminy

Według stanu na 31 grudnia 2004 roku ludność gminy liczy 5058 osób. Stanowi to 0,39 % ludności województwa świętokrzyskiego.

Gmina Złota (wśród gmin wiejskich) utrzymuje 44 miejsce w województwie, natomiast w powiecie trzecią pozycję po Pińczowie i Działoszycach.

Na 1 km² przypada około 62 osób przy prawie 113 osobach w województwie.

Udział zawartych małżeństw i urodzeń pokazuje wskaźnik 0,43 %, który jest zadawalający na tle województwa. Jednakże przyrost naturalny w gminie jest ujemny, tzn. że więcej ludzi umiera niż się rodzi. Saldo migracji również jest ujemne, gdyż więcej osób odpływa niż napływa.

Na każde 100 mężczyzn przypada 105 kobiet, tak więc struktura płci jest w miarę zrównoważona. Migracje ludności i ruch naturalny ludności przedstawiają poniższe zestawienia.

Migracje ludności na pobyt stały w I. 2003-2004r.

Tabela nr 1

Wyszczególnienie	Napływ		Odpływ		Saldo migracji	
	Rok	Ogółem	W tym z zagranicy	Ogółem	W tym z zagranicy	Ogółem
2003	29	-	59	2	-30	-2
2004	66	3	57	-	+9	+3
Razem	95	3	116	-	-21	+1

Ruch naturalny ludności w latach 2003-2004

Tabela nr 2

Lp.	Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
1	2003	38	43	82	-39
2	2004	39	34	59	-25
3	Razem	77	77	141	-64

2.2. Analiza demograficzna

Liczbę ludności w gminie z podziałem na sołectwa przedstawiono w układzie tabelarycznym - tabela nr 3.

Liczba ludności w gminie z podziałem na sołectwa w I. 2002-2004

Tabela nr 3

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców			% 2004
		2002r.	2003r.	2004r.	2002
1	2	3	4	5	6
1	Wojstwie	206	205	205	99,51
2	Chroberz	962	959	964	100,21
3	Wola Chroberska	88	87	86	97,73
4	Rudawa	180	179	178	98,89
5	Nieprawice	422	420	421	99,76
6	Niegosławice	278	276	275	98,92
7	Żurawniki	199	197	196	98,49
8	Biskupice	154	153	153	99,35
9	Złota	966	962	915	94,72
10	Pelczyska	426	424	423	99,29
11	Kostrzeszyn	297	296	295	99,33
12	Probołowice	272	271	272	100,00
13	Miernów	320	319	319	99,69
14	Stawiszycy	358	357	356	99,44
	Razem gmina	5 128	5 105	5 058	98,63

Wśród mieszkańców jest 2 580 kobiet i 2478 mężczyzn. Ludność według poziomu wykształcenia w wieku 13 lat i więcej na 31 grudnia 2004r. przedstawiała się następująco:

- a) wyższe 204 osoby (4,7 %),
- b) policealne 81 osób (1,9 %)
- c) średnie ogólnokształcące i zawodowe 885 osób (20,4 %)
- d) zasadnicze zawodowe 861 osób (19,8 %)
- e) podstawowe ukończone 2 087 osób (48,0 %)
- f) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia 226 osób (5,2 %).

Ludność wg wieku i płci zobrazowano w tabeli nr 4.

Ludność według wieku i płci na podstawie wyników NSPLiM 2002r.

Tabela nr 4

Lp.	Wiek	Ogółem	W tym		W %		
			Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8
	Ogółem	5 058	2 478	2 580	100,0	100,0	100,0
1	0-4 lata	237	118	119	4,7	4,8	4,6
2	5-9	289	139	150	5,7	5,6	5,8
3	10-14	343	173	170	6,8	7,0	6,6
4	15-19	375	182	193	7,4	7,3	7,5
5	20-24	327	172	155	6,5	6,9	6,0
6	25-29	312	156	156	6,2	6,3	6,0
7	30-34	310	165	145	6,1	6,7	5,6
8	35-39	293	170	123	5,8	6,9	4,8
9	40-44	342	187	155	6,8	7,5	6,0
10	45-49	381	206	175	7,5	8,3	6,8
11	50-54	395	205	190	7,8	8,3	7,4
12	55-59	259	123	136	5,1	5,0	5,3
13	60-64	234	106	128	4,6	4,3	5,0
14	65-69	241	110	131	4,8	4,4	5,1
15	70-74	252	99	153	5,0	4,0	5,9
16	75-79	242	102	140	4,8	4,2	5,4
17	80-84	136	43	93	2,7	1,7	3,6
18	85 lat i więcej	89	21	68	1,7	0,8	2,6
19	Nieustalony	1	1	-	-	-	-

Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku przedstawiono w tabeli nr 5.

Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku

Tabela nr 5

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	Ogółem osób	5 058	2 478	2 580
	W wieku %	100,00	100,0	100,0
	- przedprodukcyjnym - mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat %	<u>1 088</u>	<u>536</u>	<u>552</u>
		21,5	21,6	21,4
	- produkcyjnym:			
	- mężczyźni w wieku 18-64 lat %	<u>2 882</u>	<u>1 573</u>	<u>1 309</u>
	- kobiety w wieku 18-59 lat	57,0	63,5	50,7
	- mobilnym:	<u>1 741</u>	<u>933</u>	<u>808</u>
	(mężczyźni i kobiety w wieku 18-44 lat)	34,4	37,7	31,3
	- niemobilnym			
	(mężczyźni w wieku 45-64 lat;	<u>1 141</u>	<u>640</u>	<u>501</u>
	kobiety w wieku 45-59 lat)	22,6	25,8	19,4
	- poprodukcyjnym			
	(mężczyźni w wieku 65 lat i więcej; kobiety w wieku 60 lat i więcej)	<u>1 088</u>	<u>369</u>	<u>719</u>
		21,5	14,9	27,9

3. Rynek pracy

Na terenie gminy znajdują się tereny rolniczo-leśne. Nie występują typowe przedsiębiorstwa przemysłowe, które zabezpieczałyby miejsca pracy. Zatem rynek pracy jest szczupły. Podstawowym działem gospodarczym jest rolnictwo. Poza rolnictwem zatrudnionych jest ogółem 395 osób.

Zatrudnienie według sekcji przedstawia się następująco:

- 1) rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo - 6 osób;
- 2) przemysł - 14 osób;
- 3) budownictwo - 15 osób;
- 4) handel i naprawy - 36 osób;
- 5) transport - 12 osób;
- 6) oświata - 238 osób;
- 7) ochrona zdrowia i opieka społeczna - 34 osoby
- 8) banki - 5 osób;
- 9) sektor publiczny - 35 osób.

W rejestrze ewidencji podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest ogółem 95 podmiotów prowadzących działalność pozarolniczą. Ich działalność jest ważna w obsłudze mieszkańców i zdobywaniu alternatywnych źródeł dochodów. W działalności gospodarczej dominują: usługi handlowe w zakresie sprzedaży artykułów spożywczo-przemysłowych, środków produkcji i materiałów budowlanych, opału, oraz usługi budowlane i transportowe.

Ogólna sytuacja ekonomiczna w kraju i w regionie wpływa na kondycję jednostek usługowych, którą można ocenić jako przeciętną.

Aktywność zawodowa w wieku 15 lat i więcej przedstawia się następująco:

- 1) aktywność zawodowa ogółem 2580 osób w tym:
  - pracujący 2 426 osób,
  - bezrobotni 154 osoby,
- 2) bierni zawodowo 1 612 osób,
- 3) nieustalony status na rynku pracy 61 osób,
- 4) razem 4 253 osoby.

Współczynnik aktywności zawodowej wynosi 62,1 %. Wskaźnik zatrudnienia osiągnął poziom 57,9 %. Natomiast stopa bezrobocia ukształtowała się na granicy 6,0 %.

Na poziom zatrudnienia głównie mają wpływ jednostki działające na terenie gminy Złota, miasta Pińczowa i powiatu pińczowskiego.

Do nich należy zaliczyć:

- 1) Gimnazjum w Złotej,
- 2) Szkoła Podstawowa w Złotej,
- 3) Szkoła Podstawowa w Miernowie,
- 4) Szkoła Podstawowa w Chrobrzu,
- 5) Zespół Szkół Rolniczych w Chrobrzu,
- 6) Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Złotej i w Chrobrzu,
- 7) Urząd Gminy w Złotej,
- 8) Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Złotej,
- 9) Bank Spółdzielczy Pińczowie Oddział w Złotej,
- 10) Przedszkole Samorządowe w Złotej,
- 11) Posterunek Policji w Złotej KPP w Pińczowie,
- 12) Starostwo Powiatowe w Pińczowie,
- 13) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - Biuro Powiatowe Pińczowie,
- 14) Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego „GOMAR” I.IM.GÓRNIAK w Pińczowie,
- 15) Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie,
- 16) Szpital Powiatowy w Pińczowie,
- 17) Urząd Skarbowy w Pińczowie,
- 18) Zakład Karny w Pińczowie,
- 19) Zakład „Dolina Nidy” w Leszczach,
- 20) Zakład Lafarge „Nida Gips” w Gackach,
- 21) Zakłady handlowe i usługowe prywatne.

Z analizy źródeł utrzymania wynika, że z ogólnej liczby ludności posiadających źródła utrzymania 68,3 % (224 osoby) utrzymuje się z pracy w gospodarstwie rolnym z pozostałej pracy 31,7 % (1041 osób).

Pojawienie się bezrobocia związane jest z przemianami w gospodarce naszego kraju. Na skutek procesów wolnorynkowych wiele zakładów wypadło z konkurencji bądź uległo rozwiązaniu.

Rynek pracy w naszym regionie został poważnie uszczuplony, między innymi na skutek upadku Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej oraz głębokiej restrukturyzacji Zakładu Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego, Państwowego Ośrodka Maszynowego w Pińczowie, Zakładu „Dolina Nidy” w Gackach i wiele innych zakładów.

Wśród bezrobotnych na terenie gminy jest 81 mężczyzn i 73 kobiety głównie po wykształceniu wyższym, średnim i zawodowym.

Osoby na utrzymaniu głowy rodziny, które mogłyby podjąć pracę od zaraz poza gospodarstwem rolnym stanowią liczbę 349 osób co daje 8,2 % mieszkańców w wieku 15 lat i więcej.

Kształtowanie się bezrobocia w latach 1999-2004 przedstawiono w tabeli nr 6

Ilość osób bezrobotnych w latach 1999-2004 na terenie gminy Złota zarejestrowani i nie zarejestrowani

Tabela nr 6

Lp.	Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	% 2004 1999
1	Ogółem	121	129	137	146	149	154	127,3
2	Kobiety	59	62	64	67	70	73	123,7
3	Mężczyźni	62	67	73	79	79	81	130,6

3.1. Struktura bezrobocia - bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia stażu pracy i czasu na 31.12.2004r.

Bezrobotni według wieku 31.12.2004r.

Tabela nr 7

Lp.	Wiek lat	Bezrobotni ogółem		W tym	
		osób	%	mężczyźni	kobiety
1	15-17	-	-	-	-
2	18-24	41	26,6	22	19
3	25-34	46	29,9	24	22
4	35-44	36	23,4	19	17
5	45-54	28	18,2	14	14
6	55-59	3	1,9	2	1
7	60 lat i więcej	-	-	-	-

Bezrobotni według wykształcenia

Tabela nr 8

Lp.	Rodzaj wykształcenia	Kobiety	Mężczyźni	Razem	%
1	Wyższe	11	13	24	15,6
2	Policealne	4	2	6	3,9
3	Średnie zawodowe	26	29	55	35,7
4	Średnie ogólnokształcące	16	12	28	18,2
5	Zasadnicze zawodowe	10	17	27	17,5
6	Podstawowe niepełne podstawowe	6	8	14	9,1
7	Razem:	73	81	154	100,0

Bezrobotni według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy w miesiącach

Tabela nr 9

Lp.	Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Razem	%
1	2	3	4	5	6
1	Staż pracy:				
1.1	Do 1 roku	12	14	26	16,9
1.2	1-5 lat	17	18	35	22,7
1.3	5-10 lat	16	17	33	21,4
1.4	10-20 lat	9	11	20	13,0
1.5	20-30 lat	5	6	11	7,1
1.6	30 lat i więcej	3	3	6	3,9
1.7	Bez stażu	11	12	23	15,0
	Ogółem	73	81	154	100,0

1	2	3	4	5	6
2	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Kobiety	Mężczyźni	Razem	%
2.1	Do 1	6	8	14	9,1
2.2	1-3	8	9	17	11,0
2.3	3-6	10	11	21	13,6
2.4	6-12	11	13	24	15,6
2.5	12-24	15	16	31	20,2
2.6	Powyżej 24	23	24	47	30,5
	Ogółem	73	81	154	100,0

Z przedstawionych tabel wynika, co następuje:

- 1) W stosunku do 1999 roku bezrobocie na terenie gminy wzrosło ze 121 do 154 osób, tj. 27,3 %.
  - 2) Najliczniejszą grupą bezrobotnych w 2004 roku są osoby w wieku 18-34 lat stanowiące 56,5 %.
  - 3) Wśród bezrobotnych w roku 2004 dominują osoby z wykształceniem wyższym, średnim i zawodowym zasadniczym.
  - 4) Grupą, która pozostaje najdłużej bez pracy, tj. od 12-24 między i powyżej 24 miesięcy są mężczyźni i kobiety w liczbie 78 osób, co daje 50,7 % ogólnej populacji.
  - 5) Według stażu pracy sytuacja przedstawia się następująco:
    - bezrobotnych do 1 roku stażu pracy jest 26 (16,9 %),
    - bezrobotnych do 1-5 roku stażu pracy jest 35 (22,7 %),
    - bezrobotnych do 5-10 roku stażu pracy jest 33 (21,4 %),
- Pozostali bezrobotni o stażu pracy powyżej 10 lat stanowią 24 %, a bez stażu pracy 15,0 %.

3.2. Formy przeciwdziałania bezrobociu

W polityce społecznej ważkim obszarem będzie tworzenie nowych miejsc pracy. Ta sprawa znajduje odzwierciedlenie w wielu dokumentach takich jak: Europejska Strategia Zatrudnienia, Narodowy Plan Rozwoju oraz w Strategiach: Województwa Świętokrzyskiego, Powiatu Pińczowskiego i Strategii Rozwoju Gminy Złota.

Gmina Złota uczestnicząc w realizacji programu rozwiązywania problemów bezrobocia dążyć będzie do polepszania możliwości zatrudnienia i zapobieganie dalszej utracie miejsc pracy.

Występują na terenie gminy Złota rezerwy w zakresie rozwoju usług i drobnej przedsiębiorczości, których uruchomienie będzie mieć wpływ na poszerzenie zatrudnienia w sektorze pozarolniczym.

Do najważniejszych celów gminy w zakresie wspierania zatrudnienia i walki z bezrobociem będzie:

- 1) Stały rozwój gospodarczy i społeczny.
- 2) Zapewnienie odpowiedniej osłony socjalnej dla wyłączonej z rynku pracy.
- 3) Prowadzenie szerokiej edukacji społecznej z dostosowaniem do potrzeb gospodarki i warunków rynku pracy.
- 4) Zapewnienie doradztwa marketingowego i biznesowego za pośrednictwem instytucji szczebla powiatowego i wojewódzkiego.
- 5) Udział we wdrażaniu programów unijnych wspierających finansowo rozwój przedsiębiorczości.
- 6) Pomoc w organizacji tworzenia następujących podmiotów:
  - grupy producenckie i marketingowe,
  - gospodarstwa agroturystyczne,
  - małe zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego.
- 7) Wspieranie przedsiębiorców, których inwestycje dają zatrudnienie i wpływają na rozwój gospodarczy.
- 8) Propagowanie korzyści z otwarcia rynków pracy w Unii Europejskiej.
- 9) Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o programach i funduszach wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, jak również o możliwościach pozyskiwania pożyczek i poręczeń.
- 10) Dialog ze społeczeństwem i organizacjami pozarządowymi w wypracowaniu właściwych kierunków polityki społeczno-gospodarczej.

4. Kultura

Na rozwój kultury mają wpływ różne instytucje i organizacje oraz środowiska społeczne. Szczególną rolę w upowszechnianiu kultury ogrywają szkoły działające na terenie gminy.

Zespoły artystyczne z gimnazjum i szkół podstawowych oraz z Zespołu Szkół Rolniczych w Chrobrzu cieszą się dużą popularnością.

Dobrym przykładem jest zespół taneczny „LUZ” ze Szkoły Podstawowej z Chrobrza i Zespół folklorystyczny „Złocowianki” Koła Gospodyni Wiejskich w Złotej z nestorem ponidzińskich skrzypków - Stanisławem Muchą oraz zespół śpiewaczy „Pelczyszcianie” OSP w Pelczyskach, które rozstawiają gminę w województwie i w kraju.

Dużym zainteresowaniem na szczeblu lokalnym cieszą się takie imprezy kulturalne jak:

1. Dzień Edukacji Narodowej.
2. Festyny z okazji Święta Ludowego.
3. Festyny połączone z gminnymi zawodami strażackimi.
4. Turnieje wiedzy pożarniczej i o ruchu drogowym.
5. Dzień Dziecka.
6. Powitanie Lata - Pożegnanie lata - festyny muzyczne połączone z konkursami i dyskotekami.
7. Dożynki gminne i powiatowe.
8. Obchody rocznic powstania ochotniczych straży pożarniczych.
9. Powitanie Nowego Roku.
10. Wycieczki turystyczne.
11. Promocja dorobku kulturalnego powiatu pińczowskiego w Pińczowie i promocja Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego regionu „Ponidzia” im. Józefa Mortona w Pałacu Wielopolskich w Chrobrzu.
12. Lato po Pińczowsku, czyli „Dni Ponidzia” w Pińczowie.
13. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Pińczowie.
14. Coroczne spotkania kombatanów i mieszkańców „Ponidzia” pod pomnikiem Czynu Partyzanckiego w Kozubowie w rocznice i ku czci II Republiki Pińczowskiej.
15. Lato z Radiem w Pińczowie.

Niemalą wkład w kulturze mają biblioteki - gminna w Złotej i filialne w Chrobrzu i w Pelczyskach. Księgozbiór w tych bibliotekach liczy około 7,2 tysiąca woluminów.

W celu popularyzacji czytelnictwa organizowane są spotkania i konkursy z młodzieżą, jak również spotkania autorskie. Biblioteka gminna współpracuje z Biblioteką i Domem Kultury w Pińczowie. W „Stodółce” odbywają się wystawy popularyzujące dorobek lokalnych twórców oraz wszelkie szkolenia dla producentów rolnych. Biblioteka jest również miejscem działalności Koła Gospodyń Wiejskich i Zespołu folklorystycznego „Złocowianki”.

W ostatnich latach znaczna część starego księgozbioru została wybrakowana. Biblioteki są wyposażone na miarę posiadanych środków finansowych w nowe atrakcyjne pozycje książkowe, co powinno wpłynąć na większe zainteresowanie czytelnictwem.

Ważną informacją jest to, że do końca roku 2006 nastąpi rozbudowa biblioteki w Złotej o część świetlicową, co wpłynie na dalszy rozwój kultury wiejskiej.

Biblioteki działające na terenie gminy mają zarejestrowanych ponad 700 czytelników.

Na terenie gminy Złota brak jest Gminnego Ośrodka Kultury.

Gmina korzysta z pomocy instytucji działających na szczeblu powiatu takich jak: Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Starostwo Powiatowe, Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury.

Nieodzownym czynnikiem działalności kulturalnej jest współpraca ze wszystkimi organizacjami i podmiotami, które udzielają pomocy rzeczowej i finansowej. Dzięki temu jest możliwość popularyzacji i promocji przedsięwzięć kulturalnych wewnątrz i na zewnątrz gminy.

Wydatki z budżetu na kulturę wynosiły: w 2003 roku 83 758 zł w 2004 roku 99 372 zł, na rok 2005 plan wynosi 99 130 zł.

5. Ochrona zdrowia

5.1. Opieka medyczna

Na terenie gminy funkcjonuje aktualnie Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej (SZOZ), w skład którego wchodzi Ośrodek Zdrowia w Złotej i w Chrobrzu. Zatrudniają one 2 lekarzy i 4 pielęgniarki. Zapewnione są usługi stomatologiczne w Złotej i Chrobrzu.

Na terenie gminy działa apteka w miejscowości Złota na pełny etat i punkt apteczny w Chrobrzu.

W skład wyposażenia SZOZ wchodzi: 2 aparaty EKG, 2 komplety podstawowego sprzętu pierwszej pomocy, 2 glukometry oraz aparat do badania cholesterolu.

Z usług medycznych mieszkańcy gminy Złota korzystają również w Szpitalu Powiatowym w Pińczowie i lekarskich poradni specjalistycznych w Pińczowie i w Busku Zdroju oraz w mniejszym zakresie z placówek służby zdrowia w Kielcach.

Ponadto pomoc lekarska dociera również za pośrednictwem Świętokrzyskiego Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego Oddziału w Pińczowie. Dysponuje on 5 karetkami sanitarnymi w tym jedna stanowi zespół wypadkowy z pełnym wyposażeniem.

Służba zdrowia realizuje zadania obejmujące taką strefę jak:

- a) badania lekarskie,
- b) leczenie chorób,
- c) opieka nad kobietami ciężarnymi i noworodkami,
- d) szczepienia ochronne i działania zapobiegawcze,
- e) wizyty domowe,
- f) pielęgniarstwo środowiskowe,
- g) diagnostyka,
- h) orzekanie o stanie zdrowia.

Stan zdrowia społeczeństwa jest nie najlepszy. Część mieszkańców zaniedbuje swoje zdrowie, co najczęściej kończy się zgonem.

Rozwiązywanie problemów ochrony zdrowia powinno być działaniem priorytetowym. Należy więc zwiększać nakłady finansowe, a co za tym idzie zwiększać zakres usług medycznych, propagować zdrowy styl życia i przeciwdziałać skutecznie zjawiskom patologii społecznej.

W zakresie zdrowia publicznego funkcjonują programy Unii Europejskiej (2003-2008), z których mogą korzystać zainteresowane podmioty.

5.2. Promowanie zdrowego stylu życia i przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom.

Z diagnozy stanu obecnego gminy wiadomo o występujących problemach negatywnych w sferze społecznej. Jednym z głównych zagrożeń, które dotyka mieszkańców jest nadużywanie alkoholu i nikotyny. Informacje od organów policji nakazują na zwrócenie uwagi na młodzież, która jest podatna na różne uzależnienia w tym narkotyki.

Jak pokazują dane, mimo zaangażowania samorządu i organizacji pozarządowych, trudno jest zrealizować program działań zapobiegawczych.

Na przykład sprawa alkoholizmu na obecnym etapie nie jest do opanowania, a w wyniku tej patologii wzrasta przestępczość i agresja potęgujące przemoc w rodzinach.

5.3. Działania profilaktyczne

Główne zagrożenia, które w sposób ciągły towarzyszą młodzieży to: palenie papierosów, picie alkoholu, kradzieże, wulgaryzm, agresja, próby używania narkotyków, nieuzasadnione zażywanie leków oraz zagrożenia wynikające z reklam.

Szkoły posiadają własne programy profilaktyki, które mają za zadanie w głównej mierze:

- tworzenie bezpiecznej i ciepłej atmosfery w szkole;
- wzbudzenie w uczniach poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie;
- wskazywanie na szkodliwość używek oraz zagrożeń jakie niosą za sobą uzależnienia;
- propagowanie zdrowego stylu życia;
- wskazywanie pożądanych wzorców zachowań, trzeźwego sposobu spędzania wolnego czasu;
- współpracę z rodzicami - zwracanie uwagi rodziców na sygnały ostrzegawcze pojawiające się w przypadku uzależnień;
- ograniczenie zachowań agresywnych i przemocy.

Program profilaktyki w połączeniu z programem wychowawczym powinien dać spodziewane efekty w zakresie:

- zmniejszenie zjawiska przemocy wśród uczniów;
- skutecznego przeciwdziałania uzależnieniom;
- kształtowania właściwych postaw społecznych;
- wdrażania zdrowego stylu życia.

Odnośnie osób dorosłych szczegółowe działania profilaktyczne są ujmowane w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanym przez Radę Gminy Złota na dany rok. Programy te będą dokumentami pomocniczymi do realizacji strategii polityki społecznej.

6. Sport

Życie sportowe tętni głównie w szkołach. Sport uprawiany jest również w środowisku wiejskim przez młodzież zrzeszoną w Ludowych Zespołach Sportowych i młodzież niezrzeszoną.

Urząd Gminy w Złotej stawia na rozwój kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy. Od 2002 roku działa Gminny Klub Sportowy „STRZELEC” Chroberz, w którym prężnie działa sekcja piłki nożnej. Klub posiada dwa zespoły w rozgrywkach mistrzowskich Klasy A juniorów starszych oraz seniorów. Rozgrywki prowadzi Świętokrzyski Związek Piłki Nożnej w Kielcach.

Poza tym działają dwie grupy szkoleniowe trampkarzy młodszych i trampkarzy starszych. Przy Zespole Szkół Rolniczych im. Bolesława Chrobrego w Chrobrzu funkcjonuje Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy „CHROBRY”. Może się on pochwalić dużymi osiągnięciami w dziedzinie turystyki i rekreacji. W szkołach podstawowych i gimnazjum prowadzone są zajęcia SKS oraz liczne turnieje, dzięki którym uczniowie mogą rywalizować z rówieśnikami z innych powiatów i województw.

Dzięki wsparciu ze środków budżetowych gminy możliwa jest organizacja licznych turniejów i rozgrywek sportowych, m.in.:

- młodzieżowe mistrzostwa gminy Złota w piłce nożnej,
  - piłkarski turniej o Puchar Dzielnicowego gminy Złota,
  - indywidualny turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta gminy Złota,
  - debłowy turniej tenisa stołowego o Puchar Wójta gminy Złota,
  - biegi uliczne na trasie Złota - Chroberz,
  - turniej siatkówki o Puchar Wójta gminy Złota,
- oraz start najlepszych naszych sportowców w rozgrywkach rangi powiatowej, wojewódzkiej oraz ogólnopolskiej, m.in.:
- Ogólnopolskie Igrzyska LZS i Mieszkańców Wsi,
  - Międzynarodowy i Ogólnopolski Narciarski Rajd Chłopski w RAJCZY,
  - Ogólnopolski Rajd LZS „Szlakami kultury - szlakami cystersów”,
  - Wojewódzkie Letnie Igrzyska Rekreacyjno-Sportowe,
  - Wojewódzkie Zimowe Igrzyska Rekreacyjno-Sportowe,
  - Wojewódzki Piłkarski Puchar LZS,
  - Mistrzostwa Powiatu w piłce nożnej LZS,
  - Mistrzostwa Powiatu w tenisie stołowym,
  - Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Przewodniczącego Rady PZ LZS w Pińczowie,
  - Halowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Przewodniczącego Rady Powiatowej PZ LZS w Pińczowie.

Najważniejszym zadaniem, które stoi przed gminą w zakresie sportu to budowa oraz poprawa stanu obiektów sportowych, m.in.: stadionu sportowego w Chrobrzu (rozgrywki Klasy A) oraz stadionu piłkarskiego w Złotej (rozgrywki trampkarzy).

Liga Obrony Kraju organizuje zawody strzeleckie, a Koło Wędkarskie zawody wędkarskie.

Wychowanie przez sport jest ważnym aspektem życia społeczno-gospodarczego.

Dążąc do rozwoju sportu i wypoczynku należy pamiętać o planowaniu większych wydatków w budżecie na rozwój infrastruktury sportowej oraz rozwijać inne podejście do sportu.

Gmina powinna uczestniczyć stosownie do możliwości w realizacji Strategii Rozwoju Sportu w Polsce.

Z zakresu infrastruktury sportowej potrzeby są następujące:

- 1) hala widowiskowo-sportowa w Złotej,
- 2) basen,
- 3) stadion w Złotej,
- 4) zbiornik wodny o charakterze rekreacyjnym w Złotej i w Chrobrzu,
- 5) trasy rowerowe,
- 6) korty tenisowe,
- 7) wypożyczalnia sprzętu sportowego i rekreacyjnego,
- 8) kluby sportowe.

7. Pomoc społeczna

Pomoc społeczną na terenie gminy Złota świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotej. Jednostka ta zatrudnia kierownika oraz dwóch pracowników socjalnych. GOPS obejmuje swym działaniem teren gminy Złota.

Podstawowym aktem prawnym, z którego wynikają zadania jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z 15 kwietnia 2004r.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne i zlecone w następujących kierunkach:

- zasiłki rodzinne,
- zasiłki pielęgnacyjne,
- renty socjalne,
- zasiłki stałe,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki celowe,
- składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- dożywianie dzieci w szkołach.

W 2004 roku na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej przeznaczono ogółem kwotę 383.691 złotych, zaś w 2003r. kwotę 254.936 zł. Plan na 2005r. zakłada wydatki w kwocie 515.280 złotych.

Od 1 maja 2004r. GOPS przejął zadania dotyczące pomocy w formie świadczeń rodzinnych. Z tej formy skorzystało 150 rodzin na kwotę 278.254 złotych.

8. Edukacja

8.1. Organizacja oświaty na szczeblu gminy, liczba dzieci i nauczycieli.
Stan organizacyjny oświaty w gminie Złota przedstawia się następująco:

- 1) Szkolnictwo średnie - Zespół Szkół Rolniczych w Chrobrzu.
- 2) Szkolnictwo podstawowe:
  - Szkoła Podstawowa w Miernowie,
  - Szkoła Podstawowa w Chrobrzu,
  - Szkoła Podstawowa w Złotej,
- 3) Gimnazjum w Złotej.
- 4) Przedszkole Samorządowe w Złotej.

Liczbę uczniów i nauczycieli w ZSR w Chrobrzu przedstawiono w tabeli nr 10

Tabela nr 10

Lp	Wyszczególnienie	Rok szkolny			% 5:3
		2002/2003	2003/2004	2004/2005	
1	2	3	4	5	6
1.	Uczniowie	342	297	254	74,3
2.	Nauczyciele	34	32	28	82,3
3.	Internat liczba miejsc	350	350	350	100,0

Liczbę dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjum oraz nauczycieli przedstawia tabela nr 11.

Tabela nr 11

Lp	Wyszczególnienie	Rok szkolny			% Uczniowie/ nauczyciele.
		2002/2003 uczn./naucz.	2003/2004 uczn./naucz.	2004/2005 uczn./naucz.	
1	2	3	4	5	6
1.	Chroberz: SP zerówka	82/10 13	78/11 10	76/12 8	92,7/120,0 61,5
2.	Złota: SP zerówka	218/17 33	212/16 33	204/16 32	93,6/94,1 97,0
3.	Miernów: SP zerówka	61/7 13	60/6 12	60/7 5	98,4/100,0 38,5
4.	Razem SP	420/34	405/33	385/35	91,7/102,9
5.	Gimnazjum w Złotej	187/12	176/12	185/13	98,9/108,3
6.	Razem gmina	607/46	581/45	570/48	93,9 104,3

Liczbę dzieci uczęszczających do Przedszkola Samorządowego w Złotej oraz liczbę etatów nauczycieli zamieszczono w tabeli nr 12

Tabela nr 12

Lp	Wyszczególnienie	Rok szkolny			% 5:3
		2002/2003	2003/2004	2004/2005	
1	2	3	4	5	6
1.	Dzieci	25	22	20	80,0
2.	Etaty nauczycieli	1,5	1,5	1,5	100,0

Wykształcenie nauczycieli w szkołach podstawowych, gimnazjum i przedszkolu:

- 1) wykształcenie wyższe 49 nauczycieli,
- 2) studium nauczycielskie 1 nauczyciel.

Nauczyciele od języków obcych:

- rosyjskiego 2,
- niemieckiego 2,
- angielskiego 1.

We wszystkich szkołach są pracownie komputerowe.

Dożywianie dzieci

Szkoły zapewniają posiłek w formie drugiego śniadania (kanapki lub zupy). Posiłki finansują rodzice. Natomiast personel kuchni opłacany jest z budżetu gminy.

Dowóz dzieci

Zespół Placówek Oświatowych zabezpiecza dowóz dzieci dwoma samochodami (Gimbusy).

Dowóz dzieci do SP w Chrobrzu realizowany jest z Woli Chroborskiej i z Wojślawic. Z miejscowości Probołowice dzieci dowożone są do SP w Miernowie. Z pozostałych miejscowości - Kostrzeszyn, Pełczyska, Biskupice, Żurawniki, Niegosławice, Nieprowice i Rudawa - dowozi się dzieci do SP w Złotej. Ponadto z dojazdu do Gimnazjum w Złotej korzysta około 300 dzieci z terenu całej gminy.

8.2. Baza lokalowa szkół i placówek oświatowych

Bazę lokalową stanowią następujące obiekty:

1. Budynki szkolne 3.
2. Sale dydaktyczne 32.
3. Sale gimnastyczne 3.
4. Świetlice 3.
5. Biblioteki 3.
6. Pracownie komputerowe 4.

8.3 Finansowanie oświaty

Tabela nr 13

Lp	Wyszczególnienie	Wydatki 2003 rok zł	Wydatki 2004 rok zł	Plan wydatków na 2005 rok zł
1.	Ogółem	2974638	2990666	2917210
2.	Remonty	348671	142976	142478
3.	Dowóz uczniów	118189	121377	144828
4.	Wynagrodzenia, pochodne i inne wydatki rzeczowe	2278087	2408985	2356002

Koszt utrzymania 1 ucznia w skali gminy w 2004r. wyniósł:

- miesięcznie 466 zł,
- rocznie 5590 zł.

Do najpilniejszych zadań samorządu w oświacie należą:

- poprawa warunków lokalowych,
- wyposażenie w pomoce naukowe,
- podnoszenie poziomu nauczania,
- zapewnienie edukacji dla dorosłych.

9. Uwarunkowania rozwoju gminy Złota

W wyniku szczegółowej analizy gminy wyłoniono szereg problemów, które stanowią barierę w realizacji polityki społecznej. Do najważniejszych spraw należą:

1. Wzrastające bezrobocie i brak ofert pracy w sektorze pozarolniczym.
2. Niewystarczające kwalifikacje osób bezrobotnych.
3. Za mała aktywność mieszkańców w podejmowaniu działalności gospodarczej z powodu braku kapitału.
4. Typowo rolniczy charakter gminy, brak przemysłu.
5. Niewielkie zainteresowanie ze strony inwestorów z zewnątrz.
6. Konkurencja i brak rynków zbytu.
7. Sfera ekonomiczna społeczeństwa - spadek poziomu życia na skutek malejących dochodów.
8. Polityka społeczna Państwa i jej wpływ na funkcjonowanie gminy.

10. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwoliła na ustalenie kierunków w jakich powinna zdążyć gmina przez najbliższe kilkanaście lat.

10.1. Mocne strony:

- korzystne położenie geograficzne,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- dobre gleby, wysoka produkcja rolnicza,
- znaczny potencjał siły roboczej,
- rozwinięta infrastruktura techniczna: drogi, wodociągi, telefonizacja,
- walory środowiska naturalnego (lasy, rzeka Nida itp.),
- możliwości edukacyjne,
- pracowitość mieszkańców.

10.2. Słabe strony:

- niepełna infrastruktura (kanalizacja, gazyfikacja, wysypisko śmieci),
- w rolnictwie - brak zbytu na płody rolne, rozdrobnienie gospodarstw
- niedostateczna ilość miejsc pracy (brak małych i średnich firm),
- niedostateczne wyposażenie szkół i ośrodków zdrowia,
- stan bezpieczeństwa publicznego,
- słaba promocja gminy,
- brak zaplecza kulturalnego i sportowego.

10.3. Szanse rozwoju gminy Złota

1. Napływ funduszy zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej na cele społeczno-gospodarcze.
2. Promocja gminy - wykorzystanie walorów środowiska do rozwoju rolnictwa, turystyki i agroturystyki.
3. Organizacja grup producenckich oraz skupu surowców rolnych.
4. Restrukturyzacja rolnictwa pod względem produkcji i infrastruktury technicznej.
5. Inwestowanie w młodzież - edukacja.
6. Sprzyjająca polityka Państwa.
7. Rozwój infrastruktury technicznej w gminie (drogi, kanalizacja, gazyfikacja).
8. Rozwój infrastruktury w zakresie kultury, sportu i wypoczynku.

10.4. Zagrożenia:

1. Niesprzyjająca polityka Rządu wobec wsi i rolnictwa.
2. Zagrożenia płynące ze strony Unii Europejskiej.
3. Rosnące bezrobocie i rozwijająca się przestępczość.
4. Niskie zakłady na oświatę i ochronę zdrowia.
5. Degradacja środowiska naturalnego.
6. Niewystarczające zaangażowanie obywateli w sprawy gminy.
7. Zabór ekonomiczny.
8. Zjawiska ekstremalne i klęskowe.

11. Wizja integracji polityki społecznej

Wizję rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Złota określa się następująco:

„Gmina Złota to rozwijający się region, otwarty i przyjazny dla ludzi przedsiębiorczych, dysponujących dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną, o możliwościach poprawy bytu i życia mieszkańców.”

Określone cele w strategii winny być osiągnięte do roku 2015 pod warunkiem skutecznych działań samorządu, służby socjalnej i partnerów społecznych. Pomoc społeczna jest podstawą bezpieczeństwa socjalnego i aktywności mieszkańców.

Wizja integracji i polityki społecznej opierać się będzie na dwóch podstawowych elementach:

- 1) partnerstwie społecznym jako czynnika integracji środowiska gminnego;
- 2) pomocy społecznej jako instytucji mającej na celu umożliwienie mieszkańcom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie rozwiązać za pomocą własnych środków, możliwości i uprawnień.

Partnerstwo społeczne można określić jako „ludzi ze sfery publicznej, środowisk biznesu i społeczeństwa obywatelskiego, którzy angażują się w dobrowolne, wzajemnie korzystne innowacyjne związki, aby osiągnąć wspólne cele społeczne poprzez połączenie swoich zasobów i kompetencji.”

Partnerstwo może być tworzone na poziomie:

- partnerstwa lokalnych przedsiębiorców łączących swoje siły w celu organizacji nowych miejsc pracy;
- partnerstwa grup mieszkańców na rzecz lokalnej kultury, oświaty i sportu.

Jednym z głównych elementów integracji społecznej jest niewątpliwie pozostanie częścią produktywnej społeczności. Z drugiej strony wykluczenie społeczne jest w sposób oczywisty zjawiskiem związanym nie tylko z brakiem pracy, a na przykład z powodu utraty rodziny, świadczeń z opieki społecznej.

Jednakże bycie aktywnym uczestnikiem rynku pracy jest istotnym czynnikiem poczucia integracji społecznej i ma pozytywny wpływ na inne aspekty uczestnictwa w życiu społecznym (działanie w zakresie kultury, sportu, oświaty). Praca to nie tylko zarabianie pieniędzy. Jest to również element tożsamości człowieka.

Pomoc społeczna jest to instytucja polityki społecznej, która ma na celu przezwyciężenie istniejących czy też powstających trudności w dużej mierze zależnych od wykorzystania własnych możliwości, środków i uprawnień przez jednostkę i rodzinę, umiejętności poruszania się w warunkach społecznych.

Motywacja jednostki do poszukiwania nowych możliwości pracy, zdobycia nowego zawodu, czy innych umiejętności jest pewną drogą do sukcesu.

Podstawowym warunkiem skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest jednak wyższa świadomość mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn, skutków tych zjawisk oraz zasad i możliwości zapobiegania ich powstawania.

12. Cel główny

Celem głównym jest integracja środowiska gminnego poprzez aktywną politykę społeczną obejmującą działalność kulturalną, sportową, edukacyjną, pomocy społecznej, ochrony zdrowia i zwalczania bezrobocia, co jest gwarancją rozwoju lokalnego.

13. Cele strategiczne

Dla gminy Złota przyjmuje się następujące cele priorytetowe:

1. Kultura.
2. Edukacja.
3. Sport.
4. Ochrona zdrowia.
5. Pomoc społeczna.
6. Rynek pracy w tym zwalczanie bezrobocia.

1. Kultura

- 1.1. Cel strategiczny:

„Upowszechnianie dorobku kulturalnego gminy na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym oraz w krajach Wspólnoty”.

Bogactwo dziedzictwa kulturalnego gminy będzie wykorzystywane do współpracy na różnych szczeblach do promocji dóbr kultury i promocji osiągnięć i tradycji.

Ochrona dorobku minionych pokoleń, edukacja kulturalna, aktywniejsze uczestnictwo w kulturze, stwarzanie warunków do działalności twórczej i społeczno-kulturalnej w oparciu o tradycję i kulturę, aspiracje i oczekiwania społeczne staną się istotnym elementem integracji i aktywności w społeczności lokalnej.

Do celu strategicznego określono następujące cele operacyjne:

1. Kultura
  - 1.1. Poszerzanie oferty kulturalnej ze strony instytucji działających na terenie gminy.
  - 1.2. Zwiększanie nakładów finansowych na rozwój kultury i ochronę zasobów kultury materialnej.
  - 1.3. Nawiązanie współpracy kulturalnej z regionem za granicą oraz prowadzenie wymiany kulturalnej.
  - 1.4. Organizacja imprez kulturalnych mających znaczenie historyczne i edukacyjne.
  - 1.5. Poprawa infrastruktury kulturalnej (rozbudowa biblioteki w Złotej, remont świetlic wiejskich.).
  - 1.6. Bieżąca współpraca z instytucjami kultury na terenie gminy i powiatu pińczowskiego.
  - 1.7. Doskonalenie promocji-prezentacja dorobku kulturalnego na zewnątrz (powiat, województwo, kraj, zagranica,).
  - 1.8. Uczestnictwo w międzynarodowych, krajowych i lokalnych programach i imprezach kulturalnych.
  - 1.9. Promocja twórców kultury, książki i rozwoju czytelnictwa.
  - 1.10. Wspieranie działalności zespołów artystycznych w tym folklorystycznych oraz ich promocja.

2. Edukacja

Cel strategiczny

„Sprawny system edukacji sprzyjający integracji środowiska lokalnego”

Edukacja jest jednym z podstawowych zadań Państwa. Znaczenia tu nabiera fakt przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Akcesja do UE wyznacza kierunki działań w zakresie edukacji młodzieży oraz rozwoju zawodowego nauczycieli.

Dla osiągnięcia wymienionego celu strategicznego zaplanowano następujące cele operacyjne:

1. Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb sieci szkół i infrastruktury towarzyszącej. Realizacja tego celu będzie wymagać:
  - 1.1. Prowadzenia szkół i placówek oświatowych wynikających z potrzeb i uwarunkowań demograficznych przy zabezpieczeniu nakładów finansowych na oświatę.
  - 1.2. Poprawa warunków edukacji (remonty szkół, lepsze wyposażenie w pomoce naukowe).
  - 1.3. Budowa hali widowiskowo-sportowej w Złotej dla potrzeb Zespołu Placówek Oświatowych i mieszkańców gminy.
2. Pełna realizacja funkcji i placówek oświatowych szkół i placówek oświatowych, w tym zakresie zdefiniowano określone działania:
  - 2.1. Realizacja zadań dydaktycznych w oparciu o programy własne i krajowe.
  - 2.2. Funkcja inspirująca i wychowawcza.
  - 2.3. Rozszerzenie form działalności pozaszkolnej oświatowo - wychowawczej
  - 2.4. Prowadzenie profilaktyki zjawisk patologicznych ich rozpoznanie i zwalczanie w środowisku szkolnym.
  - 2.5. Udział w procesie integracji społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie programów nauczania wiedzy o historii regionu i dorobku kulturalnym.

2. Doskonalenie kadr w oświacie

Doskonalenie kadr jest podstawowym czynnikiem warunkującym pełną realizację funkcji szkoły. Doskonalenie nauczycieli i kadry kierowniczej odbywać się będzie w systemie ciągłym na studiach podyplomowych i kursach kwalifikacyjnych zgodnie z prawem oświatowym Karta Nauczyciela. Ustawa o systemie oświaty z 1991r. z późniejszymi zmianami obejmuje kształcenie ustawiczne oraz naukę języków obcych. Działania te zapewnią wysoko kwalifikowaną kadrę pedagogiczną, która może podejmować pracę w szkołach również na terenie Unii Europejskiej.

2. Sport

Cel strategiczny

„Utrzymanie społecznej roli sportu poprzez uwzględnienie jego funkcji społecznych, edukacyjnych i kulturalnych”.

Ze względu na specyficzny charakter sportu należy wykorzystać wartości kojarzone ze sportem w celu podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności, przez umożliwienie młodym ludziom rozwoju ich zdolności fizycznych i motywacji do wysiłku osobistego, a także cech i umiejętności społecznych takich jak: praca grupowa, solidarność i tolerancja.

Dla celu strategicznego w tym obszarze określono następujące cele operacyjne:

1. Współpraca ze szkołami i organizacjami sportowymi w zakresie rozwoju i popularyzacji sportu.
  2. Promocja wartości edukacyjnych i społecznych sportu poprzez organizację imprez sportowych w ramach działań podejmowanych przez szkoły i organizacje sportowe.
  3. Poszerzenie infrastruktury sportowej:
    - budowa i remont boisk sportowych,
    - budowa hali widowiskowo-sportowej w Złotej,
    - wyznaczenie i oznaczenie szlaków turystyki pieszej i rowerowej,
    - budowa zbiornika wodnego w Złotej i w Chrobrzu do celów rekreacyjnych i sportowych.
  4. Współdziałanie samorządu z organizacjami pozarządowymi w organizacji imprez sportowych i promocji sportu.
4. Ochrona zdrowia ludności

Cel strategiczny

„Poprawa zdrowia publicznego poprzez zapobieganie chorobom, leczenie chorób cywilizacyjnych oraz propagowanie zdrowego życia”.

Bardzo ważną sprawą jest, aby społeczeństwo gminne było otoczone właściwą opieką medyczną, która zapobiegać będzie chorobom cywilizacyjnym i dolegliwościom oraz wyznaczać kierunki zdrowego stylu życia. Zdrowe społeczeństwo, to aktywne społeczeństwo.

Wyznaczony cel realizować będzie Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Złotej, Szpital Powiatowy w Pińczowie i inne specjalistyczne placówki służby zdrowia w Pińczowie i na terenie województwa.

Wymienionemu celowi strategicznemu podporządkowano następujące cele operacyjne:

1. Poprawa poziomu informacji i wiedzy w aspekcie promocji zdrowia publicznego i systemów opieki zdrowotnej.
Realizacja celu odbywać się będzie za pomocą niżej wymienionych działań:
  1. Gromadzenie danych, prowadzenie ocen i analiz medycznych, prowadzenie informacji i doradztwa przez SZOZ dla mieszkańców,
  2. Udostępnienie broszur, ulotek i innych materiałów propagandowych upowszechnionych z zakresu zdrowia i opieki społecznej oraz chorób cywilizacyjnych.
  3. Stworzenie mechanizmu szybkiego reagowania na poważne zagrożenie zdrowotne:
    - Rozpropagowanie informacji w społeczeństwie o występujących zagrożeniach i potencjalnych skutkach (broszury, ulotki, filmy itd.).
    - Szczepienia ochronne wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
    - Wykorzystanie środków medialnych do szybkiego komunikowania ludności.
  4. Koncentracja na czynnikach szkodliwych związanych ze stylem życia.

W tym temacie przewiduje się następujące działania:

- Wykorzystanie potencjału służby zdrowia do prowadzenia akcji związanych z promocją zdrowia i wyeliminowania zagrożeń.
- Działanie priorytetowe w kierunku zmniejszenia przedwczesnych zgonów spowodowanych przez różne choroby. Uświadomienie lepszemu poszanowaniu zdrowia tym osobom, które to zaniedbują na skutek stylu życia, sytuacji społeczno-ekonomicznej, nadużywanie alkoholu, palenia papierosów, uzależnienia od narkotyków, niewłaściwego odżywiania i stresów.

5. Pomoc Społeczna

Cel strategiczny

„Pomoc społeczna będzie skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego.”

Kierunki działań i szczegółowy zakres pomocy społecznej ustalane są na każdy rok kalendarzowy na podstawie analiz i prognoz. Mając na uwadze wzrastające bezrobocie i pogarszanie się sytuacji ekonomicznej rodzin zakres pomocy będzie się powiększał.

Oprócz dotychczasowych form wsparcia Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej zwróci większą uwagę na takie zagadnienia jak:

- zwiększenie pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- zmniejszenie degradacji społeczno-zawodowej,
- przeciwdziałanie kryzysom rodzinnym,

- opracowanie sprawnego systemu przeciwdziałania patologiom społecznym,
- wykorzystanie potencjału partnerów społecznych,
- aktywizacja zawodowa bezrobotnych, (szkolenia, kursy), podnosząca kwalifikacje zawodowe.

6. Rynek pracy w tym zwalczanie bezrobocia

Cel strategiczny

„Ograniczenie bezrobocia na terenie gminy poprzez pozyskiwanie nowych miejsc pracy”.

Do powyższego celu strategicznego określono następujące cele operacyjne:

1. Edukacja bezrobotnych na kursach specjalistycznych dających możliwość przekwalifikowania do innego zawodu przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.
2. Zwiększanie zakresu prac interwencyjnych i robót publicznych na terenie gminy.
3. Wykorzystanie projektów unijnych na realizację programu walki z bezrobociem (Europejski Fundusz Społeczny i inne).
4. Aktywizacja mieszkańców do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej (usługi agroturystyczne, usługi mechanizacyjne itp.).
5. Współpraca z przedsiębiorcami prowadzącymi rozwojową działalność gospodarczą w sprawie zatrudnienia.
6. Wykorzystanie możliwości z instytucji rynku pracy w państwach Unii Europejskiej.

14. Finansowe uwarunkowania wspierania integracji i polityki społecznej gminy w latach 2005-2015

Środki finansowe na realizację zadań w zakresie integracji i polityki społecznej pochodzić będą z następujących źródeł:

- a) z budżetu samorządu gminnego,
- b) z funduszy zewnętrznych.

Wykonanie wydatków gminy na poszczególne dziedziny życia społecznego w latach przedstawiono w tabeli nr 14.

**Wykonanie wydatków na poszczególne dziedziny życia społecznego
w latach 2002-2004**

Tabela nr 14

Lp	Wyszczególnienie	Wydatki - w tys. zł				% 2004 2002
		2002 wyk.	2003 wyk.	2004 wyk.	plan 2005	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Wydatki gminy ogółem	5 572.366	5 503.441	6 252.433	12. 722.970	112,2
1.1	w tym: Oświata i edukacja	243.600	2 749.829	2 881.689	2 771.751	119,39
1.2	Kultura	103 440	83 758	99 372	99 130	96
1.3	Sport	6 597	7 203	7 873	9. 000	119,34
1.4	Ochrona zdrowia	30 512	115 133	113.592	50. 000	372,28
1.5	Pomoc Społeczna	387.651	359.699	485.670	621.828	125,28

Harmonogram działań na lata 2005-2015

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Termin realizacji	Źródło finansowania	Odpowiedzialny	Przewidywane koszty w każdym roku realizacji w zł
1	2	3	4	5	6	7
I	Kultura	1. Poszerzenie oferty kulturalnej ze strony instytucji działających na terenie gminy.	2005-2015	Samorząd gminny	UG, Szkoły, biblioteka	10.000
		2. Zwiększenie nakładów finansowych na rozwój kultury i ochronę zasobów kultury materialnej.	2005-2015	J.w.	Wójt Gminy	20.000
		3. Nawiązanie współpracy kulturalnej z regionem za granicą oraz prowadzenie wymiany kulturalnej.	2005-2015	J.w.	Wójt Gminy, instytucje kulturalne	20.000

1	2	3	4	5	6	7
		4. Organizacja imprez kulturalnych mających znaczenie historyczne i edukacyjne.	2005-2015	J.w.	Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, dyrektorzy szkół	25.000
		5. Poprawa infrastruktury kulturalnej: - rozbudowa biblioteki w Złotej	2005-2006	Samorząd gminy, z Unii Europejskiej	Wójt Gminy	400.000
		- remont świetlic wiejskich	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE	Wójt gminy	50.000
		6. Bieżąca współpraca instytucjami kultury na terenie gminy i powiatu pińczowskiego.	2005-2015	Samorząd gminy	Biblioteka, Urząd Gminy, szkoły	12.000
		7. Doskonalenie promocji - prezentacja dorobku kulturalnego na zewnątrz (powiat, województwo, kraj, zagranica).	2005-2015	Samorząd gminy i powiatu	Wójt Gminy, instytucje kultury	15.000
		8. Uczestnictwo w międzynarodowych, krajowych i lokalnych programach i imprezach kulturalnych.	2005-2015	Starostwo powiatu, Samorząd gminy, sponsorzy	Samorząd gminy, Urząd Gminy, uczestnicy programu	20.000
		9. Promocja twórców kultury, książki i rozwoju czytelnictwa.	2005-2015	Samorząd gminy i powiatu	Urząd Gminy, biblioteka	10.000
		10. Wspieranie działalności zespołów artystycznych w tym folklorystycznych.	2005-2015	Samorząd gminy	Urząd Gminy, sponsorzy	5.000
II	Edukacja	1. Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb sieci szkół i infrastruktury towarzyszącej.	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE	Wójt Gminy, dyrektorzy szkół, Kuratorium Oświaty	100.000
		2. Pełna realizacja funkcji szkół i placówek oświatowych.	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE	Jak wyżej	120.000
		3. Doskonalenie kadr w oświacie.	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE	Jak wyżej	5000
III	Sport	1. Współpraca ze szkołami i organizacjami sportowymi w zakresie rozwoju i popularyzacji sportu	2005-2015	Samorząd gminy i powiatu	Urząd Gminy, dyrektorzy szkół	5000
		2. Promocja wartości edukacyjnych i społecznych sportu poprzez organizację imprez sportowych w ramach działań szkół i organizacji sportowych.	2005-2015	Samorząd gminy i powiatu, sponsorzy	Urząd Gminy dyrektorzy szkół organizacje sportowe	10.000
		3. Poszerzenie infrastruktury sportowej: - budowa remont boisk sportowych; - budowa hali widowiskowo-sportowej w Złotej	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE	Wójt Gminy Dyrektorzy Szkół	100 0000
		- wyznaczenie szlaków turystyki pieszej i rowerowej;	2005-2015	Samorząd gminy, fundusze z UE, budżet gminy	Wójt Gminy Urząd Gminy	25 000
		- budowa zbiornika wodnego w Złotej do celów sportowych i rekreacyjnych; - budowa zbiornika retencyjno-rekreacyjnego w Chrobrzu	2005-2006 2008-2015	środki z UE, NFOŚ	Wójt Gminy	300.000 300.000
		4. Współdziałanie samorządu z organizacjami pozarządowymi w organizacji imprez sportowych	2005-2015	Samorząd gminy i powiatu, sponsorzy	Wójt Gminy Starostwo Powiatowe	10.000
IV	Ochrona zdrowia	1. Poprawa poziomu informacji i wiedzy w aspekcie promocji zdrowia publicznego i systemów opieki zdrowotnej	2005-2015	NFOZ SZOZ	Kierownik SZOZ	1500

1	2	3	4	5	6	7
		2. Stworzenie mechanizmu szybkiego reagowania na poważne zagrożenia zdrowotne.	2005-2015	NFOZ, SZOZ	Kierownik SZOZ	3.000
		3. Koncentracja na czynnikach szkodliwych związanych ze stylem życia.	2005-2015	NFOZ SZOZ	Kierownik SZOZ	2.000
		4. Działania priorytetowe w kierunku zmniejszenia przedwczesnych zgonów, uświadomienie poszanowania zdrowia.	2005-2015	NFOZ SZOZ	Lekarze, kadra pielęgniarska	1.000
V.	Pomoc społeczna	1. Wdrożenie planów rocznych w zakresie pomocy społecznej.	20005- 20015	Wojewoda Świętokrzyski, samorząd gminy	Kierownik GOPS, pracownicy socjalni	510.000
		2. Przeciwdziałanie degradacji społeczno-zawodowej i kryzysom rodzinnym.	j.w.	j.w.	j.w.	25.000
		3. Przeciwdziałanie patologiom społecznym.	j.w.	j.w.	Komisja gminna	20.000
		4. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych.	j.w.	Starostwo Powiatowe, samorząd gminny	GOPS, Powiatowe Biuro Pracy	35.000
VI.	Rynek pracy w tym zwalczanie bezrobocia	1. Edukacja bezrobotnych na kursach specjalistycznych dających możliwość przekwalifikowania do innego zawodu.	2005-2015	Starostwo powiatowe, gmina	Powiatowe Biuro Pracy, samorząd gminy	5 000
		2. Zwiększenie zakresu prac interwencyjnych na terenie gminy.	2005-2015	Starostwo powiatowe, gmina	Powiatowe Biuro Pracy, samorząd gminy	150 000
		3. Wykorzystanie projektów unijnych na realizację programu walki z bezrobociem.	2005-2015	Samorząd powiatowy i gminny	Starosta, Wójt gminy	200 000
		4. Aktywizacja mieszkańców do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.	2005-2015	Starostwo Powiatowe gmina, środki z UE	Powiatowe Biuro Pracy, samorząd gminny	3 000
		5. Współpraca z przedsiębiorstwami prowadzącymi rozwojową działalność gospodarczą w sprawie zatrudnienia.	2005-2015	Starostwo Powiatowe, gmina	Urząd Gminy, GOPS, samorząd gminny	2500

Wydawca: Wojewoda Świętokrzyski

Redakcja: Wydział Prawny i Nadzoru
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 0 (prefix) 41 3421673, e-mail: org07@kielce.uw.gov.pl

Skład, druk i rozpowszechnianie: Zakład Obsługi
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach,
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3
tel. 0 (prefix) 41 3421807, 3421249

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego wynosi 2.900,00 zł.
Nr konta Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. O/Kielce, Nr 25 10600076-0000320000163506
Dziennik w Internecie – <http://www.kielce.uw.gov.pl/dziennik.htm>

Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w siedzibie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, pok. 210 w godzinach pracy Urzędu

---

Tłoczono z polecenia Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 stycznia 2006r.